

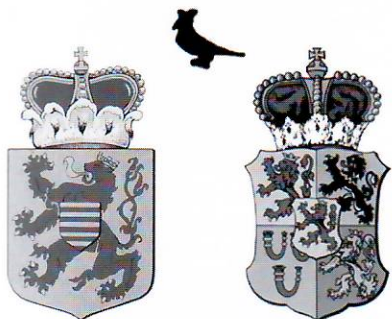
Nr. 42 - Maart 1999
11e jaargang
Verschijnt 4x per jaar
Prijs per stuk Hfl 6,-

LIMBURGS SCHUTTERSTIJDSCRIFT

Het 'Limburgs Schutterstijdschrift'

Het Limburgs Schutterstijdschrift is een uitgave door en onder auspiciën van de stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen (S.A.S.).

Abonnementen

Het Limburgs Schutterstijdschrift verschijnt 4x per jaar.
 Abonnementprijs Hfl 25,- / BF 480 per jaar bij vooruitbetaling.
 Losse nummers à Hfl 6,- / BF 115 excl. Hfl 3,- / BF 60 verzendkosten.

Bankrelaties

Nederland: Rabobank,
 rekeningnr. 12.22.15.125
 Postbank rekeningnr. 2878343
 België: Gemeentekrediet van België Agentschap Kinrooi,
 rekeningnr. 068-2059877-12.

Redactie-adres en nieuw abonnement

Brouwerslaan 25
 6093 GG Heythuysen.

Grafische techniek

 drukkerij sinds 1935
LIMBURGSCHЕ POST ^B_V
 Beegden

Voorbehoud

Plaatsing van een artikel in dit tijdschrift houdt niet in, dat de inzichten van de schrijver worden gedeeld door de redactie. Bij overname van artikelen is bronvermelding vereist.

De redactie stelt het algemeen belang boven het persoonlijk belang en behoudt zich daarmee het recht voor om aangeboden teksten te wijzigen, in te korten of zelfs niet te plaatsen.

ISSN: 1382-0893.

BESTE SCHUTTERS-VRIENDEN,

Dit jaar herdenken een aantal schutterijen hun zoveel 100-jarig bestaan. Deze jubileumvieringen zullen veelal gepaard gaan met grootse vieringen en de uitgaven van speciale boekwerken. Het zal U daarom niet verbazen dat dit nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift voor een groot deel gewijd is aan deze schutterijen en hun historische achtergrond.

Als bijlage bij dit nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift treft U de Limburgse Schuttersagenda aan. U ziet dat er weer genoeg te doen is in ons schutterswezen. Ik dank de heer Pieter Timmermans van Drukkerij Limburgsche Post die de uitgave van deze Limburgse Schuttersagenda mogelijk maakte.

De Limburgse Schuttersdag werd weer druk bezocht. Zo gaf Drs. Guus Janssen een zeer interessante uiteenzetting over broederschappen. De belangstelling vanuit de heemkundeverenigingen viel tegen. Ruim 400 uitnodigingen aan de heemkundeverenigingen leverden slechts 4 bezoekers op. Jammer, want in de lezing van Drs. Guus Janssen werd een duidelijke oproep gedaan om gezamenlijk de historie van de schutterijen en broederschappen te bestuderen. Hetgeen ook de wens is van OLS-President Frans Wolters.

Ik prijs me gelukkig met het aanbod dat TV-Gazet deed tijdens de Schuttersdag. Gratis reclame maken voor Uw bondsschuttersfeesten, jubilea etc in het gehele zendgebied van TV-Gazet. Ik mag dit aanbod van TV-Gazet in Uw aandacht aanbevelen en U oproepen gebruik te maken van dit unieke aanbod. Wacht niet te lang want wie het eerst komt die het eerst maalt.

Reeds eerder stelde ik dat de positieve belangstelling voor het Limburgse Schutterswezen wordt veroorzaakt door de Limburgse radio- en TV-zenders. De fusie van Omroep Limburg en TV-8 zal ook in ons voordeel gaan uitpakken.

Ja en dan is er nog het OLS-1999 in Reuver. Ik had het genoeg om de presentatie van de stuurgroep en het logo bij te wonen. Het werd een avond waaraan ik met plezier terugdenk. De gehele presentatie van deze stuurgroep ademde een professionele sfeer uit. Vol vertrouwen kunnen we in Reuver op 4 juli een goed georganiseerd Oud-Limburgs Schuttersfeest verwachten.

Samenvattend zou ik willen zeggen dat ons een druk en interessant schuttersseizoen te wachten staat. De grote vraag zal zijn wie het OLS in het magische jaar 2000 mag organiseren.

Op het moment dat ik dit voorwoord schrijf hebben ± 150 abonnees hun abonnementsgeld nog niet betaald. Men kan deze vergeetachtigheid voorkomen door een machtigingskaart in te sturen.

Ik wens U veel leesplezier toe.

Wim Pijpers, Hoofdredacteur.

Het volgende nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift zal in juni 1999 verschijnen. Kopij en advertenties kunnen aangeleverd worden tot uiterlijk 1 mei 1999 bij het redactie-adres.

Bij de voorpagina: Onderonsje van twee bielemannen. Voorpagina van het boek Zuid-Limburg, bronsgroen grensland. Geschreven door Servé Overhof. Het boek verscheen in 1971 in de Triangelreeks bij Knoop & Niemeijer – Haren Gn.

6e LIMBURGSE SCHUTTERS DAG

Het plan was om de 6e Limburgse Schuttersdag een vrolijk tintje te geven vanwege het 10-jarig bestaan van het Limburgs Schutters-tijdschrift. De organisatoren zijn daarvan afgeweken omdat twee van haar redacteurs, te weten Werner Smet en Jean Walraven, al enige tijd waren opgenomen in het ziekenhuis.

Inmiddels zijn ze beiden weer thuis en herstellen ze voorspoedig.

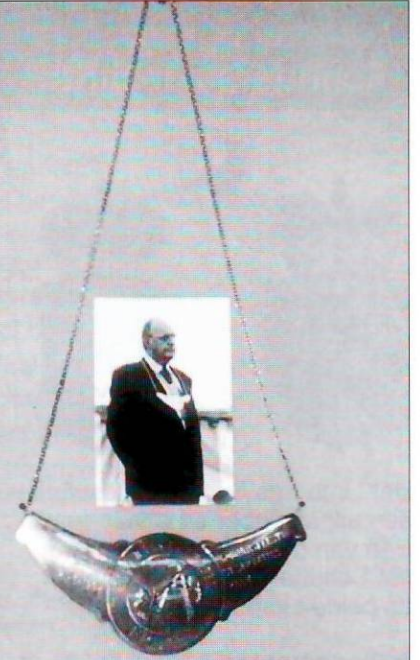
Voordrachten

Tijdens de jaarlijkse Limburgse Schuttersdag zie je steeds een vaste kern onder het publiek. Ook dit keer vonden zij in de inspirerende woorden van OLS-Moderator Maessen, SAS-voorzitter Maurice Didden en OLS-president Frans Wolters voldoende kracht.

Drs. Guus Janssen gaf een lezing over broederschappen en mogelijke verbanden met onze schutterijen. Het werd een interessante ontboezeming die aanleiding gaf voor vele vragen. Drs. Janssen reikte de hand naar het Limburgse Schutterswezen om samen op onderzoek uit te gaan naar het verleden van onze schutterijen. Een gebaar dat zeker zal worden opgepakt.

Tentoonstelling

In de zaal stond ook een tentoonstelling uitgestald die eigendom was van Bob Degol. Bob was een verwoed verzamelaar van alles wat betrekking heeft op de H. Sebastianus.

Dankzij Mevrouw Josee Elst waren we in staat om een klein deel van deze verzameling tentoon te stellen. De verzameling bestaat verder uit talloze boeken, prenten en ruim 500 verschillende foto's waarop de H. Sebastianus afgebeeld staat.

Het tentoongestelde beoogde geen complete verzameling te zijn, maar was bedoeld om de aanwezigen de mogelijkheid aan te reiken om nûg meer leden actief te betrekken bij het verenigingsleven.

Eveneens waren een aantal onderscheidingen tentoongesteld die Bob Degol verwierf en alsmede enkele foto's van hem.

TV-Gazet

Na de pauze toonden de heren Keltelaars en Verhoef van TV-Gazet de aanwezigen de mogelijkheden van het medium TV-Gazet. Samen

met het Limburgs Schutterstijdschrift gaat TV-Gazet een Schutter-Special verzorgen voor en over het Limburgse Schutterswezen.

De Schutter-Special die een belangrijke ondersteuning kan zijn bij de promotie van bijvoorbeeld een bondsschuttersfeest of om een andere belangrijke schuttersactiviteit onder de aandacht te brengen van een groter publiek. Ook kunnen de uitzendingen van TV-Gazet Uw schutterij ondersteunen bij o.a. de ledenwerving.

Interessant is ook het gegeven dat voor de Limburgse schutterijen hieraan geen kosten verbonden zijn. Te beginnen op 20 maart zal TV-Gazet gedurende 28 opeenvolgende zaterdagen in de (Nederlandse) provincie Limburg de uitzendingen gaan verzorgen.

Om de informatie in de Schutter-Special optimaal tot zijn recht te laten komen, heeft TV-Gazet haar uitzendgebied verdeeld in drie regio's, te weten het gebied zuid van Susteren, het gebied tussen Susteren en Helden en het gebied ten noorden van Helden. Schuttersactiviteiten, zoals het OLS, ZLF en LDS, worden in hele provincie uitgezonden. Overige schuttersactiviteiten (zoals koningsvogelschieten, presentatie van nieuwe uniformen, etc) kunnen uitgezonden worden in een of meer van de 22 regio's die TV-Gazet in Nederlands Limburg bestrijkt. Alhoewel Belgisch-Limburg niet is aangesloten op het kabelnet van TV-Gazet, zullen we toch aandacht besteden aan schuttersactiviteiten in Belgisch-Limburg. Inmiddels hebben de besturen van alle schutterijen een brief van TV-Gazet ontvangen waarin een en ander wordt uitgelegd.

Als U berichten heeft voor TV-Gazet, geef ons dan z.s.m. schriftelijk aan wanneer, waar en welke schuttersactiviteit er plaatsvindt waaraan U aandacht wil besteden. Vervolgens zal er contact met U opgenomen worden voor de verdere invulling van de uitzending.

Uiterlijk vier weken voor de uitzenddatum moeten wij in het bezit zijn van de tekst en de foto's. De tekst moet o.a. achtergrondinformatie bevatten over Uw schutterij (oprichtingsdatum, ledental, belangrijke gebeurtenissen) en de schuttersactiviteit waaraan U aandacht wilt besteden. Mocht deze opzet slagen, dan zal dit beslist een vervolg krijgen in 2000.

Wim Pijpers.

HET IS EEN SPEL, SPEEL HET DUS VOLGENS DE REGELS

In de afgelopen afleveringen hebben wij aan het jureren en de juryleden enige aandacht besteed in ons tijdschrift. Het achterliggende doel was om er op een positieve en opbouwende wijze eraan te herinneren dat er normen bestaan waaraan juryleden én beoordeelden zich te houden hebben.

Veel geld, tijd en moeite steken de koningsparen, bielemannen, marketensters, etc. aan hun presentatie. Zonder enige uitzondering willen ze er allemaal piekfijn opstaan en een prijs winnen. Het bestuderen en toepassen van de normen is het andere facet om nóg beter voor de dag te komen tijdens een bondsschuttersfeest, een ZLF of het OLS?

Tijdens de najaarsvergadering van een schuttersbond werd er kritiek geleverd op bepaalde juryleden die optreden tijdens een OLS. Een aanwezige stelde: "een aantal juryleden hebben totaal geen ervaring en worden slechts één keer per jaar uit de mottenballen gehaald om tijdens een OLS te komen beoordelen".

Ik ben zo vrij te veronderstellen dat de spreker weinig vertrouwen heeft in een bepaald deel van de juryleden die tijdens een OLS optreden. Of was het misschien omdat de spreker tijdens het OLS niet die prijs had gekregen die hij verwacht had, gelet op de jury-uitslagen van de bondsschuttersfeesten?

Ik laat deze uitspraak dus maar voor rekening van de spreker, omdat ik denk dat hij zich nooit heeft verdiept in de kwaliteiten van de OLS-juryleden.

Aansluitend aan deze opmerking kwam er vanuit een andere richting de opmerking dat "de stichting SAS eerst maar eens de vaste juryleden van een schuttersbond moet uitnodigen".

Ook deze opmerking sloeg nergens op, want de stichting SAS maakt al in geruime mate gebruik van juryleden die ook bij bondsschutterfeesten jureren.

Verder zijn de bondsbesturen in het verleden vaker benaderd door de stichting SAS met het verzoek om hun juryleden ook te laten jureren tijdens een OLS.

Ik wil U het navolgende optreden van een jurylid van de Zuid-Limburgse Schuttersbond tijdens de bondsschuttersfeesten uit het afgelopen seizoen niet onthouden. Ik put mijn informatie uit een schrijven van één bij die schuttersbond aangesloten schutterijen, waarin gesteld wordt dat "met ingang van 1999 de schutterij geen bielemannengroep meer zal hebben. De bielemannengroep is niet meer in de prijzen gevallen. De schutterij heeft de indruk dat de juryleden hun eigen normen hanteren. De schutterij zou graag zien dat de juryleden, zoals vanouds, de normen van de stichting SAS zouden hanteren. De bielemannen van de bewuste schutterij kregen o.a. commentaar vanwege "te lange spijkers, geverniste bijstelen en roestvlekjes op de nijptang". Vervolgens vraagt de schutterij zich af "waar is de tijd gebleven toen de bielemannen nog lucifers, snelverband, een flesje jenever, rotjes en dergelijke in hun assortiment moesten hebben?"

Telefonisch stelde de bewuste schutterij mij gerust. Er zal alles aan gedaan worden om hun bielemannengroep te laten voortbestaan, maar een dergelijk commentaar van een jurylid werkt niet bepaald motiverend voor de leden.

Zoals ik in het begin stelde wordt er alles aan gedaan om er piekfijn op te staan in de hoop de hoogste prijzen te behalen. Dat maakt het beoordelen door de juryleden er niet gemakkelijker op. Toch denk ik dat er voor juryleden voldoende punten uit het normenboekje overblijven op basis waarvan ze een gemotiveerd punt kunnen geven van de beoordeelde. Commentaar geven op de meegevoerde spijkers, bijsteel en nijptang lijkt mij niet de meest geschikte manier om te komen tot een oordeel. Het is maar een spel, maar speel het spel wel volgens de regels.

Wim Pijpers.

BEELD VAN BIELEMAN, BAARD EN BIJL – DE BIELEMAN UITGEBEELD

Omdat er in het Limburgs Schutterstijdschrift sinds enkele jaren aandacht besteed wordt aan de schutterij in de kunst is thans na de kunstenaars Jo Havenith en Charles Eyck als onderwerp de bieleman aan de beurt. Hij is vaak gefotografeerd als boegbeeld van zijn schutterij. Hij heeft een rol en verbeeldt die met daadkracht. De bieleman is onlosmakelijk met de schutterij verbonden, maar is door zijn sterke persoonlijkheid ook een leven op zich gaan leiden. Dat heeft kunstenaars ertoe bewogen om de bieleman te verbeelden.

We hebben twee sterk van elkaar verschillende illustraties van het bielemenke eens naast elkaar gezet. De ene bieleman is de man met bijl en baard zoals we hem kennen: sterk van contouren, met woeste blik, met daadkrachtige armen, die elk moment een weerbarstige boomstam te lijf willen gaan, een prent met eenvoudige lijnen, goed op papier gezet (*). Wellicht is de tekening omwille van de eenvoud die het uitstraalt, niet eens als "kunstuiting" bedoeld, desalniettemin maakt diezelfde eenvoud de prent zo treffend.

Hiertegenover staat een wildere tekening, getiteld "Bieleman met gevolg". In de slanke lijnen van de

bieleman zien we nog juist dat hij een bijl over zijn schouder houdt en

een beremuts draagt. Mogelijk heeft hij ook een baard. Hij wordt gevolgd door een tamboer, die ingespannen zijn trommel bewerkt. Erna komen nog enkele figuren, wier rol als volgelingen ietwat onduidelijk is. Het gevolg van de bieleman trommelt en danst op de handen. Ook het hondje achter aan de rij maakt een jubelsprongetje. De virtueuze pentekening is gemaakt door de zeventiger Jan Jonkergouw uit Sittard (17-2-1995). Zij is in januari 1996 tentoongesteld in het kader van een aantal werken omtrent de carnaval en de Sittardse vorst Marot (**).

Zo verschillend kunnen kunstuitingen zijn. De kunstenaar geeft zijn eigen beeld van datgene dat hij vastlegt.

Luc Wolters

(*) Hij werd afgebeeld in een bijlage bij *De Maasgouw*, jg. 94 (1975), tekenaar onbekend.

(**) Pieter Defesche, 'Carnaval in galerie Knops', in: *Limburgs Dagblad*, zat. 13 jan. 1996, 2.

DREILÄNDERECK SCHUTTERSFEEST 1999

Schutterij St.-Joseph Waubach is op 12 september a.s. de gastheer voor de ongeveer 70 schutterijen die dan deelnemen aan het Dreiländereck Schuttersfeest 1999. De deelnemende schutterijen zijn afkomstig uit het Duitstalige deel van België, uit de Noord-Eifel, het Bisdom Aken en uit Zuid-Limburg.

Bijkans 40 jaar geleden kwam schutters uit de drie eerdergenoemde gebieden bijeen in Aken. De landsgrenzen waren voor hen een doorn in het oog. Lang voordat de Europese gedachte officieel postvatte, wat het hun opgevallen dat zij iets gemeenschappelijks hadden dat erg waardevol was. De taal die zij in hun eigen schutterijen spraken werd door de schutterijen van over de grens verstaan en, met kleine verschillen, gesproken. Voeg daar aan toe een historische samenhang die pas na het debacle van Napoleon en het arbitrair trekken van landsgrenzen in 1815 verstoord werd, en het ideaal van een grensoverschrijdend schuttersfeest is begrijpelijk.

Toch waren er grote problemen te overwinnen. In de tussenliggende 150 jaar hadden de schutterijen in elk van de drie landen een eigen ontwikkeling meegemaakt.

Het oprichtingscomité van de Schuttersgemeenschap in de zogeheten Dreiländereck stelde zich ten doel jaarlijks een schuttersfeest te organiseren waarin elke deelnemende schutterij zou kunnen herkennen. Tijdens dit feest mochten de landsgrenzen geen belemmering zijn, maar moest de gezelligheid tot uiting komen in de ge-

meenschappelijk taal en de identieke historische en culturele achtergrond de bindende factor vormen.

Te oordelen naar het grote aantal schutterijen dat jaarlijks deelneemt aan het Dreiländereck Schuttersfeest, hebben de initiatiefnemers van toen een waardevol idee gehad.

De traditie wil dat de dag geopend wordt met een H. Mis waarbij een twintigtal vaandrigs een vaandelwacht rondom het altaar vormt. Naast pastoor Kenis zal hulpbischop Mgr. De Jong als celebrant aanwezig zijn. Na het ontbijt is er een schietwedstrijd voor de voorzitters van de deelnemende schutterijen om de "Hans Wilms gedachtenisbeker". In de namiddag wordt na de ontvangst van de gasten de openingsplechtigheid gehouden.

De voormalige Gemeente Ubach over Worms, waarvan Waubach deel uitmaakte, heeft vijf kerkdorpen die allen een eigen muziekkorps hebben. Zij zullen de volksliederen en de Europese Hymne ten gehore brengen. Als na een kleurrijke optocht door het dorp de eerste dorst gelest is, vangen de gebruikelijk wedstrijden aan. Bovendien is er een vogelschieting voor alle koningen van de deelnemende schutterijen om uit te maken wie zich "International Schutterskoning 1999" mag noemen.

Om het belang van dit feest te onderstrepen, heeft ons lid Wim Pelzer en zijn zoon Roel een fraai logo ontworpen. Dit logo is op 19 maart. Het naamfeest van onze schutterij, officieel gepresenteerd op het Gemeentehuis van Landgraaf, tijdens een feestelijke zitting die muzikaal omlijst werd door het L.M.K. St.-Joseph. Dit koor zal ook op 12 september de H. Mis opluisteren in de prachtig gerestaureerde parochiekerk van de H. Jozef te Waubach.

In de afgelopen maanden heeft een comité al veel werkzaamheden verricht om het feest organisatorisch in goed banen te laten verlopen.

Als opmaat voor het grote feest is er op september een optreden gepland van de tweevoudige kampioen van het Wereld Muziek Concours voor blaaskapellen Tüfaranka, afkomstig uit het Tsjechische landsdeel Moravië.

De 60 leden van schutterij St.-Joseph Waubach en het regelingscomité hopen voor de schutters en alle gasten het Dreiländereck Schuttersfeest 1999 tot een onvergetelijke dag te maken.

HET OUD-LIMBURGS SCHUTTERSFEEST IN HET GEDRANG

In 1927 verklaarden alle schutterijen uit de schuttersbonden in Midden- en Noord-Limburg dat zij het Reglement 1927 zouden toepassen indien zij het OLS zouden winnen. Er was blijkbaar geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat ook een andere schutterij het OLS zou kunnen winnen. Toch gebeurde dit in 1929 door schutterij St. Willibrordus-Obbicht in Maalbroek. Schutterij St. Willibrordus organiseerde haar OLS volgens het Reglement 1911 en trok zich niets aan van de afspraak die de drie schuttersbonden hadden gemaakt. Dit leidde tot spanningen tussen de drie schuttersbonden en schutterij St. Willibrordus-Obbicht die zo hoog opliepen dat het voortbestaan van het OLS in gedrang kwam.

Een compromis bracht de oplossing en zo kon het Oud-Limburgs Schuttersfeest behouden blijven.

“Laat ons trachten de schuttersfeesten, welke in de laatste 20 jaren ontaard waren in geldmaken te herstellen in oude eere en daardoor tevens de schutterijen op te heffen uit den poel waarin ze door deze tegenstrijdige belangen waren verzeild geraakt”, aldus sprak de voorzitter van de Schuttersbond Eendracht maakt Macht voor Weert en omgeving Frans H. van der Velden in zijn openingstoespraak bij gelegenheid van het gezamenlijke schuttersfeest voor de schuttersbonden Eendracht maakt Macht voor Weert en omgeving (EMM) en de Midden-Limburgse SchuttersBond (MLSB) op 31 Juli 1927 te Leuken-Weert. Aan dit schuttersfeest namen 31 schutterijen deel.¹

Voorzitter van der Velden doelde wellicht op de vele schuttersfeesten, soms wel drie in één dorp op één zondag, waar men op allerlei manieren publiek probeerde te trekken. De schuttersbonden deden geen pogingen om deze 'wildgroei' binnen de perken te houden. In advertenties droegen deze schuttersfeesten benamingen als: 'Groot Schuttersfeest', 'Groot Internationaal Schuttersfeest' en "Bijzonder Groot Internationaal Schuttersfeest'. Deze schuttersfeesten werden vaak naast de bondsschuttersfeesten gehouden. Ook organiseerden veel herbergiers meerdere keren per jaar prijsvogelschieten of prijsschieten. Naast geldprijzen, werden de winnaar van deze schuttersfeesten ook prijzen 'in natura' in het vooruitzicht gesteld zoals een ham, een manspak, pantalons, een vet varken, een rund of zelfs een zaikorf.

In 1923 was her-opgericht de Midden-Limburgsche SchuttersBond², met hetzelfde doel als hierboven door Frans van der Velden aangegeven.

De eerste openlijke activiteiten van deze schuttersbond waren op zondag 2 mei 1926 toen in Roermond 'de toetreding plaats had van den schuttersbond. Er meldden zich niet minder dan 22 schutterijen aan'.³

De organisatie van de bondsschuttersfeesten van de MLSB was anders als de bondsschuttersfeesten van de voorgaande schuttersbonden in Midden-Limburg. De belangrijkste verschillen waren wel dat men in de MLSB voortaan schoot met zestallen in plaats van met drietallen en dat de aangesloten schutterijen niet langer werd toegestaan deel te nemen aan 'andere

F.H. van der Velden (* 1880 - † 1951)

schuttersfeesten'.⁴ De ideeën en de vernieuwde opzet van de bondsschuttersfeesten door de MLSB spraken ook het bestuur van de schuttersbond EMM wel aan. In een vergadering van de besturen van de beide schuttersbonden werd niet alleen besloten tot nauwere samenwerking, maar ook zouden de beide besturen alles in het werk stellen voor 'de herleving van het Oud-Limburgsch Schuttersfeest'.⁵ Steun werd bovendien verkregen van de Schuttersbond voor Baarlo en omgeving.⁶

De samenwerking tussen de drie schuttersbonden leidde tot de afspraak dat, "de schutterij die het Oud-Limburgsch Schuttersfeest wint, het Oud-Limburgsch Schuttersfeest zal houden op dezelfde manier als de Midden-Limburgsche SchuttersBond zijn bondsfeesten organiseert. Verder zal er zooveel mogelijk gestreefd worden om aan dat groote schuttersfeest den ouden luister terug te geven van vroeger. Alle deelnemende gezelschappen zullen moeten voorzien zijn van vaandel, koningszilver en trom, zooals de schutterijen vroeger naar een schuttersfeest togen om, op kameraadschappelijke wijze een harden strijd te voeren om den eersten prijs te bemachtigen".

De mogelijkheid om wijzigingen aan te brengen in de organisatie van het OLS kwam onder bereik van de drie bonden, toen een drietal van schutterij St. Catharina-Stramproy het OLS-1926 in Montfort won. Schutterij St. Catharina-Stramproy, onder leiding van voorzitter Christ Aengevaeren, kreeg van de drie schuttersbonden de opdracht om de reglementen van de Midden-Limbursche SchuttersBond te 'vertalen' naar een reglement voor het Oud-Limbursch Schuttersfeest.⁷

Het nieuwe OLS-reglement, bekend geworden onder de naam 'Reglement 1927', vormt, hoewel op meerdere punten aangepast aan de normen van deze tijd, in grote lijnen nog steeds de basis voor het huidige Oud-Limbursch Schuttersfeest.

Schutterij St. Catharina-Stramproy was echter verder gegaan dan de vertaling van het reglement van de MLSB naar een reglement voor het OLS-Feest, want men had 'niet minder dan negen schietboomen geplaatst, zoodat de wedstrijd beslist op één dag kan eindigen'.⁸

Door het slechte weer moest het OLS-1927 verplaatst worden van 26 juni naar 3 juli. Dit had tot gevolg dat het OLS op dezelfde dag georganiseerd zou moeten worden als het reeds eerder geplande bondsschuttersfeest bij schutterij St. Catharina-Stramproy. Het bestuur van schutterij St. Catharina zag dit niet als een probleem, want 'Verder vond na afloop van het OLS-1927 op dezelfde dag om 6 uur op hetzelfde terrein het 55e bondsconcorso plaats van de schuttersbond Eendracht maakt Macht'.⁹

Bondsvoorzitter Van der Velden stelde na afloop van het OLS-1927: "Het deed ons bondsbesturen en tal van schutters goed, dat het laatste Oud-Limbursch Schuttersfeest te Stramproy, wat regeling, deelname en inrichting betreft, zoo uiterst gunstig afstak bij dergelijke feesten in de laatste 20 jaren gegeven". Spreker uit den wensch, "dat ook in de toekomst eendrachtig zal worden samengewerkt tot verheffing van de Limbursche Schuttersfeesten".¹⁰

Aangezien de organisatoren van het OLS-1928 en het OLS-1929 (schutterij St. Hubertus Tegelen-Heide respectievelijk schutterij Wilskracht-Maalbroek) lid waren van één van de drie schuttersbonden die de aanzet hadden gegeven tot de reorganisatie van het OLS-Feest, was er niets te vrezen voor wat betreft het opvolgen van het Reglement 1927.

Als echter de winnaar van het OLS-1929, schutterij St. Willibrordus uit Obbicht, in 1930 het OLS voorbereidt, ontdekken de drie eerder genoemde schuttersbonden dat afgeweken wordt van het Reglement 1927.

'Voorzitter van der Velden deelt (WP: tijdens een bondsvergadering einde maart 1930) aan de hand van een ingekomen circulaire mede, dat in strijd met het reglement voor het Oud-Limbursch Schuttersfeest door St. Willibrordus Obbicht, is vastgesteld, dat daar door 3-tallen geschoten wordt, dat de inleg is verhoogd van 12 op 15 gulden, dat voor de proefstang 50 cent voor 3 schoten verlangd wordt en geen gelegenheid wordt geboden om voor 5 cent proefschoten te doen en dat de verder uit te loven prijzen voor diverse wedstrijden defileren, mooiste kleding, meeste leden, verstkomen, vaandelzwaaien, ofwel niet, of wel onvolledig op het programma komen'.¹¹

Reglement

voor het

:- Oud-Limbursch :- Schuttersfeest

Stramproij

Juni 1927

:- en volgende :-

Artikel 1
Recht tot deelname aan het oud-Limbursch schuttersfeest heeft iedere schutterij van Nederl. en Belgisch Limburg alsmede de schutterijen uit de gemeenten Budel en Maarheeze, deze twee laatste omdat ze behooren bij het Kanton Weert.

Art. 2
Verplichte deelname aan den optocht met 12 man een commandant, voorzien van vogel (koningzilver) vaandel en trom, g. c. tamboer-majoor.
Verzamelen om 2 uur nam. op het feestterrein De optocht niet langer dan 2^{1/2} K. M.
Toegang tot het feestterrein vrij voor deelnemers in een gezelschap, aan den optocht.

Ieder deelnemer behoort te zijn voorzien van b.v. uniform, pet, sjaap, of herkenningsteeken.

Art. 2a.
De schietwedstrijd begint om 3^{1/2} uur namiddag.

Art. 3
Van ieder gezelschap kan slechts één 4- (of 6)-tal schutters aan den wedstrijd deelnemen.

Art. 4
Het inleggeld bedraagt per gezelschap zestien gulden (f 16.—) over te maken vóór 25 Maart aan het feest voorafgaand aan den Penningmeester van het feestgevend gezelschap.

Art. 5
Na voormelden datum heeft de loting plaats, voor volgorde optocht en schietbeurt.
Minstens 8 dagen voor het feest ontvangt ieder gezelschap, dat voldaan heeft aan art. 4, een lijst, waarop alle gezelschappen met het lotingsnummer.

Mochten eventueel méér schutterijen gebruik moeten maken van één en dezelfde buks, dan dient hiervan tijdig kennis gegeven te worden aan het feestgevend gezelschap, opdat dan bij de loting wordt geloot voor de vereenigingen samen, in plaats van ieder afzonderlijk, om dan in volgorde te kunnen schieten.

Art. 6
Ieder gezelschap schiet in 4 rondes, d.i. in ieder gezelschap 1 schutter, tot alle gezelschappen een beurt hebben gehad, daarna de 2e schutter en zoo vervolgens.

Art. 7
Ieder schutter heeft recht op 3 schoten en een schiettijd van 15 minuten en mag slechts voor een gezelschap mededringen.

Art. 8
Indien een schutter voor meer dan één afdeling schiet, dan vervalt voor iedere afdeling waarvoor hij geschoten heeft alle aanspraak op een korpsprijs.

Art. 9
Indien blijkt, dat 4 schutters, die samen schieten niet tot eenzelfde schutterij behooren, dan hebben deze geen recht op een korpsprijs.

Art. 10
Ieder schutter moet bij het afgaan van het laatste schot van den voorgaanden schutter aanwezig zijn.
Heeft het naambord van eerstgenoemden schutter 5 minuten op zijn plaats gestaan en is genoemde schutter nog niet aanwezig, dan vervalt zijn schietbeurt.

Art. 11
De looppdoorsnede mag hoogstens 20 m M bedragen.

Art. 12
De patronen waarmee voor prijs geschoten wordt, moeten voor het schieten aan de controle commissie bij den schietboom worden aangeboden. Deze heeft het recht alle patronen te controleren zelfs wanneer de buks reeds op den aanlegpaal ligt.
Blijkt dat een patroon op andere wijze, dan met kruut en één looden kogel geladen is, dan wordt de desbetreffende vereeniging alle deelname ontzegd.

Art. 13
Er mogen geen buksen gebruikt worden met schroeven, haken of ander steunmiddelen.

Art. 14
Het laden der buks moet zoodanig geschieden, dat er geen gevaar bestaat voor de omgeving.

Gebeurt dit, dat er wel gevaar bestaat voor de omgeving, dan kan aan die vereeniging verdere deelname worden ontzegd.

Art. 15
Schoten die den hark beschadigen worden voor nul genoteerd, over verdere deelname zal worden beslist. Bovendien vervalt de schutter in een geldboete van minstens f 2.50.

Art. 16.
Ieder schutter zet, vóór hij schiet, zijn handtekening op den schietlijst.

Art. 17
Ieder schutter moet op de hark schieten, door de controle-commissie aan te wijzen.

Art. 18.
De controle-commissie beslist, of op een beschadigden of ongunstig geplaatsten bol al dan niet zal worden geschoten.

Art. 19
Van ieder gezelschap mag bij een schietbeurt hoogstens 3 man bij den aanlegpaal aanwezig zijn.

Art. 20
Het feestgevend gezelschap neemt hoegenaamd geen deel aan den wedstrijd.

Art. 21
Ieder schot dat afgaat als de buks zich reeds op den aanlegpaal bevindt, is geldig.

Art. 22
Een bol die valt, nadat de buks van den aanlegpaal is genomen wordt niet als geldig beschouwd.

Art. 23
Het kavelen geschiedt door dezelfde schutters, die samen hebben geschoten in de afdeling die recht op kavelen heeft.

Art. 24
Als 1ste prijs wordt uitgelooft

1e Een 1e-prijsmedaille, minstens zilver of van het Konink. Huis, met diploma,
2e De Wisselmedaille van Z. M. Koning Albert van België.

3e f 100 —
2e prijs
Minstens zilveren medaille en f 60 —

3e prijs Idem en f 40 —
4e prijs Idem en f 25 —
5e prijs Idem en f 10 —
6e prijs

Eerekrans en f 5.— voor den schutter die de meeste punten behaald

Kampioensprijs
Kruis met diploma en f 20 —
Inzet 50 cent een kaart per man

Personeel
1e prijs zilveren medaille en f 12 —
2e prijs idem en f 8 —
3e prijs idem en f 5 —
Inleg 30 cent per kaart

Meest aantal leden
Verguld zilveren medaille
Beste houding optocht

1e prijs verguld zilveren medaille
2e prijs verguld zilveren medaille
Mooiste costume

1e prijs verguld zilveren medaille
2e prijs verguld zilveren medaille
Exercereen

1e prijs medaille, diploma en f 10 —
2e prijs medaille, diploma en f 5 —
3e prijs medaille en diploma.

Beste Tamboer-Majoor
Verguld zilveren medaille
Beste Tamboer

Verguld zilveren medaille
Beste vaandelzwaaver
Verguld zilveren medaille
Verstkomende gezelschap

Verguld zilveren medaille
Art. 25
De wedstrijd heeft plaats op schietboomen van 20 M lengte, de aanlegpalen geplaatst op 12 M afstand van den schietboom.

Op korpsprijsboomen hoogstens 3 harken, maximum lengte 120 c M, waaraan houten pennen bolletjes, in afmeting van minimum 2 x 2, maximum 3 x 3 c M.

Art. 26
De vereeniging die den 1sten korpsprijs behaalt, verplicht zich bij het geven van het volgende oud-Limbursch schuttersfeest zich stipt te houden aan dit reglement.

Als waarborg hiervan zal de geldprijs door het feestgevend gezelschap eerst worden uitgereikt na schriftelijke borgstelling van den voorzitter van het prijswinnend gezelschap.

Art. 27
Mankeert bij den optocht trom, vaandel of vogel, dan betaalt de betreffende vereeniging voor ieder stuk f 1.— en per mankeerende man f 0.25.

Art. 28.
In onvoorziene gevallen, niet in dit reglement voorzien, beslist het bestuur, waar onderzoek noodig mocht blijken, in hoogste instantie een arbitrage-commissie, bestaande uit 3 leden; 1 lid aan te wijzen door het bestuur van den Midden-Limburschen schuttersbond voor Roermond en omstreken, 1 lid van den Bond „Eendracht maakt Macht” van Weert en omstreken en 1 lid van het feestgevend gezelschap.

Aldus ontworpen ter voorkoming, van reeds meermalen voorgekomen onaangenameheden en vooral besparing van reiskosten, aangezien bij nakoming van dit reglement het feest beslist op één dag kan eindigen en onder volle goedkeuring van de besturen der beide Limbursche schuttersbonden en zeer vele vooraanstaande schutters.

Hoogachtend
Het Bestuur der Schutterij „ST CATHARINA” te STRAMPROY,
CHR. FR. AENGEVAEREN, Vrz.
P. M. STALS, Secr.-Penng
PH. H. STALS
L. CHR. TILKENS
P. M. VLEESHOUWERS
P. J. J. VAN DAEL

In het verslag van een protestvergadering van de MLSB wordt het als volgt geformuleerd: *'In hoofdzaak komen de afwijkingen hierop neer. De deelnemende gezelschappen zullen slechts met drie schutters deelnemen aan het feest, ieder met zes schoten terwijl het reglement bepaalt 6 schutters met 3 schoten. Het inleggeld heeft St. Willebrord verder bepaald op f 15, terwijl dit vastgesteld was op f 12. Het afschieten zou geschieden telkens door 1 schutter, volgens reglement door 2. Ook voor het proefschietsen aan de stang worden kaarten beschikbaar gesteld à f 0,50 recht gevend op 3 schoten'*.¹²

Als verdediging voerde schutterij St. Willibrordus aan dat haar OLS-organisatie mede was gebaseerd op artikel 18 van het OLS-Reglement 1911. In dit artikel staat te lezen dat niets aan het OLS-reglement mag veranderd/toegevoegd worden, dan alleen met toestemming van de Belgische Kroon. Dit artikel was opgenomen bij de instelling van de medaille van Koning Albert I als wisselprijs voor het Oud-Limburgs Schuttersfeest.

Verder stelde schutterij St. Willibrordus dat het opvolgen van het Reglement 1927 problemen opleverde bij veel Zuid-Limburgse schutterijen. Het waren vooral de kleinere schutterijen die (maar al te graag) ook eens het OLS wilden winnen, maar vaak niet in staat waren om aan de verplichtingen te voldoen die met name de artikelen 2 en 3 van het Reglement 1927 hen oplegde.

Indien er geen toenadering komt tusschen de schutterij St. Willibrordus te Obbicht, inzake het OLS en de Midden-Limburgsche SchuttersBond, de Schuttersbond EMM en de Noord-Limburgsche Bond van Venlo en omgeving, zullen stappen gedaan worden om op dezelfde datum n.l. 13 Juli een grootsch schuttersfeest te organiseeren, voor deze drie schuttersbonden.¹³

Het bestuur van de schuttersbond EMM heeft per aangetekend schrijven geprotesteerd bij het Bestuur der Schutterij St. Willibrordus, die op 13 Juli het OLS zal geven. Mocht de Schutterij van Obbicht niet tegemoet komen aan de eischen vastgesteld in het reglement voor het OLS, dan zal de Bond EMM in samenwerking met de bonden van Roermond en Baarlo c.a. tezamen, circa 50 schutterijen tellende, zich genoodzaakt zien, tegen-maatregelen te nemen.¹⁴

Opmerkelijk is het dat de kranten in Midden en Noord-Limburg uitvoerig berichtten over 'probleem Obbicht' en dat de kranten in de regio Obbicht geen aandacht besteedden aan het probleem waarvoor de drie Midden en Noord-Limburgse schuttersbonden zich geplaatst zagen.

De drie schuttersbonden uit Midden- en Noord-Limburg verdachten Obbicht er namelijk van om zoveel mogelijk drietallen aan het OLS te laten deelnemen.

Bestuur Schuttersbond Eendracht Maakt Macht, v.l.n.r. Jan van Dael, Renier Coolen, Frans van der Velden, Christ Aengevaeren, S.P. van Helvert, Sjang van Ekerschot en F. van den Eerenbeemd.

Een overkoepelende organisatie (zoals thans de OLS-Federatie) die de bevoegdheid had om een 'Reglement voor het OLS-Feest' af te dwingen, was er nog niet.

Het weigeren van schutterij St. Willibrordus (ook na mondelinge en schriftelijke protesten) om het Reglement 1927 niet toe te passen voor het OLS-1930, wakkerde de woede van de besturen van de drie Midden- en Noord-Limburgse schuttersbonden verder aan. Helaas voor de drie schuttersbonden, maar zij konden op geen enkele wijze het Reglement 1927 bij de organisator van het OLS-1930 afdwingen, of toch ...?

De driebond bijeen

Op Zaterdag 3 Mei 1930 hielden de besturen van den "Midden-Limburgsche Schuttersbond", de bond "Eendracht Maakt Macht" Weert, met den bond van Baarlo en omstreken te Roermond in café Lechner een vergadering, om een goede oplossing te krijgen met het bestuur der schutterij "St. Willibrordus" te Obbicht, inzake het Oud-Limburgsche Schuttersfeest. Het bestuur der schutterij van Obbicht komt het reglement dat in 1927 te Stramproy is uitgereikt niet na, of beter gezegd, het stoort er zich niet aan, en doet dingen die volgens de uitgezonden circulaire niet in overeenstemming zijn met de vastgestelde voorwaarden die aan het Oud-Limburgsch Schuttersfeest verbonden waren.

De heer v.d. Velden Weert, leest het schrijven voor wat door 't bestuur der schutterij van Obbicht aan zijn adres gericht is en waarin vermeld werd, dat 't bestuur van Obbicht geen wijziging aanbrengt.

De besturen van de drie bonden zijn eenparig van meening om niet deel te nemen aan het Oud-Limburgsch Schuttersfeest te Obbicht, ook op de algemeene vergadering werd in dien geest gesproken.

De heer v.d. Velden betreurt het, dat van de schutterij van Obbicht geen afgevaardigde ter vergadering aanwezig is.

De heer Hoogmans Beegden deelt mede dat hij op 3 Mei bericht ontving van Obbicht, waarin vermeld stond, dat niemand ter vergadering te Roermond kwam, en dat men niet bereid was om iets aan het reglement te veranderen.

De heer v.d. Velden stelt voor om gezamenlijk een feest te houden te Weert ter gelegenheid van het 450 jarig bestaan van de "St. Catharinaschutterij", dat bijna gratis gegeven zal worden en vraagt de medewerking van de Midden-Limburgsche schutterijen.

De heer Hoogmans stelt voor, om een eigen Limburgsch schuttersfeest te stichten, en het Oud-Limburgsche prijs te geven, als het hiermee falikant gaat. Spreker stelt voor om in 1930 dat feest te houden op Zondag 13 Juli e.k. op den zelfden datum als het Oud-Limburgsche schuttersfeest te Obbicht gehouden wordt. Iedere schutterij die bij bovengenoemde bonden is aangesloten kan hieraan deelnemen tegen een contributie of inleggeld nader door de afgevaardigden te bepalen.

De heer Janssen Tegelen, is er voor om den inzet voor dit feest niet naar den lagen kant te bepalen en te heffen voor 1930 6 of 10 gulden per deelnemende schutterij en de prijzen die uitgelooft worden dan gelijk te stellen met de prijzen van het Oud-Limburgsch schuttersfeest.

De heer Sevenich Roermond, meent dat het nieuw te stichten Limburgsch schuttersfeest gelijk moet staan met het Oud-Limburgsch schuttersfeest.

De heeren Verhees Linne, Schreurs Ool en Coenen Nunhem zijn het volkomen met den spreker eens, om dat feest zoo grootsch mogelijk op te zetten.

Na de vraag van den heer v.d. Velden, hoeveel schutterijen bij iederen bond zijn aangesloten, komt men tot de overtuiging dat deze drie bonden samen 45 schutterijen tellen, zoowat een getal dat telken jare deelneemt aan het Oud-Limburgsch schuttersfeest. Spreker is van meening, dat door goede samenwerking met de drie bonden, best een schuttersfeest kan gehouden worden, gelijkstaande met het Oud-Limburgsch schuttersfeest waarin hij nu weer de oude sleur ziet komen en er weer met 3-tallen geschoten zal worden.

De spreker is van meening dat de te hooge inleg voor schuttersfeesten den ondergang beteekent voor vele schutterijen, ook die van historische oorsprong. Om dit te voorkomen moet getracht worden een lagen inleg te bepalen, dan kan men de ingeslapen schutterijen weer wakker schudden, en de bestaande doen bloeien.

De algemeene vergadering voor den Midden-Limburgsche schuttersbond is bepaald op Zondag 11 Mei 3 uur in Café Lechner Roermond, en de bestuursvergadering is bepaald op Zaterdag 17 Mei voor alle drie de bonden te Roermond.

Den secretaris van den Midden-Limburgschen Schuttersbond werd gelast om een en ander aan Obbicht te berichten en vervolgens zorg te dragen dat iedere schutterij die bij den bond is aangesloten, een schrijven in haar bezit krijgt omtrent de plannen die ter vergadering naar voren zijn gebracht.

De heer v.d. Velden dankte voor de goede opkomst, en uitte zijn beste wenschen voor de nieuwe plannen en sloot daarna de vergadering.¹⁵

Een Limburgsch Schuttersfeest

In café Lechner vergaderde Zondagmiddag 11 Mei de Midden-Limburgsche Schuttersbond. De heer Sevenich, voorzitter, lichtte nader toe hetgeen door de vergadering van 3 Mei door de besturen van den Midden-Limburgschen Schuttersbond, "Eendracht Maakt Macht" van Weert en den bond van Baarlo en omstreken in principe is besloten omtrent het te stichten Limburgsch Schuttersfeest.

Frans van der Velden

Het Oud-Limburgsch Schuttersfeest

Ik heb tot mijn droefenis gelezen,
In deze schoone maand Mei,
Dat er een conflict is gerezen
In de Limburgsche schuttersrij!

Ik moet me tot den "Driebond" wenden:
O laat toch plaats voor het "Oud",
Wilt Uwe mannetjes weer zenden:
Bij voorbaat succes twintigvoud!

Wilt voor 't Oude niets anders stellen:
Hier is het oude goed en schoon;
Gaaf nog de korpsen niet tellen:
Duldt toch geen flat naast Uw woon!

Obbicht, Obbicht mijn Obbicht kom,
Stap dra van die drietallen af:
Concordia keer vlug wederom,
Zij, die "Limburg" aanschijn gaf!

Obbicht wil van verzoening wel weten,
"Sint Willibrord" meent 't niet zoo kwaad,
Doch 't gezelschap heeft niet vergeten
Dat 'n feest met 'n strop soms gaat!

Wordt ééns, wordt het allen.
Wéét, straks zal dringen de tijd.
Mogen spoedig de schoten weer knallen
En doorklinken de Maasvallei wijdt!

Laat 13 Juli asjeblijf voor Obbicht vrij,
Daar wonen onze beste kameraden:
Immers de mannen dier flinke schutterij,
Die met lauweren uit 't strijdperk traden!

Driebond, overleg, confereer of vergader.
Misschien ligt bij arbiters Uw recht:
Ik wed, ge komt tot "Willibrord" al nader,
Uwerzijds worde het geschil beslecht!

Obbicht, Obbicht, breng 't in 't reine:
Doe desnoods wat "water in je wijn",
Geven en nemen, ieder het zijne,
En voor driekwart IS geslaagd 't festijn!

W. LENAERS.
Stramproy, 11 Mei 1930.¹⁷

De afgevaardigde van Nunhem vroeg of Nunhem als de prijswinnaar van het Oud-Limburgsch Schuttersfeest te Maalbroek (WP: Schutterij St. Servatius-Nunhem werd tweede) niet het recht heeft om het te stichten feest te houden, waarop de voorzitter antwoordt, dat dit feest uitgeloot zal worden door alle schutterijen aangesloten bij de drie bonden.

Bij aflezing van de ledenlijst bleek, dat 19 afgevaardigden aanwezig waren. Afwezig Odiliënberg en Haelen. Er werd besloten om voor dit feest f 10 inleggeld te bepalen met algemeene stemmen. Het bestuur van den Midden-Limburgschen Bond is gemachtigd om te loten voor de aangesloten schutterijen.

De vergadering was enthousiast over dit besluit. Het Oud-Limburgsch Schuttersfeest is daarmee prijsgegeven en een echt Limburgsch Schuttersfeest gesticht.

Er zullen stappen gedaan worden om wissel-medailles te verkrijgen van het Koninklijk Huis en andere autoriteiten.

De prijzen zijn gelijk aan het Oud-Limburgsch Schuttersfeest, de opzet der feesten is zeker zoo breed.¹⁶

Vanzelfsprekend waren de problemen tussen de organisator van het OLS-1930 en de plannen van de drie schuttersbonden niet alleen tot de bestuurstafels beperkt gebleven. Onder de schutters van de drie Midden en Noord-Limburgse schuttersbonden noemde men het nieuw te stichten 'Limburgsch Schuttersfeest' al trots: "De Nieuwe Limburger".

Was het mogen organiseren van een OLS toen ook al een hele eer, ook het mogen deelnemen aan een OLS wilde geen enkele schutterij zich laten ontgaan. Ondanks de bijna onoverkomelijke problemen die zich hadden voorgedaan tussen de drie schuttersbonden en de organisator van het OLS-1930 schutterij St. Willibrordus-Obbicht namen aan het OLS in Obbicht toch schutterijen deel uit Midden en Noord-Limburg.

Er waren twee winnaars van het OLS-1930

Winnaar van de schietwedstrijden van het OLS-1930 werd een drietal uit de Noord-Limburgse Schuttersbond, namelijk de heren Holtman, Ewalds en Hermke Peeters die schoten voor schutterij St. Antonius-Baarlo. Het aardige van dit drietal was dat de eerste twee lid waren van schutterij St. Antonius-Baarlo en dat Hermke Peeters lid was van schutterij St. Petrus-Baarlo.

Winnaar van de strijd tussen de drie schuttersbonden en schutterij St. Willibrordus-Obbicht werd schutterij St. Willibrordus-Obbicht, want zij bleef volharden in de toepassing van het Reglement 1911 en had geen boodschap aan een OLS-reglement dat door de drie Midden- en Noord-Limburgse schuttersbonden was opgesteld.

In een ingezonden schrijven stelt een anonieme schutter over het OLS in Obbicht: "Zelden zag ik een zoo in alle opzichten goed geregeld schuttersfeest; een eere-saluut hiervoor aan Obbicht".¹⁸

Oprichting Limburgsche Schuttersbond

Het moge duidelijk zijn dat de handelswijze van schutterij St. Willibrordus nogal wat kwaad bloed had gezet in Midden- en Noord-Limburg.

Reden waarom de voorzitter van de schuttersbond EMM, Frans H. van der Velden, met spoed ging werken aan een overkoepelende organisatie die bevoegd zou zijn om het Reglement 1927 af te dwingen bij een OLS-organisator.

Dit leidde ertoe dat op Paasmaandag 1931 een organisatie in het leven werd geroepen die de naam meekreeg van "Limburgsche Schuttersbond".¹⁹

De problemen tussen de drie schuttersbonden en OLS-organisator schutterij St. Willibrordus-Obbicht zijn mijns inziens dé reden geweest om te komen tot een overkoepelende organisatie van het Limburgse Schutterswezen.

De organisatoren van het OLS-1931, 1932 en 1933 behoorden tot een van de drie schuttersbonden uit Midden of Noord-Limburg en pasten het Reglement 1927 toe bij hun OLS. Hierdoor kon een degelijke basis gelegd worden voor het OLS-Feest zoals deze drie schuttersbonden dit voorstonden.

De schutterijen behorende tot de op 1 januari 1932 opgerichte Schuttersbond 'Door Eendracht Groot' voor Echt en omstreken verklaarden zich eveneens bereid het Reglement 1927 te zullen naleven indien een schutterij van deze schuttersbond winnaar zou worden van een OLS.

Zo gezien was er dus geen haast geboden om over te gaan tot de 'echte' oprichting van een overkoepelende organisatie voor de schutterijen in Limburg, omdat alle OLS-organisatoren in de periode 1931 tot en met 1936 bereid waren om het Reglement 1927 toe te passen voor hun OLS.

Als echter tijdens het volledig verregende OLS-1936 in Beesel wederom een schutterij wint (St. Antonius-Krawinkel Geleen) die niet behoort tot één der vier schuttersbonden uit Midden of Noord-Limburg, ziet Frans van der Velden een hernieuwde versie van het 'probleem Obbicht' uit 1930 op zich af komen.

Opnieuw belegt hij een bijeenkomst in Roermond en wel op 24 januari 1937. Van der Velden weet de steun te krijgen van alle aanwezige Limburgse schuttersbonden.

De definitieve oprichting van de "Federatieve bond van schutterijen in Limburg" was een feit. Het draagvlak van deze federatieve bond was inmiddels breder dan die van de Limburgsche Schuttersbond uit 1931.

Lei Crijns in 1958

Zowel van de 'Limburgsche Schuttersbond' uit 1931 als van de 'Federatieve bond van schutterijen in Limburg' uit 1937 (thans OLS-Federatie genaamd) werd niemand minder voorzitter dan de eerder genoemde voorzitter van de schuttersbond Eendracht maakt Macht, Frans H. van der Velden.

Woord van dank

Door intensief onderzoek in verschillende archieven kon een goed beeld verkregen worden van de situatie rond het OLS-1930 in Obbicht.

Met name de kranten in Midden-Limburg uit die tijd geven een aardig beeld.

Een aantal vragen waarop ik aanvankelijk in geen enkel archief een antwoord kon vinden, werden moeiteloos beantwoord door de 86-jarige heer Lei Crijns van schutterij St. Martinus uit Horn; iemand met een briljant geheugen. Waarvoor mijn dank.

Wim Pijpers.

Lei Crijns in 1995

Noten

NK = De Nieuwe Koerier-Maas & Roerbode (Nieuwsblad voor Midden-Limburg)

1. NK 2-8-1927
2. NK 27-2-1930
3. NK 3-5-1926
4. NK 3-2-1930
5. NK 19-7-1927
6. NK 27-2-1930
7. NK 5-7-1927
8. NK 25-6-1927
9. NK 5-7-1927
10. NK 2-8-1927
11. NK 1-4-1930
12. NK 7-4-1930
13. NK 12-4-1930
14. NK 14-4-1930
15. NK 6-5-1930
16. NK 12-5-1930
17. NK 17-5-1930
18. NK 19-7-1930

19. Wim Pijpers, 'Bloeiende schone verbergt haar ware ouderdom' 'OLS-Federatie ouder dan vermoed-', in: Limburgs Schutterstijdschrift, nummer 16, September 1992, pag 27-29.

KRONIEK ST. PAULUS VAALS NADERT VOLTOOIING

Schutterij St. Paulus Vaals in 1981.

Na ruim 12 jaar verzamelen, uitzoeken, noteren, bestuderen, vragen enz. enz. is de kroniek van de Vaalser schutterij St. Paulus zo goed als klaar.

Praat men met Vaalsenaren over de geschiedenis van de Vaalser schutterij, dan komt men tot de conclusie dat daarover zeer weinig bekend is. Men weet dat de schutterij 400 jaar bestaat, dat men in het verre verleden eens een keizer gehad heeft, misschien ook wel twee, dat het vooral in de 70-er jaren zeer slecht ging met de schutterij, dat het gelukkig nu zeer goed gaat en nog wat algemeen bekende gegevens, maar voor de rest weet men er toch niet zo veel vanaf en dat is natuurlijk zeer jammer want de oudste vereniging van Vaals heeft een unieke geschiedenis. Ook de eigen leden van de schutterij waren of zijn zo goed als niet op de hoogte van hun roemrijke verleden.

Veel eigendommen van de schutterij zijn in de loop der jaren verloren

gegaan door onverschilligheid, slordigheid enz. Er zijn zelfs diverse waardevolle eigendommen verkocht of aan niet-leden cadeau gegeven.

Om te redden wat nog te redden valt en om de unieke geschiedenis voor het nageslacht te bewaren, werd in 1986 besloten om alle gegevens die nog voorhanden waren, te verzamelen en op te schrijven in een kroniek die bij gelegenheid van het 390-jarig bestaansfeest in 1990 zou worden uitgegeven. Voorzitter Arthur Cransveld zou deze moeilijke maar uitdagende taak op zich nemen. Geleidelijk aan lukte het hem een groot aantal gegevens te verzamelen.

Doordat het aantal gegevens steeds groter werd, was het niet verantwoord om de Kroniek reeds in 1990 uit te geven. De Kroniek zou dan niet volledig zijn geweest. Besloten werd daarom om te wachten tot het jaar 2000 wanneer de schutterij haar 400-jarig bestaansfeest hoopt te vieren.

Dit uitstellen is een goede beslissing geweest, want men mag nu rustig stellen dat men een volledig verantwoorde en op historische gegevens gebaseerde Kroniek klaar heeft.

Een greep uit de inhoud: De statuten over de heroprichting in 1600; het duidelijke bewijs dat de Vaalser schutterij reeds ver vóór 1600 bestaan heeft, de ledenlijst van 1619, alle schutterskoningen vanaf 1668, de ledenlijst van 1688, Bokkenrijders in Vaals, het dodenboek van de schutterij, alle keizers van schutterij St. Paulus, schutterij St. Paulus tijdens de Franse overheersing, bekende namen in de schutterij, een bijzonder reglement uit 1829, het verschil tussen het Huishoudelijk reglement van 1841 en dat van nu, het 300-jarig bestaansfeest in 1900, deelnemers aan de optocht, correspondentie met het Koningshuis, de leden van 1900, der Poschweckkoning, koningsvogelschieten in Holset, Internationaal Schuttersfeest in 1921, de leden van 1921,

de Oorlogsjaren, de Bevrijding, het 350-jarig bestaansfeest, verbolgen Limburgers, de roemrijke Vallisthaller, Batsenklatscher, het nieuwe schuttershome, enz. enz.

Zoals U uit bovenstaande kunt lezen bevat de Kroniek een groot aantal gegevens waar velen nog nooit van gehoord hebben.

Wij zijn echter nog op zoek naar foto's. Liefst foto's van vóór de oorlog of nog ouder. Ook jongere foto's zijn natuurlijk van harte welkom.

Mocht U nog in het bezit zijn van foto's van onze schutterij of hebt U nog andere gegevens van schutterij St. Paulus Vaals, neemt U dan vóór 1 juni 1999 contact op met de samensteller van de Kroniek:

Arthur Cransveld,

Aan de Noot 57, 6291 VW Vaals.

Tel/Fax 043-3063177 of E-mail
a.cransveld@worldonline.nl.

De kroniek zal 150-200 pagina's tellen en zal uitgegeven worden in een eenmalige oplage van 250 stuks.

De presentatie staat gepland tijdens de viering van het Patroonsfeest in januari 2000, als onderdeel van het 400-jarig bestaansfeest van schutterij St. Paulus Vaals.

VIERDE EEUWFEEST ST. MARTINUS HOUTHEM

Het jaar 1999 is voor schutterij St. Martinus Houthem aanleiding om een groots jubileumfeest op touw te zetten in verband met het 400-jarig bestaan.

Zo zullen diverse festiviteiten door het hele jaar het jubileum luister bij zetten.

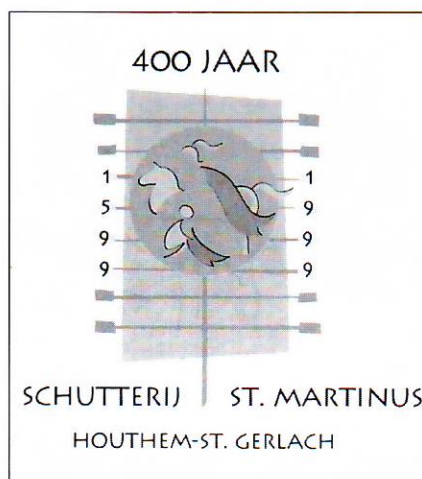
In vier opeenvolgende Schutters-tijdschriften zal de actualiteit van de deze festiviteiten door het hele jaar afgewisseld worden met enkele hoogtepunten uit het verleden.

Opricht in 1599?

Omtrent het jaar 1599 in verband met de mogelijke oprichting van de schutterij bestaan geen bronnen. In 1899, honderd jaar geleden vierde de schutterij op Pinkstermaandag haar 300-jarig bestaansfeest met de organisatie van een schuttersfeest, waarvoor zich 17 schutterijen hadden aangemeld het feest in Houthem te bezoeken.¹

Rond de eeuwwisseling en ongeveer te plaatsen in het jaar 1599 komt de parochie Houthem tot stand. Houthem hoorde bij het bisdom Luik en ging over naar het bisdom Roermond, dat meerdere dorpen als zelfstandige parochie-eenheid instelde. Er was reeds langer een kapel en deze werd verheven tot parochiekerk met de aanstelling van een pastoor, die in 1598 voor 't eerst genoemd wordt. Patroonheilige van de parochie werd St. Martinus.

In 1599 bezocht de bisschop van Roermond de nieuwe parochie en spoorde de gelovigen aan de bron van de Heilige Gerlachus op te sporen en geeft aan de proost van het klooster de opdracht om het verhaal van de Heilige Gerlachus op te stellen en uit te geven. Al met al komt er op kerkelijk gebied vanalles van de grond. De schutterij heeft hier mogelijk ook in gepast als middel om de gelovigen te betrekken bij het parochieleven. in die zin was het geestelijk klimaat zodanig, dat de schutterij in dit geheel zou kunnen passen.²

Het nieuwe logo, dat de schutterij door het jubileumjaar zal leiden.

Drie uniformen op rij, waarvan het derde nog onbekend is. De nieuwe uniformen doen hun intrede op Hemelvaartsdag.

Aanzet tot de jubileumfestiviteiten

Tijdens de nieuwjaarsborrel werd begin januari het jubileumjaar feestelijk geopend. Aan de diverse aanwezigen werd het logo gepresenteerd en de daarbij aansluitende huisstijl. De hoofdsponsors werden bekend gemaakt en de kalender met de talrijke activiteiten in het jubileumjaar werd uitgereikt.

Bovendien werd die avond door de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen de kampioenswimpel voor het klaoenkorp van St. Martinus uitgereikt. Het klaoenkorp gaf die avond diverse optredens. Een stuk waarbij de muzikanten zich op enkele posities dwars door de zaal verspreidden was opvallend: de drumritmes leken van alle kanten op de toehoorders af te komen en was daardoor aangenaam overwelkend.

Overigens bestaan in Houthem plannen voor de uitgave van een jubileumboek met geschiedkundig en actueel overzicht. Hierover zal te zijner tijd nadere informatie volgen. Keizer en oud-voorzitter Theo Schroeders werd onlangs opgenomen in de Edele Eedbroederschap van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus. Onderstaand vindt u het programma voor het jubileumweekend rondom Hemelvaart.

Luc Wolters

Jubileum-weekend 13-16 mei 1999

Het eigenlijke Jubileumweekend vindt plaats van 13 t/m 16 mei 1999 in het feestpaviljoen op de sportvelden te Houthem. Hemelvaartsdag 13 mei 1999 is de dag waar de Houthemse schutters al jarenlang naar uitkijken, want dit is de feestdag voor de schutterij. Dan worden tijdens een Hl. Mis in de parochiekerk de nieuwe uniformen ingezegend en wordt na een feestelijke rondgang door Houthem het feestpaviljoen aangedaan, waar een jubileumbrunch geserveerd wordt voor de hele schuttersfamilie. Na diverse huldigen vindt aansluitend de jubileumreceptie plaats.

Vrijdag 14 mei staat in het teken van de jeugd door een concert van de welbekende Limburgse Janse Bagge Bend. Terwijl zaterdag 15 mei het Centurio-vogelschieten en een reünie-avond met een optreden van het reünie-klarenkorps gepland staan.

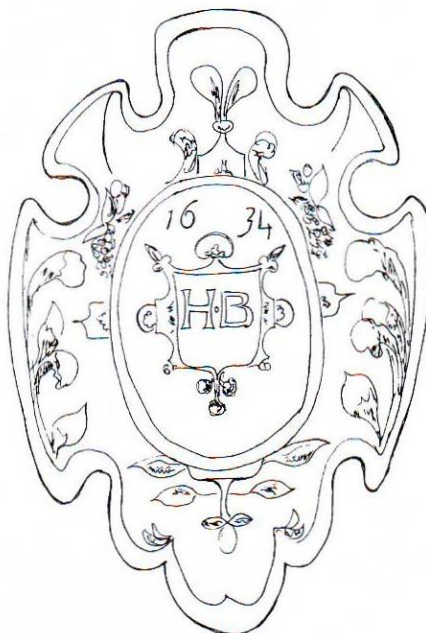
Zondag 16 mei 1999 wordt het jubileumweekend afgesloten met een groots drumbandfestival met defilé en concerten van zo'n 25 deelnemende korpsen onder auspiciën van de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen.

Noten:

1. *De Limburger Koerier*, zat. 15 april en zat. 20 mei 1899.
2. Jan G.M. Notten, "Het ontstaan van de parochie van Houthem", "Schutterij St. Martinus, de oudste vereniging van Houthem" en "De vita van Gerlach van Houthem" in 't *Sjtelgelke. Informatieblad Heemkundevereniging Houthem St. Gerlach*. 5e jg. no. 2 (dec. 1998).

ST. ANDREAS MAASBRACHT TREKT WEER UIT – door Luc Wolters –

Een aantal jaren van hard werken hebben ze achter zich liggen, maar de schutters van St. Andreas 1634 Maasbracht hebben in de tussentijd veel bereikt. Eind 1995 was de heroprichting van de oude Maasbrachter schutterij een feit. Het kostte evenwel nog veel moeite en inspanning eer de vereniging in vol ornaat kon uittrekken. En ook deze barrière is geslecht, want voor 't eerst sinds 35 jaar verscheen Maasbracht weer op het Oud-Limburgs Schuttersfeest.

De oudste koningsplaat van Schutterij St. Andreas Maasbracht dateert uit 1634.

Koningszilver 1634-1767

Een korte terugblik leert ons dat de geschiedenis van schutterij St. Andreas Maasbracht zeker teruggaat tot het jaar 1634. Uit dat jaar dateert namelijk het oudste koningsschild. Op dit oudste schild staan de initialen "H.B." van de koningsschutter uit dat jaar. Ook uit navolgende jaren 1654, 1661-1662, 1664, 1666, 1670, 1676, 1686-1688, 1698 en 1767 zijn er in totaal zestien koningsschilden. Uit sommige jaren zijn er meer dan een zilveren plaat. Sommige koningen lieten op hun schild graveren dat zij koning van de oude schutten waren, zodat in Maasbracht zoals in diverse andere plaatsen sprake was van een afdeling jonge schutten en een oude schutterij. Beide schutterijen hadden elk een zilveren koningsvogel.¹

Prijsvogelschieten en heroprichting der schutterij

In Maasbracht werd dikwijls een prijsvogel geschoten. Dit was een wedstrijd door herbergiers georganiseerd om mensen te trekken. Voorbeelden hiervan waren het prijsvogelschieten in 1863 bij R. Douze te Kruchten, een gehucht van Maasbracht, in 1870 en meer geregeld vanaf 1878 bij de caféhouders, met name Arthur Seegers, maar ook bij W. Reuten.² In december 1884 kreeg Maasbracht een nieuwe burgemeester in de persoon van Jos. van de Venne. Met name voor de jongelui van het dorp was dit een sterke stimulans om de voormalige schutterij opnieuw op te richten. Het oude koningszilver kwam weer tevoorschijn en reeds op 7 januari van het daaropvolgende jaar 1885 was de schutterij present bij de inhuldiging van de nieuwe Maasbrachter burgervader. Voorzitter was de zoon van de burgemeester. De officiële oprichting vond plaats per 1 januari 1886, met later dat jaar een koninklijke goedkeuring van de statuten.³

De Maasbrachtse schuttersbond

In 1888 werd in Maasbracht een bond van schutterijen opgericht, waarbij schuttersfeesten werden georganiseerd, die door de bij de bond aangesloten schutterijen werden bezocht. Het is de oudste bekende schuttersbond in de beide Limburgen. Door afgevaardigden van de schutterijen van Maasniel, Swalmen en Maasbracht werd op een vergadering op maandag 20 februari 1888 te Maasbracht besloten "een onderlinge bond tot het houden van jaarlijksche feesten" op te richten. Het lot wees Maasbracht aan om het eerste schuttersfeest van de bond te organiseren.⁴ Dit zou een Internationaal Schuttersfeest worden nog in hetzelfde jaar georganiseerd op Pinkstermaandag 21 mei 1888. Diverse muziekgezelschappen zouden het feest opluisteren.⁵ Daar schutterij St. Hubertus uit Maasbracht-Beek nog niet opgericht was, betreft het bij de organisatie van dit schuttersfeest St. Andreas Maasbracht.

Het einde van de schutterij

Jaarlijks werd te Maasbracht de koningsvogel geschoten en werd actief geëxerceerd. Rond 30 no-

vember, de patroonsdag van St. Andreas, werd een varken geslacht en werd voor de circa 30 mannelijke leden een maaltijd bereid. De schutters bewerkten een stuk land. Zij hadden een volledige uitrusting, de officieren hadden een steek, er was een tambour-maître en enkele piekdragers. Deze schutterij was echter geen lang leven beschoren. In 1898 won "de schutterij van Maasbracht" de 3e prijs in het schieten bij het schuttersfeest gehouden door St. Rochus te Eiland-Stevensweert.⁶ Rond 1900 (maar in ieder geval voor 1913) ging de vereniging ter ziele. Het zilver ging over op de in 1894 opgerichte schutterij St. Hubertus Maasbracht-Beek.

De Heilige Andreas met het zogenaamde St. Andrieskruis en het boek. Als volgeling van Jezus werd hij in het jaar 62 gekruisigd aan een kruis in de vorm van een X. Het is een heilige die in de gildewereld in weinig plaatsen vereerd wordt. Behalve Maasbracht kent Melick een St. Andreas-schutterij en is er in het Gelderse Zevenaar een gilde onder patronaat van Andries voor. Uit: Kees van Kemenade en Paul Spapens, 365 Heiligendagen (Hapert 1993) 298. De tekening is vervaardigd naar een beeld van St. Andries in de schatkamer van de Onze-Lieve-Vrouw-Geboortekerk te Tongeren. Maaslands beeldje, circa 1470.

Deze vereniging, die overigens ook zelf over enig zilver beschikte bleef niet lang actief en zo doofde het schuttersvuur in Maasbracht weer voor enige tijd.⁷

Patroonheilige St. Andreas

Welke patroonheilige de Maasbrachtse schutterij gehad heeft is een vraag die slechts terzijde door enkele auteurs besproken wordt. De parochie kent als patroon de Hl. Gertrudis, dus daar hebben de schutters geen voorbeeld in gezocht. Mr. G. Cabolet, die het schutterswezen in de gemeente Maasbracht onderzocht heeft, legt er de nadruk op dat de Maasbrachter schutterij, die in 1886 statuten kreeg, geen verwijzing kent naar patroonheilige St. Andreas.⁸ Desalniettemin wordt er volgens mondelinge overlevering vermeld dat de Maasbrachtse schutterij uit het laatste kwart van de negentiende eeuw eind november een varken slachtte, waarmee op 30 november (= feestdag van St. Andreas) een feestmaaltijd voor de leden verzorgd werd. November was de slachmaand, dus het gebruik past zeer goed in de tijd van het jaar. Uit de viering van de patroonsdag blijkt dus dat de 19e eeuwse schutterij in Maasbracht de Heilige Andreas als patroon had.⁹ St. Andreas zou ook bij de heroprictingen in 1956 en 1993 patroonheilige van de Maasbrachter schutterij blijven. Over de Heilige patroon bestaat meer onduidelijkheid bij de schutterij in de zeventiende en achttiende eeuw. Op het koningszilver is in enkele gevallen sprake van de oude schutterij, maar van St. Andreas wordt niet gerept.

St. Andreas Maasbracht 1956-1963

Pas in de jaren vijftig zou schutterij St. Andreas weer ontwaken. In 1956 was een klein startkapitaal vergaard om de herstart van de vereniging gestalte te geven. In september van hetzelfde jaar werd een klein oprichtingsfeest gehouden, waarbij de Maasbrachtenaren met het schieten kennis konden maken. Want sinds het eerste jaar van de oprichting was een schuttersbuks aangeschaft en werd een gemeentelijke vergunning geregeld voor een schietboom. De schutterij legde -getuige haar statuten- een vrij sterke nadruk op het Rooms-katholieke geloof. Voorzitter sinds 1956 was E. Nissen, die de zilveren ketting en de koningsvogel schonk, omdat de vereniging niet meer kon

beschikken over het oude zeventiende- en achttiende eeuwse koningszilver. Er waren diverse acties om aan geld te komen, zoals een balavond, kaartavonden, wielronde, loterij, windbukconours, collectebusjes in cafés en anjerloten alsmede een gemeentelijke subsidie. Begin 1957 beschikten de schutters enkel over een uniformpet. Het streven was erop gericht om de gehele schutterij te uniformeren. Tussen 1958 en 1961 kreeg de vereniging militaire uniformen. Waar in 1957 een geleende drumband het koningsvogelschieten opluisterde, kon Andreas Maasbracht in 1958 beschikken over twee eigen tamboers en werd gestart met een heuse drumband. Rond 30 november werd de patroonsdag gevierd met een Hl. Mis en een feestavond voor de leden en hun partners. Bovendien werd in 1959 een licht-blauw fluwelen vaandel aangeschaft met daarin geborduurd "SCHUTTERIJ ST. ANDREAS 1634".¹⁰

Deelname aan schuttersfeesten

In 1959 vierde Maasbracht het vaandelwijdingsfeest. Mogelijk dat deze viering gecombineerd werd met de organisatie van het bondschuttersfeest, dat in dat jaar in Maasbracht gehouden werd. St. Andreas nam namelijk ook deel aan de schuttersfeesten. Sinds 1957 was de vereniging aangesloten bij de schuttersbond "Door Eendracht Groot", gevestigd te Echt. Bondsfeesten werden te Maasbracht georganiseerd op 24 mei 1959 en 15 juli 1962.¹¹ Op grond van het lidmaatschap van de schuttersbond kon St. Andreas Maasbracht deelnemen aan het Oud-Limburgs Schuttersfeest. Al in het eerste actieve jaar 1957 was St. Andreas present bij het OLS te Beesel. In de navolgende jaren was Maasbracht er ook bij, in 1962 had de vereniging nog ingeschreven voor het OLS te Kaulille. Toch moet rond 1962-1964 een einde gekomen zijn aan de activiteiten. In 1963 kwam een einde aan het lidmaatschap van de schuttersbond. Circa 1964 zou de Maasbrachtse schutterij ter ziele zijn gegaan als gevolg van onderlinge conflicten.¹²

Een nieuwe schutterij in Maasbracht-Beek

Door sommigen werd het als een gemis gevoeld dat Maasbracht jarenlang geen schutterij rijk was. Zo werden er in 1988 pogingen in het

Groepsfoto van Schutterij St. Andreas Maasbracht uit 1961.

werk gesteld om de schutterij herop te richten en werd er in de carnavalsoptocht van 1989 aandacht aanbesteed. Op 10 juli 1992 was het dan eindelijk zo ver. Niet in Maasbracht zelf, maar in Brachterbeek werd de schutterij St. Michaël opgericht. Het betrof hier geen heroprichting want de voorgangerschutterij in Brachterbeek was gewijd aan de Heilige Hubertus.

Hetzelfde jaar 1992 sloot deze schutterij zich aan bij de Midden-Limburgse Schuttersbond. In 1993 stond er een complete schutterij in uniform met vaandel en marketensters, die in een plechtige Mis werd ingezegend.¹³

Hierna verging het Maasbracht net als bij Meerssen: jarenlang kende het dorp geen schutterij en vervolgens ontstonden binnen een aantal jaren maar liefst twee.

De heroprichting van St. Andreas Maasbracht

Al in 1993, een jaar na de oprichting van St. Michaël Brachterbeek, waren er plannen om St. Andreas Maasbracht nieuw leven in te blazen. Frans Brouwer en Jos. Meijer maakten de afspraak dat als de laatste voor de leden zou zorgen, de eerste het financiële deel onder

handen zou nemen. Toen Meijer, de latere voorzitter, voor 30 leden in spé had gezorgd, werden de plannen concreter zodanig dat er serieus over een heroprichting gedacht kon worden en Brouwer, thans secretaris, op zijn beurt op zoek ging naar bronnen om geld aan te boren. In 1995 werd de heroprichting een feit. Echter om de naam "St. Andreas 1634" te mogen voeren diende voor de notaris juridisch aangetoond te worden dat er sprake was van een heroprichting. Dat was een moeilijke opgave, want hiervoor diende gespeurd te worden naar de oude papieren en andere overblijfselen van de voorgaande schutterij te Maasbracht. Na lang zoeken was men de wanhoo nabij, want hoe en waar de oude stukken opgediept konden worden was een raadsel.

De volhouders hadden echter enige naamsbekendheid gekregen met hun plannen. Op een nacht werd de latere secretaris namelijk wakker door een harde bons. Een onbekende had een flink pak met de oude papieren uit de periode 1956-1961 door de brievenbus geworpen.

Aan de hand van deze stukken kon worden aangetoond dat er recht-

matig sprake was van een zogenaamde heroprichting en dat de "nieuwe" vereniging St. Andreas 1634 Maasbracht zou heten.

Op zoek naar de andere stukken

Een uitgebreide zoektocht werd gestart naar de attributen uit de vorige actieve periode van de schutterij. Het oude vaandel uit 1959, zonder piek of medailles, bevond zich sinds 1990 in het gemeente-archief.¹⁴

Volgens secretaris Brouwer werd het vaandel voor oud vuil bij de gemeente aangetroffen. De speurtocht naar de piek en medailles van het vaandel leidde naar een cafeetje, waar de lokaalhouder enkele rondjes kreeg aangeboden om iets meer over de gang van zaken te vertellen. Hij verzocht hen een andere dag terug te komen, omdat er wel nog "enkele plaquettes en een zilveren mus" zouden liggen.

Dat ging dus om meer dan enkele medailles. Bij het tweede bezoek aan het café kwam het koningszilver boven water uit de periode 1956-1961 met de toenmalige zilveren koningsvogel. Het was kolenzwart, maar werd weer mooi opgepoetst en wordt thans door de nieuwe koning gedragen.

Het oude koningszilver

Hoewel dus het koningszilver uit de jaren 1956-1961 teruggevonden werd, is er nog een ander koningszilver, waar we in de eerste paragraaf over gesproken hebben. Dit bestaat uit vijftien zilveren schilden van koningen uit de zeventiende eeuw en een plaat uit de achttiende eeuw. Hierbij horen twee zilveren koningsvogels, van respectievelijk de Jonge en de Oude Maasbrachtse schutterij.

In de jaren tachtig van de negentiende eeuw beschikte de toenmalige schutterij nog over dit zilver. Toen deze schutterij te ruste ging kwam het zilver een tijdlang bij de schutterij St. Hubertus Brachterbeek, tot deze schutterij ook het loodje legde.

In de jaren dertig werd het zeventiende eeuwse schutterszilver bewaard bij een oud vrouwtje: *"het aan eene zorgzame oude vrouw overlatend vaan en zilver te bewaren, waardoor 't brave moedertje zich niet weinig bezwaard gevoelde (1933)."*¹⁵

Dit zilver geraakte in de Tweede Wereldoorlog buiten het dorp Maasbracht. Het zou tijdens de oorlog zijn geruild tegen stof of een bontjas, waardoor de fam. Smeets uit Venlo de nieuwe eigenaar werd. In de jaren vijftig had de toenmalige schutterij St. Andreas Maasbracht dit zilver niet tot haar beschikking. Het zilver kwam pas weer boven water met het openen van het Limburgs Schuttersmuseum in 1976 in Hoensbroek. De fam. Smeets gaf het zilver via een bruikleenovereenkomst in leen aan het museum. Daar heeft het een tijdlang gehangen en kon door de diverse bezoekers bekeken en bewonderd worden. Het schuttersmuseum verhuisde naar Stramproy en na een aantal jaren diende zich een nieuwe sluitings- en verhuisingsproblematiek voor het museum aan. Het was in deze tijd dat de fam. Smeets de bruikleenovereenkomst introk en het Maasbrachtse zilver terug wilde ontvangen en zo verdween het in particulier bezit.

Alhoewel bezit, morele eigenaar blijft uiteraard de schutterij St. Andreas Maasbracht, wier voorgangers dit zilver bij elkaar gesprokkeld hebben tot trotse gildebezit.

Echter door eerder onzorgvuldig omspringen met dit eeuwenoude zilver is het Maasbracht in de oorlog ontglipt en in particuliere handen terecht gekomen.¹⁶

St. Andreas 1634 Maasbracht voor 't eerst sinds ruim 35 jaar weer op het Oud-Limburgs Schuttersfeest. Koning Michel Brouwer is de eerste koning sinds de heroprichting van 1995. De koning draagt het koningszilver en de vogel uit de periode 1956-1961.
Foto: Joh. de Kroon.

Werken en schieten

De heroprichting van St. Andreas vond plaats op 30 november 1995, dit is de naamdag van de Heilige Andreas.¹⁷ De Maasbrachter schutterij heeft zich niet weten te uniformeren dankzij vele sponsorgelden. In feite zijn er relatief weinig sponsoren.

De schutters hebben in de afgelopen twee jaar het meeste zelf gedaan. Een periode van hard werken en stug doorzetten ligt achter hen. En in die twee jaar werd nota bene niet een schot met de buks gelost. Wel werd reeds ter voorbereiding op de diverse activiteiten geoefend met de nieuwe exercitie.

Her en der werden contacten gelegd en ontmoette men dankbare steun van met name de schutterijen St. Catharina Stramproy en St. Martinus Linne, geweermaker Jac. Stals. Dezen hebben enorm geholpen want alleen red je het niet. Van zustervereniging Linne werd de zware buks overgenomen. Hiermee kan in Linne geschoten worden. De Maasbrachtse schutterij had weliswaar een terrein van de kerk gekregen, dat gebruikt kon worden als

schietterrein, maar kortbij heeft de gemeente Echt plannen om een bovenregionaal bedrijventerrein in te richten, waar ook de gemeente Maasbracht haar steentje aan zou moeten bijdragen door het afstaan van hectares grond aan de gemeente Echt. Hierdoor komt het schootveld in gevaar door de mogelijke vestiging van bedrijven.

Leden en uniform

Het ledenbestand telt thans 42 leden. Hierbij is vrij veel jeugd en relatief weinig complete families. Twee van de leden wonen zelfs in de marinestad Den Helder en maken telkens de verre trip om hier aan de bondsfeesten of andere activiteiten deel te nemen. Dat Maasbracht goede contacten met Den Helder heeft, moge ook blijken uit het feit dat via de marine in Den Helder de witte broeken en de witte platte petten zijn geregeld. Tezamen met de zwarte uniformen, die zijn overgenomen van de bevriende schutterij St. Martinus Linne is St. Andreas Maasbracht thans volledig geüniformeerd. Ook geweren en sabels horen tot de uitrusting.

Groepsfoto van Schutterij St. Andreas Maasbracht in 1998.

Spontaan hadden zich enkele marketentsters aangemeld, die inventief hun eigen uniform en uitmonstering samenstelden. Dat daarbij enkele ongeschreven wetten geschonden werden blijkt uit de geruite rok en een homp brood in plaats van het gebruikelijke stokbrood.

De nieuwe schutterij trekt uit

Bij gelegenheid van het patroonsfeest 1997 trok de schutterij voor 't eerst geüniformeerd uit. Na afloop van de kerkdienst werd het oude vaandel overhandigd, dat in het raadhuis was opgeslagen. De eerste koning sinds de heroprichting is bekend. Het is Michel Brouwer, zoon van de secretaris, die tevens commandant is. De koning gaat vergezeld van koningin Janine Barten. Het bondsfeest te St. Joost (21 juni 1998) was het eerst schuttersfeest, waar de schutterij zich na jaren toonde. Twee weken daarna volgde het OLS-debuut sinds ettelijke decennia. Met optochtnummer 144 trokken de Maasbrachtenaren door Kinrooi. Het schieten ging hen niet slecht af: van de 18 punten blij-

ven er maar 2 staan en dat voor een ploeg die maar mondjesmaat geoefend heeft. Van de mensenmenigte die de optochtroute van het Zuid-Limburgs Federatiefeest bevolkte, het applaus en de aankondigingen van de speakers ter plekke, kreeg St. Andreas Maasbracht koude rillingen. Het nodigt uit tot meer en heeft er mede toe bijgedragen dat de schutters in Maasbracht nu het aanstekende virus van het Limburgs schuttersweten pas echt te pakken hebben gekregen.

Luc Wolters

Noten:

1. Th. Dohmen, "Zilver van de voormalige schutterijen van Maasbracht", in: *De Maasgouw*, jg. 32 (1910) 10-11.
2. *De Maas- en Roerbode*, 19-9-1863, 24-9-1870, diverse berichten in 1878-1880, 1882-1883, 1885-1888 en 1897. Met dank aan Wim Pijpers.
3. Mr. G. Cabolet, Schutterijen in Maasbracht (Maasbracht 1991), tevens gepubliceerd in: *Echter Landj. Heemkundige bijdragen over Echt en omgeving*. Deel 3, pag. 52-78, m.n. 62-65.

De Maas- en Roerbode, 11 september 1886 wordt de schutterij genoemd en op 4 december wordt gepubliceerd dat de

schutterij bij Koninklijk Besluit als rechtspersoon erkend is. Met dank aan Wim Pijpers.

4. *De Maas- en Roerbode*, 21 februari 1888. Met dank aan Wim Pijpers.
5. *De Maas- en Roerbode*, 12 mei 1888. Met dank aan Wim Pijpers.
6. *De Limburger Koerier* en *De Maas- en Roerbode*, dinsdag 9 aug. 1898. Er wordt niet nader aangeduid of dit schutterij St. Andreas was. Dit ligt evenwel voor de hand: omdat namelijk alle gehuchten met naam genoemd worden zou een schutterij van Maasbracht-Beek apart vermeld zijn.
7. Cabolet, Schutterijen Maasbracht, 62-65.
8. Cabolet, 62.
9. Jolles, "Schuttersgilden en Schutterijen", in: *Publications* (1936) 119-120.
10. Cabolet, 66-72.
11. Mevr. M.F.L. van den Hoven-Tackenberg, *Kroniek van 25 jaar schuttersbond Eendracht Born-Echt e.o. te Echt 1964-1989*, pp. 5-7 en 11-12.
12. "Kees Lemmens wil schutterij voor Maasbracht", in: *De Limburger*, 22 juli 1988.
13. *Limburgs Schutterijdschrift*, nr.16 (sept. 1992), p. 32 en nr. 19 (juni 1993), p. 29-30.
14. Cabolet, 36.
15. Jolles, 120.
16. Informatie van H. Thissen, Limburgs Schutterijmuseum, en F. Brouwer, secretaris St. Andreas Maasbracht.
17. L.S. 29 (dec. 1995) 40.

GESCHIEDENIS EN ONTSTAAN VAN DE ZUID-LIMBURGSE SCHUTTERSBOND

Deel VII – door Luc Wolters –

Diverse pogingen waren noodzakelijk om de Zuid-Limburgse schuttersbond op te richten. De pogingen in 1897 en 1914 strandden. De Zuid-Limburgse Bond werd nadien opgericht en was actief van 1921 tot en met 1924.

In 1928 was er sprake van een schietbond. Pas in 1932 komt de Zuid-Limburgse bond definitief van de grond. Datzelfde jaar werden de eerste bondsfeesten georganiseerd.

Deelnemende verenigingen

In Voerendaal, Simpelveld en Vaals werden de eerste bondsschuttersfeesten sinds de heroprichting van de schuttersbond in 1932 georganiseerd.

De schutterijen die deelnamen aan deze feesten in 1932 waren:

St. Sebastianus Voerendaal
St. Sebastianus Bocholtz
St. Mauritius Strucht
St. Sebastianus Heerlen
St. Sebastianus Spekholzerheide
St. George Simpelveld
St. Sebastianus Eys
St. Paulus Vaals
Wilhelmina Terwinselen
St. Paulus Epen

Meer schutterijen sluiten zich aan

De samenstelling van verenigingen die bij de bond waren aangesloten onderging lopende het schuttersseizoen enkele wijzigingen. Zo was schutterij St. Sebastianus Mechelen voornemens om zich tijdens het 2e bondsfeest te Simpelveld aan te sluiten, maar waarschijnlijk werd de aansluiting pas na het feest van Vaals een feit, in ieder geval werd Mechelen nog lid in het eerste jaar 1932.¹

Tijdens de vergadering² voorjaar 1933 was er belangstelling voor de schuttersbond van de zijde van:

- * St. Hubertus Gulpen (daar werd deze voorjaarsvergadering gehouden; in Gulpen werd in 1935 een bondsfeest georganiseerd)
- * Valkenburg (waarschijnlijk was dit het in 1932 nieuw opgerichte St. Joseph Broekhem-Valkenburg, dat in 1935 al een bondsfeest organiseerde)
- * St. Sebastianus Margraten (dat pas in 1936 lid werd)
- * St. Maternus Wijlre (schijnt nog de stap om lid te worden vooralsnog te hebben uitgesteld; Wijlre

komt in 1946 pas in aanmerking voor de organisatie van een bondsfeest).

Ook Nieuwenhagen werd spoedig daarna lid. Daar werd namelijk in 1935 al een bondsfeest georganiseerd. Zo zien we dat in 1935 weinig animo was van de schutterijen die de bond mee hadden opgericht om een bondsfeest te organiseren. De organisatie van de drie bondsfeesten in 1935 te Gulpen, Broekhem en Nieuwenhagen ligt drie maal bij schutterijen die zich pas na het eerste actieve jaar van de bond hadden aangesloten.

Simpelveld en de zetel van de bond

Schutterij St. George Simpelveld moest helaas laten weten dat zij niet kon deelnemen aan de schuttersfeesten in 1933 en in 1934. Zij kregen de mensen niet bij elkaar en vonden het jammer dat de schuttersbond niets voor hen in het werk stelde. Waarschijnlijk is met het in ruste gaan van de Simpelveldse schutterij de zetel van de bond gewijzigd van Simpelveld naar Heerlen. Zo lang als Simpelveld lid was waren hier de waarschijnlijk in dit dorp aangekochte schietpalen bewaard bij de familie Houben.³

Twee of drie bondsfeesten in 1933

Bij de vergadering in 1933 werd ter vergadering besloten om vanwege de crisistijd geen drie maar slechts twee bondsfeesten te houden en wel te Bocholtz en Heerlen. Wilhelmina Terwinselen komt hiertegen in verzet en verwijst naar de reglementen, die bepalen dat ter vergadering ingebrachte voorstellen niet behandeld kunnen worden. Het gevelde Salomonsoordeel bepaalt dat er toch slechts twee bondsfeesten gehouden worden, maar Wilhelmina Terwinselen hiervan een mag organiseren en het andere blijft in Bocholtz. Heerlen verschoof een jaar.

Onafgebroken lid sinds 1932

Zo waren er elke jaar wel enkele bijzonderheden. Toch willen we hiervan niet telkens uitgebreid verhalen. Wat evenwel nog de moeite waard is te vermelden is dat er een viertal schutterijen sinds de oprichting van de bond onafgebroken lid zijn geweest.

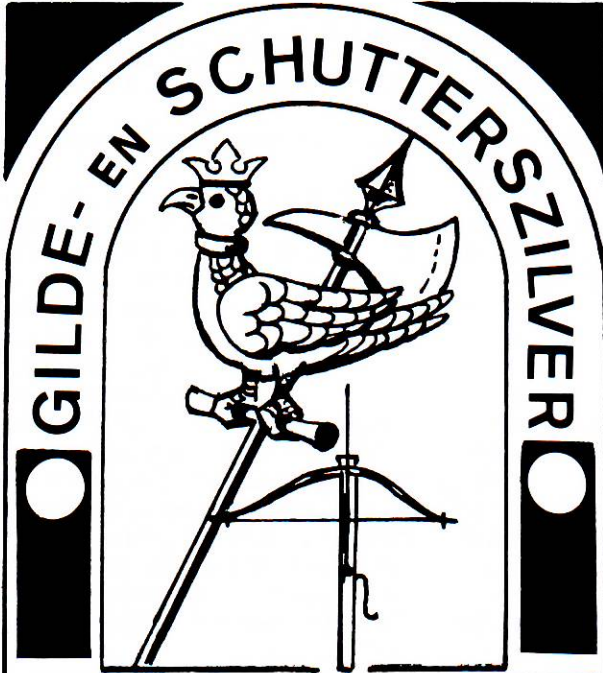
Dit zijn:

St. Mauritius Strucht
Kon. St. Sebastianus Voerendaal
St. Paulus Epen
St. Sebastianus Eys.

Tijdens het schuttersfeest wordt even een kaartje gelegd voordat de optocht begint. Schutters van St. Paulus Vaals in jagergroen en met bolhoed. Foto OLS Baarlo 1931.

GILDE- EN SCHUTTERSZILVER

JUWELIERS - HORLOGES
Jan Andriessen
 DORPSSTRAAT 54
 5708 GJ HELMOND (STIPHOUT)
 TEL. 0492-550792
 FAX 0492-522269

JANFRÉ

Voornaamste punten waar u op let bij aanschaf van nieuwe uniformen:

- *Goede kwaliteit
- *Korrekte pasvorm
- *Vlotte levering
- *Betaalbare prijs
- *Behoud van pasvorm
- *Snelle nalevering
- *Uitgebreide service

Dit maken wij voor U.
 Vraag vrijblijvend offerte.
 Maak een afspraak.

**uniformen-
 petten-
 uitmonsteringen**

BRUSSELSESTRAAT 124
 6211 PH MAASTRICHT
 TELEFOON 043-3217712

ook het
 medium voor
 de

**Limburgse
 Schutterijen**

LAARZEN LAARZEN L
 PLUIMEN PLUIMEN PL
 BATONS BATONS
 POMPONS POMP
 UNIFORMSCHOENEN
 LEERWERK LEERWER
 TWIRLSCHOENEN
 INSTEPSCOENE
 OVERSCHOENEN OVE
 HANDSCHOENEN HA
 BATON-TASSEN B

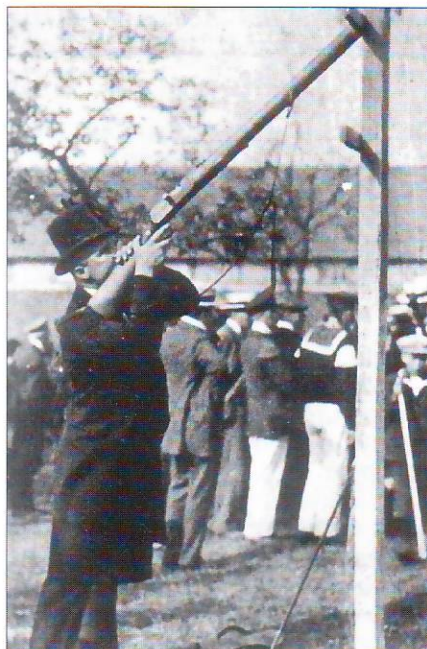

VAN BEERS B.V.
 S C H O E N F A B R I E K

Mgr. Völkerstraat 33, 5171 JM Kaatsheuvel NL
 Tel.: (0416) 27 22 54, b.g.g. 27 65 48 - 27 70 72
 Internationaal Tel.: 0031(416) 27 22 54

SHAKO'S SHAKO'S SH

Het schieten met de zware buks. Beide foto's uit: D.J. van der Ven, De gilde viert (1931) 7-8 [met dank aan Fr. Ackermans].

Schutterij St. Sebastianus Mechelen sloot zich na het schuttersseizoen nog in het oprichtingsjaar 1932 aan en is eveneens tot heden lid gebleven. Deze schutterijen en met name die van de voormalige gemeente Wittem hebben daarmee een grote bijdrage geleverd aan totstandkoming en continuïteit van de RK Zuid-Limburgse Schuttersbond.

De omstandigheden in 1932 ev.

Waarom slaagt de oprichting van de schuttersbond wel in 1932 en kwam hij in eerdere jaren niet definitief tot stand. Hiervoor zijn m.i. enkele redenen. Het was crisistijd, dat wil zeggen dat er veel werkloosheid was, niet veel geld te besteden, dus ook niet aan de verenigingen. De animo was niet meer al te hoog. Dit gold zowel voor de bezoekers tijdens de schuttersfeesten als voor de schutters, omdat een vereniging geld kost en al helemaal voor de koning die een zilveren plaat moest schenken. Bovendien waren er rond die tijd zoveel meer verenigingen, met een soms meer energieke uitstraling. In vele plaatsen waren burgerwachten, koren, muziekgezelschappen en voetbalverenigingen en met name deze laatsten oefenden een grote aantrekkingskracht uit op de plaatselijke jeugd. Bovendien stelde de geestelijkheid veel in het werk om jeugdbewegingen en verenigingen per beroepsgroep op te richten. Zo werden de zogenaamde standsver-

enigingen als R.K. Mijnwerkersbond, Katholieke boeren en R.K. Werkliedenbond in het leven geroepen met elk een eigen verenigingsleven.⁴ Bovendien werd sinds 1925 strenger de hand gehouden aan de regelingen omtrent vuurwapens en schietterreinen. Ook dat leverde diverse problemen op voor de schutterijen.⁵ Door deze samenloop van omstandigheden leidden de schutterijen dikwijls een moeizaam bestaan als kleine vereniging. Om zich in deze situatie te steunen en om de teloorgang een halt toe te roepen sloten de kleine schutterijen zich aaneen in een schuttersbond.

Noten:

1. Archief R.K. Zuid-Limburgse Schuttersbond.
2. *De Limburger Koerier*, di. 21 feb. 1933.
3. Archief RKZLSB, brieven 1933 en 1934.
4. E. Lamberts ea, "De invloed van het katholicisme op het maatschappelijk leven in de beide Limburgen (1839-1989)", in: *Eenheid en Scheiding van de beide Limburgen* (Leeuwarden/Maastricht 1989) 137-140.
5. Mathias Kemp, *Limburg van ploeg tot afbouwhamer 1839-1939* (Maastricht [1939]) 68.

VIJF EEUWEN ST. CATHARINA STRAMPROY

In het artikel De Thornse schutterijen en het jaar 1499 hebben we reeds de betekenis van het jaar 1499 voor de schutterijen van Thorn, Stramproy, Ittervoort en Ell uit de doeken gedaan. In verband met het jubileumfeest vijf eeuwen schutterij St. Catharina Stramproy nemen we een duik in het verleden van de schutterij en halen de hoogtepunten in haar bestaan op. We willen echter niet teveel verklappen, omdat Stramproy van plan is een boek uit te geven, waarin de gehele geschiedenis wordt beschreven.

Reglement 1499

St. Catharina Stramproy was een der schutterijen in het vorstendom Thorn die in 1499 een reglement van de abdis Eva van Isemburg ontvangen zou hebben. Telkens wanneer een nieuwe abdis haar opwachting maakte in Thorn vroegen de schutterijen haar een goedkeuring van het reglement. Bij gelegenheid van deze aanvragen werden dikwijls kopieën vervaardigd van het oude reglement. Dankzij een dergelijke kopie zijn we thans op de hoogte van de oude artikelen.¹ In een verloren gegane kopie zou naast het bekende jaartal 1499 zelfs gewag worden gemaakt van 1476. Hoe betrouwbaar dit is, kan moeilijk gezegd worden.²

Enkele bepalingen

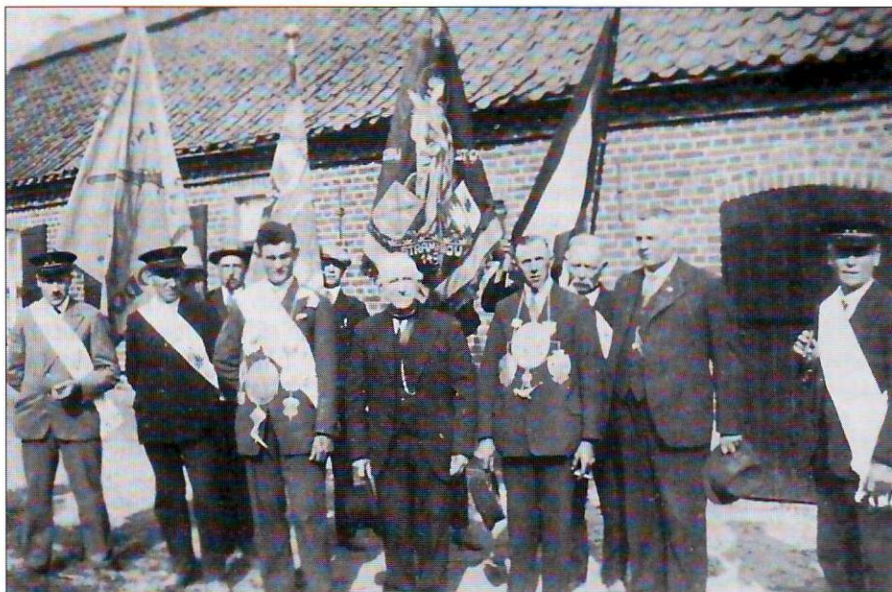
Diverse artikelen uit dit reglement zijn zeker de moeite waard. Er staan diverse boetes op afwezigheid, bijvoorbeeld bij het vogelschieten, de processie of het begraven van overleden schutters. De meeste boetes moesten in bier of in kaarsenwas voor de kerk voldaan

worden. Juist in Stramproy zijn er ook andere opmerkelijke straffen, die het gedrag in en rond het schutterslokaal regelen. Zo mag er niet met bier gemorst worden of buiten de tapper om bier uit de kraan tappen. Straffen die daarop stonden dienden tot leedvermaak van de andere schutters, want de betroffene werd in de beek gegooid of moest staande in het water en kan bier leegdrinken. Uit het reglement blijkt voorts dat er naast de schutterij een broederschap bestond. Als inkomstenbron hadden de schutters een stuk land dat zij konden verpachten. De betaling van de pacht moest met St. Catharinadag voldaan worden. Ook wordt melding gemaakt van een St. Catharinabeeld in de kerk.

Schutter Jaak Kuppens onder de buks. Hij maakte deel uit van het winnend OLS-zestel in 1965 en 1985.

Schutters van beide Stramproyer schutterijen. In het midden Theodoor Aengevaeren (Kösters Doorke) keizer van St. Catharina sinds 1898, geflankeerd door de beide koningen. Links van hem Tjeu Jacobs van St. Catharina en rechts Tjeu Boonen van St. Antonius. Verder vlnr. Bert Stals (de Weever), Pieër Rietjens (Hossemes), Tjeu Lenaers (Crix), Tjeu Stals (de Smeed), Mathies Kwaspn (de Koel), burgemeester J. Mathijs Stals (Luussemus Tiês) en Graad Kwaspn (Sjoemaecker). De foto dateert uit 1933. De schutters van St. Catharina dragen een witte sjerp en een platte pet (naar: Stramproyer Momentopnamen, 273).

De zilveren schilden

Van de laatste abdis Maria Cune-gunda prinses van Saksen en Polen (abdis 1776-1797) verkreeg St. Catharina niet alleen de goedkeuring reglement³ (1789) maar zelfs een groot zilveren schild met haar familiewapen erop, evenals alle overige schutterijen uit het Land van Thorn. Ander belangwekkend koningszilver, waar de Stramproyse schutterij over beschikt betreft onder meer het oudste schild van een pastoor uit 1626, van ene Jacob Halermans 1646, een plaat uit 1723 van waarschijnlijk twee broers en twee schilden van bestuurders met diverse functies uit 1764 en 1765.

Hypotheek, interventie en keizers

Uit de achttiende eeuw is tevens akte van geldlening uit 1771 bekend. De schutters van St. Catharina leenden aan een dorpsgenoot 110 gulden uit, die hij door jaarlijkse terugbetalingen moest voldoen. Als onderpand stelde hij zijn huis en groententuin garant. Hij nam als het ware een hypotheek op zijn huis.⁴

Rond 1827 ging de pastoor regelend optreden in verband met het vogelschieten. De Stramproyer schutterijen gingen op advies van de geestelijkheid elk op een andere dag schieten. Als logisch gevolg van het vogelschieten kreeg St.

Catharina Stramproy diverse koningen. Gedurende haar bestaan heeft de schutterij zeker vier keizers gehad, te oordelen naar de zilveren platen. Dit zijn:

- * Antonius Hornickx, 1755
- * Theodorus Aengevaeren, 1898
- * Bert Stals, 1948
- * Thieu Meulen, 1996

Heropleving 1873

Beide schutterijen waren al een tijdlang vervallen. Zozeer zelfs dat in 1873 namens de St. Antonius schutterij langs de deuren werd gegaan om de mensen te vragen, die gewoon waren een bijdrage aan de schutterij te geven om deze aan de kerk en de armen wilden afstaan. Toen echter tijdens de kermis de St. Catharina schutterij weer als springlevend door het dorp trok was dit tevens aanleiding om de St. Antonius schutterij eveneens nieuw leven in te blazen.⁵

Het jaar daarna, in 1874 waren beide schutterijen vertegenwoordigd bij de plechtige viering van het 25-jarig regeringsjubileum van koning Willem III. Om 5 uur was de reveille door geroffel van de tamboers.

Al om 9 uur werd de prijsvogel geschoten. 's Namiddags was een plechtig Te Deum in de parochiekerk, waarna in een statige optocht de beide schutterijen voorop trok-

ken, "beide de Koningen en de Kapitijs te paard, alsook de Commandant".⁶

De laatste eeuw van Oud-Limburgse Schuttersfeesten

De Stramproyer schutters zijn al lange tijd zeer actief in het schieten met de zware buks. Op dat terrein hebben ze diverse lauweren verdiend.

Voorloper OLS 1893

Een drietal schutters van zowel St. Catharina als St. Antonius Stramproy won in 1892 in Neeritter een voorloper van het hedendaagse OLS. Het was in die jaren nog mogelijk dat de schutters niet allen lid van een en dezelfde schutterij hoefden te zijn. Het jaar daarop in 1893 werd het feest gehouden in de boomgaard van de brouwerij en georganiseerd door de beide schutterijen. Er hadden destijds 24 schutterijen voor dit feest ingeschreven, terwijl men heden ten dage circa 165 verenigingen telt.

OLS 1927: het reglement

Ook in de jaren '20 werd nog steeds met drietalen geschoten. Er werden veel verwijten gemaakt over hoe oneerlijk de schietwedstrijden waren. Het drietal van Stramproy won het schieten en kondigde aan dat zij het anders zouden doen. Er werd een nieuw reglement opgesteld en in de praktijk gebracht bij het OLS in Stramproy in 1927. Sinds die tijd wordt er geschoten met zestallen. Elke schutterij mag slechts een zestal afvaardigen en alle schutters van dat zestal mogen enkel lid van de schutterij waarvoor zij uitkomen. Dit is vandaag de dag nog de basis voor het schieten tijdens het OLS.

OLS 1966

Het zestal van Stramproy won het OLS in 1965, zodat St. Catharina wederom het feest mocht organiseren. Inmiddels was het aantal deelnemende schutterijen opgelopen tot 127. Circa 30.000 bezoekers werden te Stramproy verwelkomd. Stramproy had de OLS-winst geboekt in Tegelen waar schutterij St. Hubertus de organisatie voor haar rekening nam. Dezelfde Tegelse schutterij won in 1966 het OLS. Dat punt was nog voor verbetering vatbaar, zodat toekomstige OLS-winnaars niet binnen een bepaald aantal jaren weer zou winnen en mogen organiseren. Het zou een betere spreiding bewerkstelligen.

Het winnend zestal 1985. Vlnr: Jan Kuppens, Ton Peeters, Bert Creemers, Jan Kessels, Thei Stals en Jaak Kuppens. Vakfotografie Gerard Stokbroekx

OLS 1986

Wederom wist het zestal van Stramproy beslag te leggen op de schietwinst van het OLS en alweer mocht Rooy d'n Oaje Limburger organiseren. Ditmaal waren er diverse kaveldagen voor nodig om de uiteindelijke winnaar van het schieten te kunnen bepalen. 150 schutterijen trokken in optocht langs de molen en de vele eregasten die het dorp op de eerste zondag in juli telde. Een bijzondere presentatie om met tussenpozen van 20 tot 40 jaar telkens opnieuw erin te slagen het OLS te winnen. Het tekent de schuttersmentaliteit die in Stramproy heerst.

De plaats van St. Catharina binnen de OLS-Federatie

Stramproy heeft inmiddels grote verdiensten opgebouwd zowel in het schieten zelf en het winnen van het OLS, maar ook in de structuur eromheen, zoals het reglement 1927, het leveren van bestuursleden aan de schuttersbond Eendracht Maakt Macht, aan de Oud-Limburgse Schuttersfederatie, het bieden voor een tijdelijke lokatie voor het Limburgs Schutterijenmuseum en het aanbieden van de parochiekerk voor de investituur van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus.

JUBILEUMFEEST 7 t/m 9 mei 1999

- 7 mei: Jubileumreceptie en aanbieding van het herdenkingsboek.
Tevens presentatie van de nieuwe uniformen.
- 8 mei: Een feestdag voor de Stramproyer gemeenschap en sponsorwedstrijden.
- 9 mei: Groot jubileumschuttersfeest.

Dank voor ondersteuning bij de samenstelling van dit artikel gaat uit naar voorzitter J. van de Ven.

Luc Wolters

Noten:

1. Rijksarchief Limburg, abdissen-archief, inv.nr. 19248, aanvraag 1789, kopie goedkeuring 1681.
2. *De Nieuwe Koerier*, maandag 19 augustus 1940.
A.G. Koenderink, "De schutterijen van Stramproy", in: *Feestgids Oud Limburgs Schuttersfeest-Stramproy 3 juli 1966*. (1966) 87-109, m.n. 94.
En idem, *Stramproyer Heemstudies II* (z.j. [1966]) 12.
3. RAL, abdissen, 19248, orig.
4. *Feestgids OLS 1966*, 93.
5. *Stramproyer Momentopnamen uit heden en verleden* (Beek 1983) 154.
6. *Stramproyer Momentopnamen*, 79.

Parade van de vendelgroep.

OLS 1999 REUVER

Op 4 juli 1999 klinken in Reuver/Offenbeek de eerste schoten van het Oud Limburgs Schuttersfeest. Schutterij St. Barbara uit Offenbeek mocht zich vorig jaar de beste onder de Limburgse schutterijen noemen. Er zijn nog bijna vier maanden te gaan, een goed moment om terug te kijken naar hoe het was en de vorderingen van de Stichting Organisatie Oud Limburgs Schuttersfeest 1999 St. Barbara Reuver bij de organisatie van het Oud Limburgs wat nader te bezien.

Matje de Gladde stelt zich op achter zijn geweer. Wanneer hij langs de loop omhoog kijkt ziet hij in de verte zijn doel. Hij probeert de spanning weg te slikken, maar dat lukt hem maar half. Hij moet raak schieten, hij mag nu niet missen.

Het gaat niet alleen om hem zelf maar ook zijn vrienden van Berbke rekenen op hem. Hij kalmeert zichzelf door zijn vertrouwde routine uit te voeren. Van onder naar boven werkt hij zijn lichaamshouding af. Bij elk cruciaal onderdeel van zijn lichaam voert hij in stilte een controle uit. Voeten op de juiste wijze geplaatst, nog even stevig neer zetten, ja zo is het goed. Knieën ligt gebogen met de juiste spanning op de bovenbenen, ja prima. De rug in de juist stand en nu aanleggen. Hij voelt de vertrouwde koelte van de kolf tegen zijn wang. De koelte kalmeert hem en nu plotseling vol vertrouwen legt hij aan. Het doel ligt recht in zijn vizier. Jarenlange oefening werpen nu hun vruchten af. Langs de kant op respectabele afstand houdt eenieder de adem in.

Luid weerklink het schot dat de stilte van deze zaterdagmiddag verscheurt. "Daar is tie" roept Matje de Gladde. Wat volgt is een euforisch samenzijn met de schuttersvrienden van Berbke zoals St.Barbara in de Reuverse volksmond wordt genoemd. Matje de Gladde is de bijnaam van schutter Jeu van Doorn en "tie" is d'n Um. Voor het eerst in het dan 96-jarig bestaan van de vereniging heeft St.Barbara uit Reuver/Offenbeek het OLS gewonnen.

Het was een spannend slot geweest aan het OLS 1998 dat op zondag 5 juli was begonnen. Het laatste schot van Jeu van Doorn moest raak zijn om direct winnaar te worden van het OLS. Wanneer hij had gemist had er nog afgekaveld moeten worden met schutterij St.Petrus en Paulus uit Baarlo. De trefzekerheid van de Reuverse schutter voorkwam dat en zorgde voor grote feestvreugde in de hele gemeente Beesel waartoe Reuver/Offenbeek behoort. Het gezicht van St.Barbara-voorzitter Wiel van der Velden schiet nog automatisch in een brede glimlach als hij terugdenkt aan die voor hem gedenkwaardige dag. "Ik heb het al vaak gezegd maar ik voel het nog steeds zo. Als voorzitter van Berbke voel ik mij de gelukkigste man van de wereld." Overigens kwam de overwinning van het Reuvers zestal niet geheel onverwachts. Van der Velden: "In 1997 kwamen we een treffer tekort om te winnen. Toen we dit jaar met de laatste 22 schutterijen gingen afkavelen op de zaterdag, hadden alle teamleden er een goed gevoel over. We geloofden in onze kansen en we hebben d'n Um gegrepen." Opnieuw schiet het gezicht van de sympathieke voorzitter in een glimlach van oor tot oor.

Voorlaatste OLS van dit millennium

Met het winnen van het OLS haalde St.Barbara behalve d'n Um ook de organisatie van het voorlaatste OLS van dit millennium in huis. Het is nu eenmaal zo dat de 20e eeuw en dus het millennium pas eindigt op 31 december 2000 ! Zoals alle voorgaande winnaars van een Oud Limburgs natuurlijk al weten is de organisatie van het evenement een enorme uitdaging.

Het winnend zestal van St. Barbara: van links naar rechts de heren Ron Eijkelenberg, Hans Kriegers jr., St. Barbara voorzitter Wiel van der Velden, Theo Geerlins, Jeu van Doorn, Herm Gommans en Hans Kriegers sr.

Er komt heel wat bij kijken voordat een eerste schot kan worden gelost. In het Reuverse is al vrij snel na de winst een stuurgroep geformeerd onder leiding van Jacques van de Kerkhof. Hij kon en kan op brede steun rekenen bij het streven om van het voorlaatste OLS van dit millennium het beste OLS van het millennium te maken. Overigens een doel waarnaar door iedere winnaar wordt gestreefd. Nu, zo'n vier maanden voor het eerste schot werken 66 vrijwilligers aan de totstandkoming van het Oud Limburgs 1999. Er waren en zijn de nodige hindernissen te overwinnen. Zo stond de organisatie voor de taak om een terrein van 40 hectare te verwerven waarop het OLS plaats zou kunnen vinden. Dat dit op korte termijn mogelijk bleek is mede te danken aan de bereidwillige medewerking van de lokale agrariërs die hun land tijdelijk aan de OLS-organisatie hebben verpacht. Met het verwerven van de grond was men er nog niet. Het gehele terrein moet worden geëgaliseerd en zo'n 30 hectare moet worden ingezaaid om straks als parkeerterrein dienst te kunnen doen. Op het feestterrein is alleen voor het OLS een asfaltweg aangelegd van 400 meter lengte en zes meter breed. Deze weg - die binnen de organisatie al de "OLS-sstraat" wordt genoemd - is onder andere bestemd om het defilé af te nemen. Tribunes langs de weg zullen de gasten een onbelemmerd uitzicht geven op de optocht. Overigens zal de weg alleen tijdens het OLS worden gebruikt. Direct na het OLS zal de weg weer worden verwijderd. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de - soms zeer kostbare - ingrepen die worden gedaan om een kwalitatief hoogwaardig OLS te realiseren.

Betrokkenheid

Gezien de hoge financiële lasten is het maar goed dat de organisatie erin is geslaagd om meer dan twintig hoofdsponsors te werven. Dat is uniek in de geschiedenis van het Oud Limburgs. Anders dan bij sommige takken van sport het geval is zal de commercie bij het OLS echter niet de boventoon voeren. Volgens voorzitter Van de Kerkhof staat voorop dat er een kwalitatief uitstekend OLS wordt georganiseerd waarop zowel schutterijen, gasten als bezoekers zich thuis voelen en waarop Limburg trots kan zijn. Betrokkenheid is daarbij het sleutelwoord.

De gouverneur van Limburg Mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst schiet met scherp tijdens een werkbezoek aan de OLS-organisatie. St. Barbara voorzitter Wiel van der Velden kijkt bewonderend toe.

Betrokkenheid van iedereen die de schutterijen een warm hart toedraagt en die wil meegenieten van dit grootste culturele evenement van Limburg.

De organisatie draagt deze gedachte onder andere uit door activiteiten te ontplooiën die er zorg voor moeten dragen dat ook ouderen en minder validen zich sterk bij het OLS betrokken voelen. In het kader van die gedachte is men bezig met een project waarbij een speciale tribune wordt gerealiseerd voor ouderen en minder validen.

Er is veel steun voor dit project en er zijn al sponsors die hebben toe-

gezegd een deel van de kosten van de bouw van de tribunes voor hun rekening te nemen. Recentelijk bracht de gouverneur van Limburg Mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst met zijn gevolg een werkbezoek aan de gemeente Beesel.

Bij deze gelegenheid bezocht hij uiteraard ook de OLS-organisatie. Tijdens het bezoek bleek duidelijk dat ook de provincie is gecharmeerd van het initiatief en de organisatie is daarmee gesterkt in haar streven om zoveel mogelijk ouderen en minder validen in staat te stellen het Oud Limburgs te bezoeken.

Overigens ontpopte de gouverneur zich tijdens zijn bezoek tot een uitstekend schutter. Hij legde drie maal aan en alle drie de keren was het raak. Een schot voor de boeg van de gouverneur van Belgisch Limburg mevrouw Hilde Houben-Bertrand, die meer dan haar beste beentje zal moeten voorzetten om de baron te verslaan, wanneer op 4 juli 1999 de openingsschoten worden gelost.

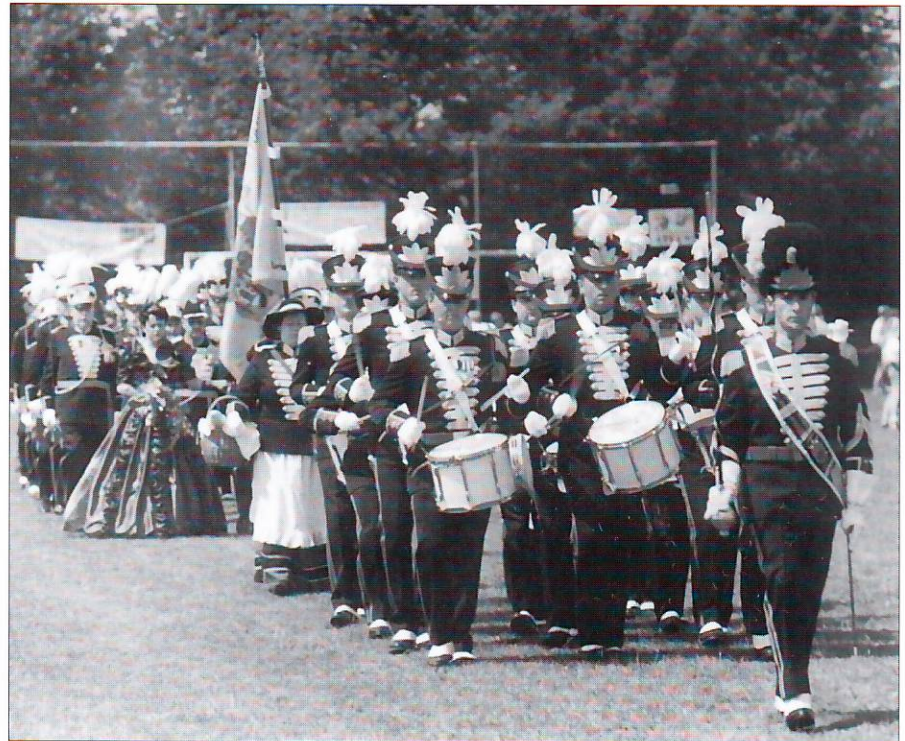
De OLS organisatie in Reuver zal er alles aan doen om van het OLS 1999 een geweldig feest te maken. Iedereen die de schutterij een warm hart toedraagt is daarbij natuurlijk van harte welkom. De organisatie zal de komende maanden de deelnemende schutterijen op de hoogte blijven houden van de ontwikkelingen en vorderingen in de organisatie door middel van o.a. externe nieuwsbrieven die in de maanden voorafgaand aan 4 juli a.s. zullen worden uitgebracht. Op die datum zullen Matje de Gladde en de overige leden van het winnende zestal, de heren H.J. Kriegers, Th. Geerlings, H. Kriegers, H. Gommans en R.J. Eykelenburg ongetwijfeld nog terugdenken aan die mooie dag in juli van het jaar 1998. Tegelijkertijd staat er dan een andere schutter - met hetzelfde gevoel dat Jeu "Matje" van Doorn een jaar daarvoor had - klaar voor het allesbeslissende schot. Dat is het Oud Limburgs, daar gaat het om.

Aad van Os, Commissie Pers en Publiciteit, Stichting Organisatie Oud Limburgs Schuttersfeest 1999 St. Barbara Reuver.

ST. LAMBERTUS BROEKSITTARD IN VOGELVLUCHT DOOR 250 JAAR VERLEDEN

– door Luc Wolters –

De schutterij in aantocht, 1996

De schutterij van Broeksittard was in 1998 tweeëneenhalve eeuw oud. De jubileumviering is uitgesteld (vanwege de reconstructie van de kern) tot juni 1999 omdat Broeksittard dan in de gelegenheid is om een bondsfeest van de bond Eendracht Born-Echt te organiseren. Dat is bij uitstek een ideale gelegenheid om deze jubileumviering gestalte te geven en terug te kijken op diverse hoogtepunten uit de achter ons liggende jaren.

Ontstaansjaar 1748

Het ontstaansjaar van St. Lambertus Broeksittard, 1748, is niet een jaar zonder betekenis voor de Europese geschiedenis. Van 1740 tot 1748 woedde de Oostenrijkse Successie-oorlog met als inzet de erfopvolging van de overleden keizer van Oostenrijk. Met name in de laatste jaren van de oorlog, in 1747 en 1748, waren er veel soldaten in deze streken. Vanaf 1747 werd Maastricht belaagd, in juli werd er de veldslag van Lafelt gestreden en Maastricht capituleerde in mei 1748.

Later dat jaar in oktober 1748 werd de Vrede van Aken gesloten, die een einde aan de oorlog maakte. Nog voor de vrede getekend is en

de rust zou zijn weergekeerd heeft Broeksittard haar eerste koning. In de zilveren plaat liet hij namelijk vastleggen "G. Wilms eerste coninck in de broderschap van St. Lambertus tot Broeksittard".

Ook werden in 1748 vogel en ketting geschonken. Zowel in de vogel als in een ovale plaat is namelijk gegraveerd "Johannes Reubsaets gaff desen vogel en kettingh int jaer 1748".¹ Bij zijn overlijden in 1756 werd over Reubsaet aangetekend in het parochieregister, dat hij eerste voorzitter van de "Cohorte de St. Lambèr" was.²

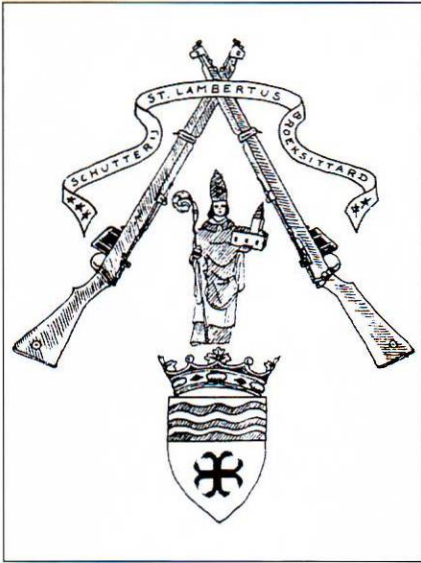
De mythe van de plaat uit 1087

Als het schuttersfeest in 1925 van St. Martinus Beek in de krant besproken wordt gaat er aparte aandacht uit naar Broeksittard.

De schutterskoning Lambert Ehlen van St. Lambertus wordt als kraniige schutter geroemd. Ehlen is namelijk bijna zeventig jaar oud, desondanks een trouw en ijverig lid van de schutterij, waarvan hij met gepaste trots vermeldt dat hij er 45 jaar lid van is. Bovendien wijst hij fier op de koningsvogel.

De verslaggever schrijft: "op een der vele zilveren platen, die 's konings borst versierden, lazten we het jaar-

Logo van het Federatiefeest 1977, met daarin verwerkt St. Lambertus, twee gekruiste geweren en het wapen van de gemeente.

tal 1087 met het opschrift 'H. Heijnen, Capitain-Koning St. Lambertus Broeksittard'.³

Ook Jolles, de onderzoeker van de schutterijen in de jaren dertig, krijgt de betreffende plaat onder ogen en schrijft erover: een ongedateerde plaat, te dateren "omstreeks 1800, van H: Heynen, capitain-könig; m. gegrav. flesch, onderaan een kraantje; later van het jaartal 1087! voorzien".⁴

De plaat wordt dus duidelijk gedateerd van rond 1800. Toch heeft men gemeend er een jaartal in te moeten lezen dat getuigt van weinig inzicht in de geschiedenis van het Limburgse schutterswezen.

Ook dat is geschiedenis, want het toont aan dat de Broeksittardse schutters er veel aan gelegen was om zich op een hoge ouderdom te kunnen beroepen.

Zo werd in 1948 het 860-jarig bestaan gevierd met een groots schuttersfeest.⁵

We zouden dit stukje geschiedvervalsing echter als goede grap moeten beschouwen en voorkomen dat de wilde kreet her en der weer opduikt, zoals er in 1989 nog geroepen werd dat de oudste plaat zou stammen uit 1076 (sec).⁶

Koningszilver periode 1748 -1818

Uit het jaar 1748 stamt dus de eerste koningsplaat en de zilveren vogel aan de ketting. Of we met het jaar 1748 aan het definitieve beginpunt van de geschiedenis van St. Lambertus Broeksittard beland zijn

is onbekend, zeker is evenwel dat in dat jaar de schutterij leven werd ingeblazen.

Uit de jaren daaropvolgend zijn diverse mooie koningsplaten bekend, 1750 t/m 1755, 1763, 1764, 1765, 1767, 1768, 1774, 1779, 1782, 1783, 1786, 1788, 1791 en 1793.

Dat de schutterij toen ook al militaire rangen kende blijkt uit het feit dat twee koningen op hun zilveren plaat erbij vermelden dat zij luitenant van de schutterij waren.

Ook wordt op het koningszilver tot twee maal toe melding gemaakt van de "broderschap" of "confraternitas van St. Lambertus".

In 1794 kwamen de Franse bezetters, die het kerkelijk leven en dat van broederschappen en schutterijen aanvankelijk stillegden. Toen Napoleon vrede had gesloten en een overeenkomst met de paus was aangegaan bloeide links en rechts het schuttersleven weer op. Zo ook in Broeksittard, waar in 1803 weer op de koningsvogel geschoten werd, waarbij de vaandrig won.

Er zijn bovendien koningsplaten uit 1816 en 1818 en een sikkeltje uit 1811 of 1821. Na die tijd horen we lang niets meer van Broeksittard.

Nieuwe start ca. 1870 / 1888

Na circa 1820 voor 't laatst vernomen te hebben van St. Lambertus Broeksittard lijkt het schuttersleven lange tijd stil te liggen. Pas uit het jaar 1870 dateert een bericht dat de schutterij weer actief zou zijn. Enkele Sittardenaren zouden tijdens het vogelschieten de Broeksittardse schutterij zodanig hebben gekleined dat een schuttersofficier zijn sabel trok en een Sittardse jongeling in zijn bil stak. Toen zette de Sittardse schutterij het op een lopen.⁷ Mogelijk volgden maatregelen op deze actie, want 17 jaar horen we niets meer de schutterij. In 1887 was weer vogelschieten, het jaar 1888 is op een oud vaandel uit 1911 vermeld. Wellicht werd door dit jaar op het vaandel te plaatsen is een nieuwe start aangeduid. Tien jaar later was de Broeksittardse schutterij present om ter plaatse de feesten op te luisteren bij gelegenheid van de inhuldiging van de jonge koningin Wilhelmina.⁸

In 1907 kreeg de schutterij een reglement. Hieraan werden later nog enkele toevoegingen gedaan zoals het begrafenisfonds, waaraan ieder lid een kwartje per maand bijdroeg, als "verzekering" tegen eventuele begrafenis kosten.

Broeksittard tijdens het OLS te Eys 1983. Koning Drees Bex. Links voorzitter Paul Palmen.

Om voor de gemeentelijke subsidie in aanmerking te komen moest de Broeksittardse schutterij in de periode 1888-1942 geregeld oefeningen met de brandspuit houden.⁹

Schuttersfeesten in de jaren '20 en '30

In de jaren twintig ging St. Lambertus er meer op uit om de schuttersfeesten te bezoeken. Zo komen we de Broeksittardenaren in 1922 en 1924 onder meer tegen op het schuttersfeest van de "schutterij" de Lollige Aenjelökkesj, in 1925 bij St. Martinus te Beek en het daaropvolgende jaar bij St. Hubertus Gulpen en St. Joseph Buchten. Geregeld wonnen zij dankzij de dubieuze plaat, waarin men J097 las, de prijs voor de oudste schutterij of het oudste schild. De uniformen die destijds gedragen werden waren groen met geel afgezet en voorzien van Duitse petten.¹⁰ In 1934 toen de kermis werd gehouden merkte het gemeentebestuur in de vergunning aan de schutterij op dat het drankgebruik binnen de perken diende te blijven.¹¹

Het muziekkorps

Sinds 1929 beschikt St. Lambertus over een muziekkorps naar het Duitse voorbeeld van de befaamde "Trommler- und Pfeifferchor". In 1935 wordt het omschreven als een uit 6 jongelieden onder de 18 jaar bestaand trommelaars- en pijperkorps.¹² De drumband is in de loop der jaren uitgegroeid tot een befaamd korps, dat geregeld deelneemt aan diverse concoursen. In 1990 werd de drumband Limburgs Kampioen, in 1991 behaalde het zelfs de landstitel, in 1995 Nederlands Kampioen in de tweede divisie, sectie AB. Kort daarna verscheen een CD van de zaate hermenie, waarvoor de drumband met de carnavalsdagen de basis vormt. De marsen worden gedrumd met zuidelijk temperament en zijn wat dat betreft in overeenstemming met het Braziliaanse uniform, dat de schutterij draagt.

Van koningen en keizers

Het koningsvogelschieten en de viering van het patroonsfeest worden van oudsher gevierd bij gelegenheid van de St. Lambertuskermis rond 17 september. Kermiszondag vindt om 6 uur de reveille plaats. 's Morgens een mis voor de leden en 's middags het vogelschieten. Op kermismaandag en -dinsdag om 9 uur een mis voor

Enkele officieren tijdens de optocht (1996)

levende resp. overleden leden. 's Middags wordt het koningspaar afgehaald en wordt rondgetrokken. Al deze activiteiten evenals de mis-sen zijn boeteplichtig. In de jaren

dertig deden de meisjes nog verwoede pogingen om als de vogel gevallen was zo snel mogelijk naar de nieuwe koning te gaan om koningin te worden.

De marketentsters tijdens de optocht van het laatste OLS Foto: Joh. de Kroon

Doorgaans wordt gekozen voor de eigen partner. St. Lambertus kreeg voor 't eerst een keizer in 1970. Michel Smeets had toen voor de derde achtereenvolgende keer de vogel afgeschoten.

Over koninklijke hoogheden gesproken. Wanneer koningin Juliana in 1972 een werkbezoek brengt aan Sittard vormt St. Lambertus de erewacht. In 1995 was de Broeksittardse schutterij present bij de viering van Koninginnedag, toen koningin Beatrix een bezoek bracht aan Sittard en Eijsden.

Processie, uniform, kogelvanger

Tijdens de sacramentsprocessie dragen vier schutters het baldakijn waaronder de geestelijke met de monstrans schrijdt. Aan weerszijden hiervan lopen de geweerdragers in twee lange rijen. Voorop gaat de drumband, erna volgen de koning en officieren.¹³

Diverse jaren was St. Lambertus te kennen aan een donkerblauw uniform met een brede helm, te weten het gala-uniform van het keurkorps Mariniers. Eind jaren tachtig werd overgestapt op iets geheel anders, namelijk het uniform van de Braziliaanse kadetten (1860), voorwaar een kleurig en bij wijle exotisch uniform. De oude uniformen werden niet afgedankt. De nieuw opgerichte schutterij St. Rosa Sittard maakte er dankbaar gebruik van. In 1998 werd een nieuwe kogelvanger in gebruik genomen op de schietplaats Aan het Broek, waar ook het schutterslokaal verrezen is.

Schuttersfeesten

Direct na Wereldoorlog II zocht Broeksittard aansluiting bij de Bornse Bond van Schutterijen Eendracht. Deze bond was actief tot 1964, toen een fusie werd aangegaan met de Echter bond. Zo is Broeksittard sindsdien lid van de Schuttersbond Eendracht Born-Echt e.o..¹⁴

Per jaar wordt een aantal bondsfeesten bezocht en eens in de zoveel tijd is Broeksittard aan de beurt om een bondsschuttersfeest te organiseren. En dat is in 1999 het geval.

Goede herinneringen koestert men aan de organisatie in 1977 te Broeksittard van het Zuid-Limburgs Federatiefeest van de drie zuidelijke schuttersbonden. Dat is het grootste schuttersfeest dat ooit in Broeksittard heeft plaatsgevonden en dus een hoogtepunt bij uitstek in de verenigingshistorie.

In 1995 was de Broeksittardse schutterij present bij de viering van Koninginnedag, toen Koningin Beatrix een bezoek bracht aan Sittard en Eijsden.

(Foto Peter Schols, Sittard)

250-jarig bestaansfeest

Het verleden van St. Lambertus Broeksittard gaat 250 jaar terug. De viering van dit jubileum vindt plaats in 1999 wanneer Broeksittard in de gelegenheid is om op 13 juni het bondsfeest van de Bond Eendracht Born-Echt te organiseren. Het schuttersfeest wordt gespreid over twee dagen. In Broeksittard wordt namelijk op de kogelvanger geschoten. Daarom vinden de schietwedstrijden op de zaterdag voorafgaand plaats op het terrein van Limbrichtse schutterij. Limbricht maakt deel uit van de gemeente Sittard, maar de Limbrichtse schutterij is aangesloten bij de bond St. Gerardus Amstenrade. Broeksittard gaat ervan uit dat met de organisatie van dit jubileumfeest weer een hoogtepunt in de verenigingsannalen bijgeschreven kan worden.

Dank voor ondersteuning bij de samenstelling van dit artikel gaat uit naar mr. P.M. Boudewijn en voorzitter Paul Palmen.

Noten:

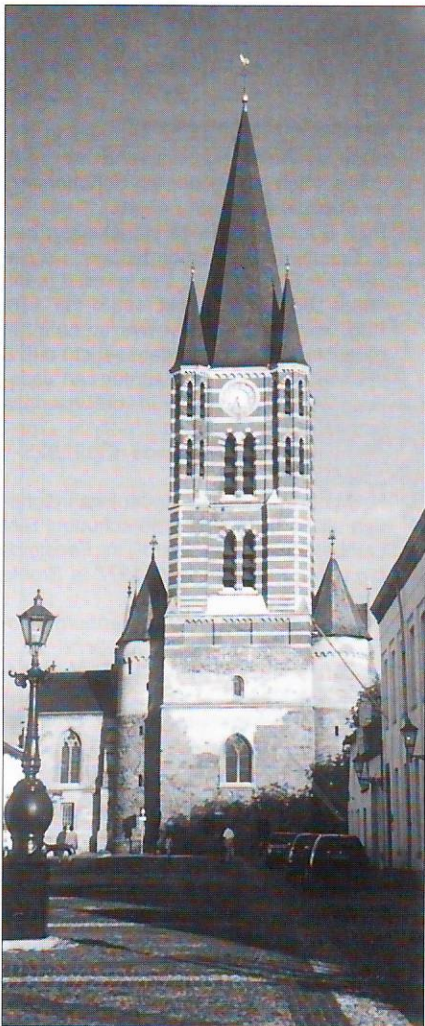
1. Het koningszilver en de vermelding van oude attributen zijn ontleend aan: J.A. Jolles, "Schuttersgilden en Schutterijen", in: *Publications* (1936) 47-48.
2. P.M. Boudewijn, "In de Hanekieker I en II. Schutterij Sint Lambertus", in: *De Hanewijzer Broeksittard*. 19e jg. nr. 9 (sept. 1988) 106 en nr. 10 (okt. 1988) 117-118. Pag. wordt 118 wordt verwezen naar het parochiearchief, overlijdensbericht d.d. 6 nov. 1756. Hij spreekt echter van Jacobus Reubsat, terwijl in de inscriptie sprake is van Johannes.
3. *De Limburger Koerier*, woe. 8 juli 1925.
4. Jolles, 48.
5. H. Maassen, "Enige gedenkwaardigheden uit de historie van de schutterij Sint Lambertus te Broeksittard", in: *Feestgids b.g.v. het Federatiefeest 1977 te Broeksittard*.
6. M.F.L. van den Hoven-Tackenberg, *Kroniek van 25 jaar Schuttersbond Eendracht Born-Echt e.o. te Echt 1964-1989*. (1989) 103.
7. Maassen, *Federatiefeest 1977 Broeksittard*.
8. *De Limburger Koerier*, zaterdag 10 sept. 1898.
9. Maassen, *Federatiefeest 1977 Broeksittard*.
10. *De Limburger Koerier*, ma. 7 aug. 1922, zat. 4 juli 1925 en zat. 29 mei 1926.
11. Mededeling van voorzitter P. Palmen. Het stuk bevindt zich in het Gemeente-archief Sittard, voormalige gemeente Broeksittard.
12. Jolles, 48.
13. J.H.A. Walraven, 'Gebruiken vroeger en nu: de Sacraments-processie te Broeksittard.' in: *Historisch Jaarboek voor het Land van Zwentibold*. II (1981) 61-81, m.n. 70-71.
14. Van den Hoven-Tackenberg, 103.

DE THORNSE SCHUTTERIJEN EN HET JAAR 1499

De betekenis van het jaar 1499 voor de schutterijen van Thorn, Stramproy, Ittervoort en Ell

In 1999 vieren diverse schutterijen in de omgeving van Thorn hun 500-jarig bestaan. St. Catharina Stramproy en St. Margaretha Ittervoort omlijsten de jubileumviering met de organisatie van een bondsschuttersfeest. St. Sebastianus Ell doet dit omwille van de spreiding van feesten in het jaar 2000. Behalve deze drie schutterijen is het jaar 1499 ook van betekenis voor St. Antonius Stramproy, alsmede voor de opgeheven schutterij St. Sebastianus Thorn. Gezien het belang van 1499 voor de totstandkoming van de schutterijen in het voormalige Land van Thorn, gaan we 500 jaar terug in de geschiedenis om te kijken wat zich toen afspeelde.

De abdijkerk van Thorn. De vorstin-abdis was kerkelijk maar ook wereldlijk hoofd van het vorstendommetje Thorn. De kapittelkerk was hiervan de bakermat.

Het vorstendom Thorn

Het vorstendom Thorn is eeuwenlang een zelfstandig landje geweest met eigen bestuur en rechtspraak. Het landje bestond uit enkele losse delen. Tot het vorstendom hoorden de plaatsen Thorn, Ittervoort, Grathem, Baexem, Ell, Haler, Stramproy. Deze losse delen werden van elkaar gescheiden door diverse andere landjes, zoals het Land van Loon, de vrije rijksheerlijkheid Kessenich, het prinsbisdom Luik en het graafschap Horn. In 992 was in Thorn de abdij gesticht. Het klooster werd een wereldlijk stift met kannikessen, vrouwen uit de hoogste adel, die geen gelofte meer hoefden af te leggen. Aan het hoofd hiervan stond de vorstin-abdis met geestelijke en wereldlijke macht over het vorstendommetje.

Strijd om de nieuwe abdis

Bij de verkiezing van een nieuwe abdis barstte dikwijls tussen de adellijke dames een opvolgingsstrijd voor de macht los. Met name in de vijftiende eeuw liep de verkiezing van een nieuwe abdis dikwijls uit op een conflict tussen diverse machtige families, die de functie van vorstin-abdis claimden. In deze conflicten nam ook de graaf van Horne deel, die als ondervoogd van Thorn enige zeggenschap in de keuze van de abdis meende te hebben. Diverse malen wanneer een abdis gekozen was, die hem niet welgevallig was voerde hij rooftochten uit in het vorstendom Thorn.

De opvolgingsstrijd 1486-1502

Ook in 1486, toen de abdis Gertrudis van Sombreffe tot Reckhem overleed, barstte de strijd om de opvolging wederom in alle hevigheid los. De nieuwe abdis Eva van Isenburg werd uiteindelijk niet in Thorn maar in Roermond gekozen. De graaf van Horn schroomde niet om gewelddadig te worden tegen de inwoners van het Land van Thorn: hij nam mensen gevangen en voerde vee weg. De broer van de graaf, die bisschop van Luik was, steunde een tegen-abdis, die zelfs in 1492 en 1499 bezit nam van de macht en korte tijd regeerde als abdis. De rechtmatige abdis Eva van Isenburg riep de hulp in van keizer en paus, die haar steunden. Maar deze hulp van bovenaf kon niet voorkomen dat er tijdens deze hevige strijd tussen de adel-

lijke dames en hun families geroofd werd in het Land van Thorn, inwoners gegijzeld, huizen en eigendommen platgebrand. Pas in 1502 kwam een einde aan deze strijd.

Grensicidenten

Zoals gezegd was het vorstendom samengesteld uit een aantal losse delen. Daarom hadden de inwoners veel te maken met de landjes waar het aan grensde. De grens tussen deze landjes werd soms gevormd door nog niet ontgonnen gronden. In de 15e eeuw waren er meerdere grensicidenten, omdat inwoners van Molenbeersel, Neeritter en Kessenich vee weidden en grond gebruikten, waarvan Thorn meende dat dit aan haar inwoners toekwam.

Het beeld van de Hl. Margaretha in de kerk te Ittervoort. Van dit Heiligenbeeld wordt gewag gemaakt in een kopie van het reglement uit 1499.

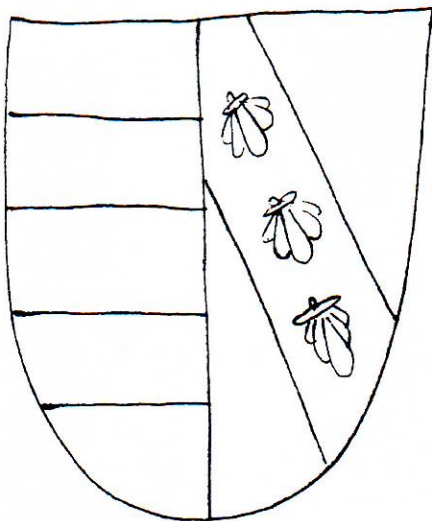
Er waren ruzies tussen onderdanen van Molenbeersel en het Thornse Stramproy en zelfs vond er een moord plaats op dit betwiste gebied en is er sprake geweest van een oorlogje over het recht op deze gronden.

Schuttersreglement 1499

In deze roerige tijd zou in 1499 de oprichting van een aantal schutterijen in het vorstendom Thorn hebben plaatsgevonden.

Zo zouden de volgende schutterijen een reglement van abdis Eva van Isenburg ontvangen hebben:

St. Sebastianus Thorn
St. Catharina Stramproy
St. Antonius Stramproy
St. Margaretha Ittervoort
St. Sebastianus Ell.

Het familiewapen van vorstin-abdis Eva van Isenburg (1486-1531), die in 1499 de schutterijen in het Land van Thorn zou hebben opgericht. Schutterij St. Antonius Stramproy beschikt over een zilveren schildje met dit wapen.

Thans beschikt echter geen enkele van deze schutterijen nog over een origineel reglement uit 1499 (*). Het jaartal wordt genoemd in kopieën en komt voor in de stukken, waarin de schutterijen de vorstin-abdis vragen hun goedkeuring te verlenen aan hun reglement.

De reglementen verschillen

Toch zijn her en der kopieën van het reglement beschikbaar. Hieruit kunnen we afleiden dat de reglementen zoals wij die kennen niet allen geheel met elkaar overeenstemmen. De reglementen van Ittervoort en Ell zijn gelijk aan elkaar en nagenoeg gelijk aan dat van Thorn.

De reglementen van de beide schutterijen van Stramproy zijn uitgebreider en kennen meer opmerkelijke straffen, zoals het naar de beek dragen en staande in het water het verplicht opdrinken van een kan bier. In alle plaatsen wordt vermeld dat de schutters moeten beschikken over pijl en boog of over een geweer.

Bovendien krijgen alle schutterijen de beschikking over een stuk land, waarvan ze de pachtbrenghen kunnen gebruiken voor de eigen kas.

Zijn Ittervoort en Ell uit Thorn ontstaan?

Ook zijn er bepalingen opgenomen wat er met de genoemde inkomsten moest gebeuren als de schutterij zou ophouden te bestaan. Bij St. Sebastianus Thorn en bij St. Antonius en St. Catharina Stramproy zouden deze pachten terecht komen bij de broederschap, die naast de schutterij blijkt te bestaan. In het geval van Ell en Ittervoort zouden deze opbrengsten bij St. Sebastianus Thorn terecht komen. Het vermoeden bestaat dat de Ittervoortse en Ellse schutterij uit die van Thorn ontstaan zijn.

De Stramproyse schutterijen

In Stramproy lijken de schutterijen meer zelfstandig met aparte artikelen in het reglement en een eigen broederschap naast de schutterij. Bovendien zijn er van beide Stramproyse schutterijen (niet bevestigde) berichten dat zij al voor het jaar 1499 genoemd worden. Zo zou St. Antonius uit 1475 stammen.

Deze schutterij beschikt overigens over een zilveren schildje met het wapen van de abdis Eva van Isenburg, die de schutterijen in 1499 zou hebben opgericht.

St. Catharina beroept zich voor de jubileumviering op het jaar 1499, maar zou over bronnen beschikt hebben, waarin het jaartal 1476 genoemd werd.

Nog vele vragen

De oprichting van de schutterijen in het vorstendom Thorn kunnen we niet los zien van de tijdsomstandigheden. We zagen dat het een uiterst roerige tijd was met overvallen en interne strijd.

Bovendien waren er in 1499 twee abdissen die streden om de macht. Een van die twee abdissen zou de schutterijen opgericht hebben.

Wilde zij de bevolking te vriend houden door de mensen toe te

staan een vereniging op te richten, wilde ze de mensen een wapen in handen geven als er weer overvallen te verwachten waren.

Het precieze hoe en waarom van de Thornse reglementen is nog niet precies achterhaald. Thans wordt een aparte studie verricht naar de diverse (kopieën van) reglementen die nog voorhanden zijn en de tijd waarin dit speelde.

Te zijner tijd wordt hier een uitvoerig artikel over gepubliceerd in een historisch tijdschrift, waarover we u bij gelegenheid nader zullen inlichten.

Luc Wolters

(*) Geen van deze reglementen wordt door de bekende onderzoeker Jolles genoemd: J.A. Jolles, "De Schuttersgilden en Schutterijen van Limburg", in: *Publications*. 72 en 73 (1936 en 1937).

• KRANTENKOPPEN •

14 nov Vijf mille subsidie kogelvan-
ger • 17 nov Ons Genoegen '84
speelt stuk De Sjöttekeuning • 23
nov Nieuwe schietbaan schutters
Neeritter • 5 dec OLS op 4 juli in
Offenbeek • 10 dec Schutterij
St. Ansfried zoekt foto's • Nieuwe
lokatie voor OLS in Reuver-Offen-
beek • 15 dec Jubilarissen bij
schutterij St. Sebastianus Herken-
bosch • 18 dec OLS Reuver moet
uitwijken naar goedkoper feestter-
rein • 30 dec Schutterij van Itter-
voort naar Heukenstraat • 4 jan
OLS in de steigers • 12 jan OLS
1999 in Reuver staat in de steigers
• 13 jan Thornse schutterij zoekt
foto's voor jubileumboek • 19 jan
Logo OLS 1999 in Reuver • 20 jan
Reuver wil het mooiste OLS van
deze eeuw • 22 jan Schutterij Sint
Barbara in Tungalroy krijgt schiet-
terrein aan Kemperveldweg • Reu-
ver wil entreprijs OLS verdubbelen
• Frans Wolters beoogd opvolger
van grootmeester Leo Jans • 23 jan
Schuttersfeesten in 1999 • OLS-
president Wolters beoogd opvolger
grootmeester Jans • Limburgse
schutbroederschap krijgt comman-
derije in Polen • Königskronung der
Michaels-Bruderschaft • Opnieuw
feest voor St.-Catharina in Stram-
proy • Schutterij bestaat voor twee-
de keer 500 jaar • 26 jan Kapitein
Nachtwachtgilde in keurkorps
schutters •

SCHUTTERIJ ST.-MARTINUS NIEL BIJ AS (1)

Om de historiek van Schutterij St.-Martinus Niel bij As in zijn juiste context te kunnen plaatsen, moeten wij ook hier een heel eind teruggrijpen in het verleden van Niel bij As.

Niel bij As, zoals het dorp officieel heet, was tot aan de Franse Revolutie (1794) onderworpen aan de schepbank van Dilsen. Dit wil zeggen dat Niel een gehucht was van Dilsen waarvan het dagelijks bestuur vertegenwoordigd was door twee gezwoeren Niellenaren.

De heerlijke rechten waren in het bezit van de prins-bisschoppen van Luik die tevens de titel voerden van graaf van Loon, die ze in het begin van de 18e eeuw in pandleen gaven, eerst aan baron de Roosen en daarna aan zijn schoonzoon baron de Saeren.

Op parochiaal vlak verliep het heel anders. Niel dat op één der rivieren lag (Bosbeek) die noordwaarts in de Maas uitmondde, werd bij de kerkelijke indeling op het einde van de 8ste, begin 9e eeuw bij het landdekenaat "Eyck" gevoegd met gevolg dat het ging deel uitmaken van de parochie Sint-Martinus Dilsen.

Ofschoon de parochie As dichterbij lag, waren de inwoners van Niel op kerkelijk vlak aangewezen op de kerk van Dilsen. Geboorteaangifte, huwelijk en overlijden diende in Dilsen te gebeuren. Door de grote afstand (twee uren te voet) en door het feit dat de kerk van Dilsen vooral tijdens de wintermaanden moeilijk te bereiken was, vroegen de Niellenaren aan pastoor-deken Bex om in Niel een eigen bidplaats te mogen oprichten, hetgeen hen werd toegestaan op voorwaarde dat de pastoor van As of van Opglabbeek op zon- en feestdagen er het misoffer zou komen opdragen. Zo moet hier de toestand nog geweest zijn in 1609, vermits een stenen grafkruis op het oude kerkhof (recent overgebracht naar de nieuwe begraafplaats van Niel) ons dit bevestigt met als opschrift: A 1609 Ghelis Holmans Bidt voer die Siel.

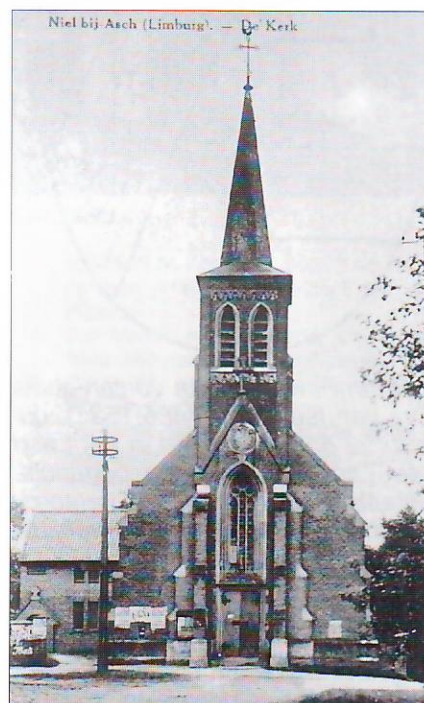
Rond 1726 kwam daar verandering in. Op algemene aanvraag van de Nieler bevolking richtte pastoor-deken Bex een verzoekschrift aan de prins-bisschop van Luik (Joris Lodewijk van Berghen 1724-1744) om van Niel een zelfstandige parochie te mogen maken, hetgeen hem werd toegestaan op 19 maart 1726.

Een opschrift op een stenen memorieplaat boven de ingangdeur van de oude pastorie liet dit duidelijk zien. Onder het familiewapen van pastoor Bex lezen we de volgende tekst: ADMODUM REVERENDUM DOMINUS GODEFRIDUS BEX PASTOR IN DILSEN fUnDatIs pa-roCho en ViVarlo aeDes eXtrUI DisposUlt, hetgeen wil zeggen: De Z.E.H. Godefriedus Bex pastoor in Dilsen heeft na de stichting van de parochie en kapelanij dit gebouw laten optrekken. (De grote letters in de twee laatste regels van de Latijnse tekst vormen in Romeinse cijfers het bouwjaar 1736). Hij liet deze woning bouwen ten gerieve van zijn neef Adamus Dellecommine die hier de functie uitoefende van de eerste pastoor van Niel en die na 62 jaren vruchtbare parochie-arbeid op 24 november 1788 overleed. (de Memoriestein en de grafplaat van de eerste pastoor bleven bewaard en ingemetseld in een muur van de nieuwe kerk.

De nieuwe parochie werd onder de bescherming geplaatst van St.-Niklaas van Tolentijn en aanroepen tegen de pest en allerlei besmettelijke ziekten.

Tijdens de Franse Revolutie werd de oude bidplaats, zoals ook elders het geval was, gesloten en was de toenmalige pastoor Gielen verplicht af te treden en onder te duiken. Na het concordaat tussen Napoleon en de Kerk, werd Niel in 1804 bij As gevoegd. Dat bleef zo tot 1824 bij

Niel bij As: Oude parochiekerk 1862-1969.

de benoeming van rector van Woensel. Hij spande zich in om van de oude bidplaats een waardig gebouws huis te maken en was voorstander voor de bouw van een kerk. Rector van Woensel overleed in 1848 en zijn opvolger Hieronymus Hermans bouwde in 1862 op de plek van de oude bidplaats een mooi Gotisch kerkje dat in 1969 werd afgebroken en vervangen werd door de huidige kerk.

Met de evolutie van de tijd ont-snapte ook Niel niet aan allerlei volksgebruiken van spel en drank, van handboog tot schutterij.

Een van die oudste volksgebruiken zijn zonder twijfel de schutterijen, zo ook de schuttersgilde van Niel waarvan het oudste bezit, een zilveren plaat met koningsvogel, dateert van 1627. Op de oudste vlag prijkt het jaartal 1678.

Bij gebrek aan oude documenten en reglementen is het heel moeilijk in verloop der tijden een samenhangend beeld te vormen over het leven van de schutterij.

Zoals reeds gezegd staat het vast dat het oudste bezit een plaat met koningsvogel betreft met inschrift: "Schutterij Heide Bloem ontstaan in 1627". Verder niets, noch geschriften of gelijkaardige documenten zijn voorhanden. Enkel het jaartal 1831 op het gevest van een sabel brengt ons wat meer licht.

Actiever is haar optreden in de tweede helft van de vorige eeuw. De koningsplaten van Plessers J.W. 1867, van M. Vliegen 1867 en 1868 en de keizersplaat van P.P. Baeten gemeentesecretaris en keizer te Niel 1876, 1877 en 1878 geven ons het bewijs dat in die jaren de schutterij in volle expansie was.

Voor afbeeldingen: zie ook *Limburgs Schutterstijdschrift* nummer 1, december 1988 pagina 5.

't Vervolgt, Joannes Daamen.

500-JARIG JUBILEUM ST. MARGARETHA ITTERVOORT

Schutterij St. Margaretha Ittervoort viert in 1999 haar jubileum van vijf eeuwen. De schutterij zou evenals diverse andere schutterijen uit het toenmalige vorstendom Thorn in 1499 opgericht zijn, zoals elders in dit nummer toegelicht.

Een jubileum van vijf eeuwen is reden te over om een groots feest op touw te zetten. De voorbereidingen zijn al geruime tijd van start gegaan. Ook de leden van St. Margaretha Ittervoort zijn reeds lang warmgelopen voor de uitgebreide festiviteiten. Letterlijk warmgelopen, omdat ze fraaie body-warmers dragen met achterop een opdruk van de aankondiging van het jubileumfeest. Een stuurgroep onder leiding van Jac. Rietjens heeft de organisatie ter hand genomen.

Het programma hiervan luidt als volgt:

Vrijdag 11 juni vindt een receptie plaats bij gelegenheid van het 500-jarig bestaan. Bij die gelegenheid zullen diverse jubilarissen gehuldigd worden. Tevens vindt die avond een reünie van oud-leden plaats en wordt een jubileumboek ten doop gehouden. Dit boek is geschreven door dhr. P. Roost, die lange tijd archivaris in Thorn was. Hij beschrijft het verleden van vijf eeuwen en de actuele zaken.

Koningspaar, LDS 1998
te Koningsbosch.

Enkele grepen uit het geschiedenis van de Ittervoortse schutterij zullen wij in een volgend nummer publiceren.

Op de zaterdagavond van datzelfde weekend zetten de Schintaler de feesttent op zijn kop. Deze feesttent staat aan de Margarethastraat tussen Neeritter en Ittervoort.

Zondag 13 juni vindt het grote schuttersfeest te Ittervoort plaats. Enerzijds is dit een bondsschuttersfeest van de bond Eendracht Maakt Macht Weert e.o., anderzijds draagt het 't karakter van een internationaal schuttersfeest waarvoor ook schutterijen die niet bij de Bond E.M.M. zijn aangesloten alsmede Belgische en Duitse schutterijen zijn uitgenodigd.

Luc Wolters

Dat de leden warmlopen voor het feest blijkt uit de body-warmers met achterop de aankondiging van het jubileumfeest. Foto Els Op de Ven.

ONDER DE SCHIETBOOM

St.-Sebastianus Voerendaal

Op 6 september werd het jaarlijkse koningsvogelschieten georganiseerd. Bij ons eregilde wist de heer Hub Claessen voor de derde achtereenvolgende keer de vogel af te schieten. Een prima prestatie die hem niet veel mensen nadoen.

De Kon. Schutterij St.-Sebastianus Voerendaal dankt de schuttebroeders van Schutterij St.-Hubertus Ubachsberg voor het bemannen van de buffetten op deze dag. Op deze manier konden al onze schutters genieten van een gezellige dag en hoefden ze zelf niet te werken.

St.-Michaël Doenrade

De in Doenrade wonende Diana Broeks is inmiddels al een begrip binnen de Schuttersbond St.-Gerardus. Al vele jaren speelt ze doedelzak en geeft instructie. In 1997 schoot ze de vogel af en zorgde daarmee voor een primeur want voor het eerst telde nu de Schuttersbond St.-Gerardus ook een vrouwelijke koning. Ze zou beoordeeld worden als koningin zonder haar koninklijke zilver. Ze genoot van dit alles, ze vond dit alles prachtig en de reacties waren voor-

Diana Broeks

namelijk positief. Jammer vindt ze het echter dat ze op bondsschuttersfeesten niet mee mag schieten. Maar Diana zou Diana niet zijn als ze daar niets op had bedacht. Zo verraste ze eenieder op het laatste Zuid-Limburgse Federatiefeest met een solo op haar doedelzak en met twee danseressen die folkloristische dansen uitbeeldden. Wellicht dat we in de toekomst nog meer van haar zullen horen.

St.-Joseph Buchten

Op zaterdag 19 september vond in Buchten het jaarlijkse koningsvogelschieten plaats. Na een uiterst spannende wedstrijd wist Ton Nijsten voor het tweede achtereenvolgende jaar de koningstitel voor zich op te eisen. Koning Ton en koningin Rita werden voorafgaand aan het schuttersbal die avond uitbundig gefeliciteerd net als zilveren jubilaris Toor Pibiri, die door de bondssecretaris de zilveren OLS-speld kreeg uitgereikt.

Ton Nijsten heeft nu de kans om, voor het eerst sedert 1891, toen herbergier J. Lebens zich tot keizer schoot, opnieuw voor een Buchtense keizer te zorgen. Of hem dit gaat lukken moeten we afwachten tot dit najaar en wel 18 september om precies te zijn. Maar eerst maakt schutterij St.-Joseph Buchten zich op voor het komende schuttersseizoen waarin de Buchtenaren voor de taak staan om het derde bondsschuttersfeest op 15 augustus te organiseren. Wij houden U op de hoogte.

St.-Gerardus Amstenrade

Het erekruisschieten 1998 werd georganiseerd door Schuttersgezelschap St.-Sebastiaan uit Schimmert. Elf verenigingen waren aanwezig, ondanks het slechte weer. Bij de A-schutters waren toch 18 personen die de 10 punten afgeschoten hadden. Bij de B-schutters waren dat 9 personen en bij de C-schutters 4 personen.

Er werd gekaveld volgens het gebruikelijke systeem. Het 58^e kavelshot werd gemist door F. de Koning van St.-Sebastiaan uit Klimmen, waardoor J. Limpens van St.-Salvius uit Limbricht winnaar werd bij de A-schutters met 58 kavelshots. Tweede dus F. de Koning en op de derde plaats eindigde P. Wetzels van St.-Salvius uit Limbricht.

Bij de B-schutters werd M. Hollands van St.-Remigius Meerssen met 25 kavelrondes winnaar. De tweede plaats was voor J. Cleber van H.H. Marcellinus en Petrus Geleen. De derde plaats was voor N. Bergmans van St.-Sebastianus Klimmen.

Het erekruis bij de C-schutters werd gewonnen door R. Heiligers van St.-Sebastiaan Schimmert met drie kavelrondes. De tweede plaats was voor J. Lebens van St.-Salvius Limbricht en op de derde plaats eindigde B. Roberts van St.-Gertrudis Amstenrade.

Ondanks dat het weer niet meewerkte was het een gezellige en sportieve middag en werden na af-

Buchten 19 september 1998: het koningspaar Ton en Rita Nijsten met jeugtpaar Kris en Sanne.

loop de prijzen uitgereikt. Nadat iedereen bedankt was, werd gevraagd ideeën aan te leveren om dit erekruisschieten ook bij andere verenigingen aantrekkelijk te maken.

Bijzonder jammer is dat twee verenigingen die dit jaar een bondsschuttersfeest georganiseerd hadden, niet bij het erekruisschieten aanwezig waren.

St.-Martinus Holtum

Op de onlangs gehouden feestavond van schutterij St.-Martinus Holtum werd door voorzitter Henk Verheyen stilgestaan bij de goede resultaten van het voorbije schuttersseizoen.

Het kersverse koningspaar John en Marjon Stoffels werden geïnstalleerd nadat het oude koningspaar was bedankt voor hun uitstekende inzet het voorbije schuttersseizoen.

Tijdens de feestavond werden ook de navolgende leden gehuldigd vanwege hun jubileum. Jan Janssen vanwege 40 jaar lidmaatschap, Lambert Haerden, Wout Kramer, Math Lebens en Leon Janssen allen vanwege hun 25 jaar lidmaatschap.

Geweerdruiger Piet van Heugten en grote-trommelslager Hub. Meuwissen werden vanwege hun verdiensten benoemd tot officier.

Uiteraard waren deze heuglijke gebeurtenissen aanleiding om feest te vieren tot in de kleine uurtjes.

P. Peeters.

De jubilarissen van schutterij St.-Martinus Holtum.

St.-Sebastianus Oost-Maarland

Op 15 en 16 januari j.l. vierde schutterij St.-Sebastianus Oost-Maarland haar patroonsfeest. Voorafgaande aan het feest was er een H. Mis voor de levende en overleden leden van onze schutterij. De H. Mis werd opgeluisterd door het tamboerkorps van de schutterij en het kerkelijk zangkoor St.-Jozef. Daarna volgde de feestmaaltijd waarvoor de volgende personen waren uitgenodigd: Gravin de Liedekerken, pastoor Starmans, bur-

gemeester Cortenraad, wethouder Habets, ere-voorzitter Rempelberg, erelid Warnier en de heer Wim Hoenen.

Tijdens de feestavond werden de volgende personen gehuldigd:

Annelies Odekerken-Martens voor 12½ jaar trouwe dienst. Zij werd gehuldigd door generaal J. Rousch met de eremedaille in brons van Broederschap Sebastianus Oost-Maarland.

Mary-loe Lausberg-Odekerken ontving de titel Lid van Verdiensten voor haar vele jaren inzet bij de schutterij. De installatie werd verricht door Generaal J. Rousch.

Wim Hoenen werd tot officier in de Orde van Broederschap Sebastianus Oost-Maarland benoemd. Wim is de eerste persoon die deze onderscheiding kreeg uitgereikt.

De Orde Broederschap Sebastianus Oost-Maarland werd op 7 maart 1989 gesticht. De Orde bestaat uit zes klassen, te weten: Commandeur (Erekruis in goud, wordt alleen toegekend aan leden van de schutterij voor o.a. 50 jaar of meer trouwe dienst), Officier (Erekruis in zilver, wordt in principe eenmaal per jaar uitgereikt op de feestavond van de schutterij aan een persoon die zich op bijzondere wijze heeft ingezet voor het schutterswezen in Limburg. Deze persoon hoeft geen lid te zijn van Schutterij St.-Sebastianus Oost-Maarland), Ridder (Erekruis in brons, voor bijzondere diensten), Eremedaille in goud (voor 40 jaar trouwe dienst), Eremedaille in zilver

V.l.n.r. M. Lousberg-Odekerken, W. Hoenen en A. Odekerken-Martens.

(voor 25 jaar trouwe dienst) en de Eremedaille in brons (voor 12½ jaar trouwe dienst).

Gerard Odekerken, voorzitter.

Erratum

Ons abonnee, de heer André Gillet uit Brussel, completeerde het onderschrift van de groepsfoto in het Limburgs Schutterstijdschrift nr. 41, pag. 9. Het onderschrift dient gewijzigd te worden in: voorste rij v.l.n.r. Ton Verbaan, Leo Schunck, Mgr. Alfons Castermans, Karl Herden en Jozef Quadvlieg; op achterste rij v.l.n.r. Jan Grondelaers, Jan Kessels, Pater Willem Sangers, Mevrouw Gillet, Leo Jans, André Gillet, Pierre Creemers, Mathieu van den Boom en Jaak Roosen.

Te Koop

Drummen Buks, kaliber 12, Bouwjaar 1988, inclusief 600 hulzen; Vraagprijs NGL 3500. Tevens 11400 slaghoedjes merk Hirtenberg type 1401, 15 cent per stuk.

Te bevragen bij: L. Vergoossen 0475-485209 of J. Peulen 0475-485258 (Schutterij Wilhelmina Hingen).

Romereis

Reeds geruime bestaat het plan om in het jaar 2000 wederom een reis te organiseren voor de schutters naar Rome. Vanuit de Limburgen is er voldoende animo om een dergelijk idee te ondersteunen. Momenteel wordt uitgezocht welke reisorganisator een zo compleet en voordelig mogelijk pakket kan aanbieden. Verdere details zijn op dit moment nog niet bekend. Wij houden U op de hoogte.

St.-Sebastianus Klimmen

Op 17 januari is in de kerk van Klimmen de koning van schutterij St.-Sebastianus Klimmen, Ruud Keulen, in het huwelijk getreden met Desiree Bego. Het paar had al jaren trouwplannen, maar stelden de datum steeds uit, ze wilden namelijk hoe dan ook als koningspaar in het huwelijksbootje stappen. Op donderdag 14 januari trouwden zij al voor de wet in het Gemeentehuis van Voerendaal.

Beschermvrouwe Mieke van Soest ontvangt de draagspeld van de EGS uit handen van Lies Nieling.

St.-Sebastianus Beegden

Tijdens de viering van de patroonheilige van de schutterij op 16 januari j.l., werd Tinie Goeden officieel geïnstalleerd als marketentster van schutterij St.-Sebastianusgilde Beegden. Tijdens het laatste marketentstertreffen op 8 november 1998 in Pey-Echt was aan alle marketentsters de draagspeld van de Europese Gemeenschap van historische Schuttersgilden aangeboden.

Lies Nieling, aanwezig namens de Stichting Marketentsters van de schutterijen, was niet op de hoogte was van het feit dat Tinie Goeden deze speld toen reeds had ontvangen.

Spontaan kwam bij haar het idee op om de meegebrachte speld te overhandigen aan de Beschermvrouwe van onze schutterij, Mevrouw Mieke van Soest-Maas. Vergelijken we de taken van de marketentsters met de uitvoering die onze beschermvrouwe aan haar taak verbindt, dan was dit een prachtig idee waarmee ook deze laatste functie extra onderstreept wordt.

Tijdens dezelfde viering werd door enkele bestuursleden op ludieke wijze weergegeven welke activiteiten er in het voorafgaande jaar plaatsvonden.

Naast de vermelding dat Schutterij St.-Sebastianusgilde Beegden in 1998 voor het vijfde achtereenvolgende jaar de mooiste koningin tijdens het OLS had, werd aan Hans Delissen de Gouden Kogel 1999 overhandigd.

Deze symbolische waardering had hij verdiend vanwege zijn bijzondere verdiensten tijdens zijn ruim 10-jarig lidmaatschap.

Hans begon als eerste bordjesdrager na de heroprichting, maakte de overstap naar de drumband, stak zijn armen uit de mouwen bij de bouw van het Gildehuis, werd assistent achter het buffet en maakte onlangs de overstap naar buksmeester.

Beschermvrouwe Mieke van Soest-Maas overhandigde de bijbehorende onderscheiding.

St.-Joris Wessem

Op vrijdag 22 januari vierde schutterij St.-Joris Wessem haar traditionele St.-Sebastianusfeest.

Dit jaar werd het een bijzonder feest omdat dit het 100ste St.-Sebastianusfeest werd sedert de heroprichting in 1898. Hoelang de schutterij het St.-Sebastianusfeest al houdt is niet met zekerheid aan te geven, omdat er ook al gegevens van een dergelijk feest voorkomen in de 18^e eeuw.

Het schutterijbestuur ziet in de H. Sebastianus de overkoepelende patroon van het schutterswezen, vandaar dat de viering van dit feest plaatsvindt op of rond de naamdag van de H. Sebastianus.

Terwijl de gasten en een deel van de leden zich tegoed doet aan aardappelen, koteletten, braadworst en Wessemsse zuidvruchten (augurken en zure uitjes), bezoekt het andere deel van de schutterij de café's in Wessems. Omstreeks 22.00 uur vindt de wisseling plaats. Dan verdwijnt een deel van de schutters naar de café's en neemt het andere deel de plaats aan de feestdis over. Tijdens de St.-Sebastianusviering bood de "club van 50" een cheque aan van f 5000,- om een verenigingslokaal te realiseren.

Orde Rode Leeuw

Op zondag 24 januari werd in de St.-Willibrorduskerk te Stramproy de 20e investituursplechtigheid van de Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de H. Sebastianus gehouden. De Orde werd in 1980 opgericht door Leo Jans (zie ook Limburgs Schutterijdschrift nummer 6, maart 1990, pagina 7-9). In de loop der jaren heeft de Orde zich ontwikkeld tot het hoogste wat een Limburgse schutter kan bereiken.

Leo Jans

Tijdens de investituursplechtigheid werd OLS-President Frans Wolters beëdigd als Commandeur. Doel van de Orde is het om Frans Wolters te bestemmen als opvolger van Grootmeester Leo Jans, die inmiddels de tachtig is gepasseerd.

St.-Sebastianus Heerlen

Tijdens de afgelopen St.-Sebastianusviering is Theo Hendriks bevorderd tot generaal van onze schutterij. Theo neemt de functie over van Sjef Lammeretz die 21 jaar lang generaal was van de Heerlense schutterij. Sjef Lammeretz kon wegens ziekte de zware functie van generaal niet meer aan. Theo Hendriks, die in september 1998 zijn 40-jarig lidmaatschap vierde, is penningmeester van onze schutterij.

Vele mensen kennen Theo in zijn dagelijks leven als postbode en komt zodoende met veel Heerlenaren in contact. Ook zullen veel mensen hem kennen van de donateursactie die onder zijn leiding wordt georganiseerd.

Voor de nieuwbakken generaal wordt dit jaar een druk eerste jaar. Schutterij St.-Sebastianus Heerlen organiseert namelijk dit jaar een bondsschuttersfeest op 20 juni en als generaal zal je daar toch leiding aan moeten geven.

O. Holtus, secretaris.

Tijdens de St. Sebastianusviering werd bij de Heerlense Stadsschutterij Theo Hendriks geïnstalleerd als nieuwe generaal, die september jongstleden zijn 40-jarig lidmaatschap vierde en in 1989 koning was. Hendriks was tamboer en maakte reeds enige tijd deel uit van het bestuur, onder meer als penningmeester. Heerlen nam hiermee afscheid van twee zeer verdienstelijke personen, te weten generaal Sjef Lammeretz en kolonel Jan Hanssen, respectievelijk 50 en 40 jaar lid. Deze twee oud-leden hebben enorme verdiensten voor de Heerlense schutterij opgebouwd en zijn alom bekend in de schutterswereld. Deze bekendheid genoot Lammeretz met name als generaal van de Stadsschutterij, in welke functie hij wijlen zijn vader Nol Lammeretz opvolgde. J.J. Lammeretz was lange tijd voorzitter en heeft de schutterij door moeilijke jaren geholpen. De koningsvogel schoot hij in 1986 af. In 1988 bij gelegenheid van zijn 40-jarig lidmaatschap is hij onderscheiden met de zilveren eremedaille in de orde van Oranje Nassau. Bovendien is hij opgenomen in de Edele Eedbroederschap van de Rode Leeuw van Limburg en de Hl. Sebastianus.

De installatie van generaal Theo Hendriks.

Hanssen genoot vooral bekendheid wegens zijn scherpe positieve en negatieve kritieken, die hij niet onder stoelen of banken stak en waarmee hij zelfs de krant haalde: "Harmonieën en fanfares moeten marcheren als schutterijen" was een van zijn befaamde uitspraken. Zijn lange gestalte was jarenlang een typerend beeld voor de Heerlense schutterij. Het zal als spijtig ervaren worden dat ze geen deel meer uitmaken van St. Sebastianus Heerlen.

Luc Wolters.

Kampioenswedstrijden FKM

Tijdens de kampioenswedstrijden van de Federatie van Muziekbonden in Nederland, op 23 en 24 januari in de sporthal te Nederweert, kwamen de drie deelnemende drumbands van de schutterijen St.-Barbara Leveroy, St.-Martinus Houthem St.-Gerlach en St.-Stephanus Dieteren gelauwerd uit de strijd.

Uitslagen:

Eredivisie sectie A-b:

St.-Barbara Leveroy

Eerste divisie sectie A-b:

St.-Stephanus Dieteren

Derde divisie A-b:

St.-Martinus Houthem St.-Gerlach.

De drumband van schutterij St.-Stephanus Dieteren in actie tijdens het Nederlands kampioenschap in Nederweert.

St.-Stephanus Dieteren

Na het behalen van het Limburgs kampioenschap op zondag 29 november in Venray, nam onze drumband op zondag 24 januari o.l.v. instructeur Jo Zinzen deel aan de kampioenswedstrijd van de FKM in Nederweert. Onder grote belangstelling, waaronder niemand minder dan prins Thei III van CV De Lollige Buk uit Dieteren, werden in de 1^e Divisie sectie A-b twee werken uitgevoerd, stilstaand "Scenes of a Gladiator" van Leon Camp en marcherend "Scottish Victory II" van Jo Zinzen. Voor het eerste werk kende de jury, bestaande uit de heren Leo Pustjens, Rob Janssen en Arnold Wensink, de Dieterse drumband 94,17 punten toe, voor het tweede werk 93,67 punten en dat betekende gemiddeld 93,92 van de 100 te behalen punten en daarmee winnaar van de witte kampioenswimpel.

St.-Sebastianus Eys

Nieuwe beschermheer geïnstalleerd

De schutterij van Eys beschikt wederom over een beschermheer. Jef van der Krogt, het enige erelid, die voorzitter was van de stuurgroep die het Oud Limburgs Schuttersfeest in 1973 en 1983 in Eys organiseerde en in 1992 voorzitter van

het organiserend comité bgv. het 475-jarig jubileum, is thans de vierde beschermheer van schutterij St. Sebastianus. Zoals pastoor Kurris het zo treffend verwoordde is Van der Krogt 'uitverkoren' wegens zijn grote staat van dienst. Hij werd geïnstalleerd door het omhangen van een zilveren schildje in de vorm van een dubbelkoppige rijksadelaar. De nieuwe beschermheer zegde toe de vereniging in goede maar vooral in mogelijke slechte tijden met raad en daad te ondersteunen.

De nieuwe beschermheer Jef van der Krogt.

Eerdere beschermheren

Jef van der Krogt wordt de vierde beschermheer van de schutterij. Hij treedt in de voetsporen van mr.dr. W.F.J. Frowein, president-directeur van de Staatsmijnen, die het kasteel Goedenrade bewoonde en de eerste beschermheer van 1922 tot zijn overlijden in 1958 was. Hij werd opgevolgd door de operazanger Tom Brand uit de bekende Wijlrese bierbrouwersfamilie. Deze woonde aan de Eyseralte en gaf inhoud aan het beschermheerschap van 1958 tot zijn overlijden in 1970. Hierna werd in de persoon van mev. M.J. Sintzen-Bessesms voor een beschermvrouw gekozen, die door familierelaties nauw aan de schutterij was verbonden. Zij was beschermvrouw tot haar dood in 1988. Nadien is gedurende tien jaar geen nieuwe beschermheer of -vrouw gekozen.

Het patroonsfeest

De viering van het patroonsfeest van St. Sebastianus was een groot feest. 's Zaterdags was een grandioze feestavond voor jong en oud, waarbij de eigen leden voor het voetlicht traden. Jubilaris was Leo Eykenboom, die al bij zijn geboorte veertig jaar geleden door zijn vader generaal Johan Eykenboom was aangemeld als nieuw lid van de schutterij. Thans is Leo secretaris en vice-voorzitter. Hij werd onderscheiden met de gouden OLS-medaille. 's Zondags werd na een stijlvolle viering in de parochiekerk het kerkhof bezocht om de overleden leden te gedenken. In het schutterslokaal vond de installatie van de beschermheer plaats. Deze zowel als jubilaris Leo Eykenboom kregen van prins John II van de Öss van Ees de carnavalsonderscheiding.

St.-Martinus Horn

Verleden jaar vond op Paasmaandag het traditionele koningschieten plaats bij het clublokaal "Aan de Heys" van schutterij St.-Martinus Horn. Dit keer kreeg het koningsvogelschieten echter een speciaal tintje. Niet vanwege het feit dat onze leden voor het laatst hun oude schuttersuniformen droegen, maar vanwege het feit dat er namelijk twee personen binnen onze vereniging waren die respectievelijk twee jaar op rij de koningstitel en de jeugdkoningstitel hadden binnengehaald. Zij kregen nu beiden de kans om de keizerstitel en de Jeugdeki-

Pieter en Ilda Giebels, drie maal koningspaar, 1 mei keizerspaar!

zerinstitel te behalen, iets wat binnen het schutterswezen vrij zeldzaam is. Niet iedere schutterij is namelijk in het bezit van een keizer of eventueel Jeugdkeizerin.

Onze buksmeester Jan Knoops weet hoe zeldzaam de keizerstitel is, hij draagt vanaf 1964 de keizerstitel. Het enigste verschil tussen vroeger en nu is het feit dat schutterij St.-Martinus Horn nu niet meer op bôlkes schiet om de jaarlijkse koningstitel maar op de vogel. De geluksfactor speelt nu een iets grotere rol dan in het verleden. Ondanks dat het koningschieten verleden jaar plaatsvond op Paasmaandag de 13^e, schoten Pieter Giebels en Bianca van Herten zich respectievelijk tot keizer en jeugdkeizerin. Pieter Giebels die vanaf 1989 lid is van onze schutterij, heeft verleden jaar samen met Ilda Giebels-van Kessel wederom als koningspaar alle evenementen opgeluisterd en dit nieuwe seizoen zullen zij dit doen als keizerspaar. Het huidige keizerspaar, Jan en Annie Knoops, zal plaatsmaken voor het nieuwe keizerspaar en Jan Knoops krijgt de functie van 1^e officier. Tevens

wordt hij bevorderd tot ERE-lid vanwege zijn vele verdiensten voor de vereniging, zoals momenteel 19 jaar buksmeester, 35 jaar keizer, 30 jaar bestuurslid en 51 jaar lid van schutterij St.-Martinus Horn.

Jeugdkeizerin Bianca van Herten

Jan was samen met zijn vrouw Annie als keizerspaar meer dan 25 jaar een vaste publiekstrekker bij zeer veel evenementen in de schutterswereld. Tevens was Annie Knoops jarenlang voorzitter van het door haar opgerichte damescomité en heeft zij jarenlang het konings- en keizerszilver gepoetst en andere taken en functies vervuld. Beiden nogmaals bedankt!

Voor Bianca van Herten is het reeds de vierde maal dat zij de titel jeugdkeizerin behaalt, alleen dit keer was het voor het derde jaar in successie, dus jeugdkeizerin.

De festiviteiten, zoals het installeren, beëdigen e.d. van het nieuwe keizerspaar, de H. Mis en aansluitend de receptie voor het keizerspaar Pieter en Ilda Giebels, jeugdkeizerin Bianca van Herten en Jan en Annie Knoops zullen plaatsvinden op 1 mei a.s.

Een ander heuglijk feit is dat het oudste lid van onze schutterij, alsmede oudste schutter in de Gemeente Haelen alsmede de oudste schutter van de OLS-Federatie, de heer Christje Peters weer helemaal opbloeiende is en op 1 augustus a.s. de magische leeftijd van 100 jaar hoopt te bereiken.

M.M. Hendriks, secretaris.

Werner Smet

Vanuit Sancta Maria Melveren in St.-Truiden, waar ik herstellende ben, wil ik een schuttersgroet brengen aan de lezers van ons Limburgs Schutterstijdschrift. Dank voor de steun die ik van onze hoofdredacteur mocht ondervinden. Aan allen een voorspoedig schuttersseizoen toegewenst, maar vooral een goede gezondheid. Dat laatste waardeert men nog meer als men in een ziekenhuis terechtkomt. Het laatste nummer van ons Limburgs Schutterstijdschrift heb ik beschikbaar gesteld in de zaal waar medepatiënten en bezoekers er inzage in konden doen en ik kreeg goede reacties. Velen schijnen het Limburgse Schutterswezen nog niet te kennen, wat bewijst dat promotie buiten het Maasland en de Kempen toch nuttig kan zijn. De Schuttersbonden Maas en Kempen en De Maasvallei kunnen hun schuttersnieuws blijven sturen aan mijn thuisadres Nachtegaallaan 84 in 3650 Rotem.

Met mijne beste schuttersgroeten,
Werner Smet.

Kogelvangers

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben een stimuleringsregeling vastgesteld voor de aanschaf van kogelvangers door schutterijen. Op grond van deze regeling kunnen schutterijen die wettelijk verplicht zijn een kogelvanger aan te schaffen, daarvoor een provinciale bijdrage krijgen. Deze is f 2500,- voor schutterijen die volgens het zogenaamde Brabantse model schieten en f 5000,- voor schutterijen die schieten volgens Limburgse traditie. Voor de uitvoering van de regeling, die het gevolg is van een door de Staten van Limburg aanvaarde motie bij de behandeling van de begroting 1999, is in totaal f 300.000,- beschikbaar.

Op grond van regelgeving van het Rijk, zijn schutterijen verplicht om ter beperking van de loodbelasting van de bodem, kogelvangers te plaatsen. Deze verplichting geldt niet voor schutterijen die er voor gekozen hebben de kogels te rapen.

De nu vastgestelde regeling heeft de instemming van de Technische Werkgroep Geluidsproblematiek Schutterijen. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers van de OLS-Federatie, de Inspectie Milieuhygiëne, gemeenten, het ministerie van VROM en de Provincie Limburg die ook het initiatief tot het oprichten van de werkgroep heeft genomen.

St. Joseph Waubach

In 1999 is het 30 jaar geleden dat bij de Waubachse schutterij de bieleman werd geïntroduceerd.

Anno 1969 was het de legendarische Martin Frijns (54), sedert 1934 lid van onze schutterij, die als eerste de bielemanklomp aan trok. Hij werd destijds geflankeerd door twee kleine bielemannekes, de broertjes Johnny (7) en Leon Scholtz (9). Martin gaf op voorbeeldige wijze inhoud aan zijn functie. In zijn bielemansornaat oogste hij met zijn verschijning veel bewondering, waarmee d'r Frings Tien een reputatie opbouwde en een begrip werd in de regio. Gemakshalve noemen wij deze periode de eerste bielemanperiode.

Anno 1978 kwam de tweede bielemanperiode en weer was het Martin Frijns die hieraan inhoud gaf, samen met Jo Blezer. Dit bieleman-

De Waubachse bielemannen in 1998. V.l.n.r. Roel Pelzer, Lambert Rinkens, Thei Rinkens en René Klooster.

duo werd in het midden begeleid door het junior-bielemanneke Roel Pelzer (6). Dit drietal oogste veel applaus tijdens hun optreden. Het was vooral de optische verschijning van de twee grote, corpulente bielemannen met in hun midden de kleine, frêle Roel die een bijzonder cachet gaf aan de optochten. Tijdens het OLS-1979 in Voerendaal maakte dit trio furore als 'fotomodel'. Maar liefst vier opnamen illustreerden het fraaie fotoboek dat b.g.v. dit schuttersfeest werd uitgegeven. Het onderschrift bij de foto's luidde: "Mannen als standbeelden, met gebeitelde koppen en geslepen wapens, omsluiten het kleine en kwetsbare". Deze tekst sloeg natuurlijk op de kleine Roel Pelzer die geflankeerd werd door de twee imposante bielemannen Martin Freins en Jo Blezer. Deze opnamen vormden mede de inspiratie voor het standbeeld van de bieleman dat 10 jaar later in 1989 werd gerealiseerd op de Oude Markt in Waubach.

Anno 1999 bestaat de Waubachse bielemannengroep uit vier volwassen personen, waarvan Roel Pelzer nog steeds met veel enthousiasme deel uitmaakt. Ook Thei Rinkens heeft zijn sporen als bieleman al ruimschoots verdiend. In 1983 maakte Thei zijn debuut als bieleman in onze schutterij als opvolger van Martin Frijns. Martin kon vanwege gezondheidsproblemen niet meer als bieleman meelopen.

De thans 69-jarige nestor Thei Rinkens vormt samen met zijn zoon Lambert, Roel Pelzer en René Klooster het bielemannenkwartet van schutterij St. Joseph Waubach. Het aantal bielemannen werd in 1996 uitgebreid vanwege het feit dat alle gelederen van de schutterij, volgens de oude exercitie, met rotten van vier lopen. Met dit bielemannen-rot hoopt de Waubachse schutterij het nieuwe millennium binnen te marcheren. Gelet op het grote enthousiasme dat de vier uitrusten, lijkt dit geenszins een illusie.

Martin Evertz.

De Lollige Buk

Carnavalsvereniging "De Lollige Buk" en Dieteren werd dit jaar geregeerd door een inwoner van Koningsbosch. Het moge vreemd lijken, toch is dit geen vreemde zaak want wie Thei Hoorens kent zal dit kunnen beamen. Hij is namelijk al 22 jaar secretaris en al 3 jaar waarnemend voorzitter van schutterij St.-Stephanus Dieteren. Verder is hij lid van het bondsbestuur van de Schuttersbond Eendracht Born-Echt en daarbij secretaris van de muziekcommissie van deze bond. Tevens is Thei lid van diverse andere verenigingen in Dieteren, een rasechte Dieterdenaar, maar al bijna 27 jaar wonend in Konings-

Prins Thei III

bosch, en een bekend figuur in de schutterswereld vandaar dat het geen vreemde zaak is dat de "De Lollige Buk" Thei Hoorens als Prins Thei III hebben uitgeroepen.

Carnavalsprinsen

Frank I (Lebens), prins van Limbricht. Tamboer, bestuurslid en schutter van St. Salvius Limbricht.
 Cas Ortmans, jeugdprins van Ubachsberg. Trompetspeler bij St. Hubertus Ubachsberg.
 Marc Vanhommerig, prins van Ubachsberg. Drumbandlid bij St. Hubertus Ubachsberg
 Maria Dackus, prinses dameselve-raad Simpelveld. Koningin 1998 St. George Simpelveld.

Bond Maas en Kempen

In 1948 werd de Bond van schutterijen Maas en Kempen opgericht. Onder meer door de bezielende leiding van meester Pierre Creemers kende deze bond vele hoogtepunten. Deze hoogtepunten, maar ook de "dagelijkse" gebeurtenissen van de voorbije 50 jaar werden te boek gesteld. Om deze geschiedenis te kunnen samenstellen waren heel wat uren opzoeken in de archieven van de bond nodig, waarvoor wij Werner Smet van harte willen bedanken.

Dit boek wordt uitgegeven naar aanleiding van het gouden jubileum van de bond en zal in het voorjaar van 1999 verschijnen.

De prijs voor dit boek bedraagt BEF 400 of NLG 22 en de verzending kost BEF 100 voor België en NLG voor Nederland. Inschrijven kan door de som van BEF 500 of NLG 29 over te maken op rekening nr. 735-0004521-47 met vermelding van "Jubileumboek bond Maas en Kempen".

Kon. Wilhelmina Nieuwenhagen

Reeds eerder heeft u in dit blad kunnen lezen dat Schutterij Koningin Wilhelmina Nieuwenhagen na ruim 130 jaar weer een keizer heeft. Rijk Valize slaagde er in om drie keer achter elkaar de koningsvogel af te schieten. Nu is het zo dat op het moment dat hij voor de derde keer de vogel er af schoot, hij dan weliswaar keizer werd maar dat hij eerst nog een jaar moest meelopen als koning. Pas bij het komende koningsvogelschieten, dat op de tweede pinksterdag zal worden gehouden, zal er een nieuwe koning omen. Dan kan Rijk echt meelopen als keizer van onze schutterij.

Omdat wij sinds de officiële oprichting van onze schutterij in 1860 slechts één keer een keizer hebben gehad, willen wij via een speciale ceremonie Rijk en zijn vrouw Ria installeren als ons nieuwe keizerspaar. Deze installatie vindt plaats op zaterdag 29 mei a.s. in de "O.L.V. Maria Hulp der Christenen" kerk aan de Heigank te Landgraaf. Eerst zal er een mis worden gehouden met aansluitend de installatie van het keizerspaar. De H. Mis begint om 19.00 uur.

Hierbij willen wij eveneens vermelden dat wij bij het komende koningsvogelschieten voor het eerst zullen schieten op een kogelvan-ger. Deze is zodanig gemaakt dat wij op traditionele wijze op een echte koningsvogel kunnen blijven schieten.

P.O.L.S.

De Persoonlijke Open Linner Schietkampioenschappen (beter bekend onder de afkorting P.O.L.S.) is een jaarlijks terugkerende individuele schietwedstrijd die dit jaar voor de 10e maal wordt georganiseerd.

De wedstrijd is in de loop van de tijd uitgegroeid tot een vaste waarde binnen onze vereniging en wordt traditioneel begin juni ver-

schoten. De organisatie is in handen van het comité POLS, dat wordt gevormd door een viertal leden van onze vereniging die spontaan de handen ineen hebben geslagen en jaarlijks deze activiteit op touw zetten. Schutters uit heel Limburg worden uitgenodigd voor deelname aan deze wedstrijd, waarbij individueel wordt geschoten voor de Oranjeboom Wisseltrofee en een pakket geldprijzen van in totaal NLG 950,-. De kampioenschappen vinden dit jaar plaats op zaterdag 5 juni vanaf 15.00 uur op het schietterrein van schutterij St.-Martinus achter de kerk in Linne.

Teneinde deze lustrumwedstrijd voor de deelnemers nóg aantrekkelijker te maken, heeft het comité POLS een extra prijs van NLG 250 beschikbaar gesteld, die wordt verloot onder alle schietkaarten, ongeacht het behaalde schietresultaat op de desbetreffende kaart. De winnaar dient deze prijs wel zelf, meteen na de trekking bij de prijsuitreiking in verenigingslokaal café Stienen in ontvangst te nemen.

Voor nadere inlichtingen of toezending van het schietreglement kan men contact opnemen met de heer Har Stienen, telefoon 0475-461008.

Schutterszilver

Voor mensen die aan familie- of stamboomonderzoek doen, is het schutterszilver een zeer interessante bron van historische gegevens. Zo is de spelling van familienamen op het schutterszilver veelal anders dan tegenwoordig. Bovendien geeft het jaartal een duidelijke indicatie om zodoende de desbetreffende schutterskoning te kunnen plaatsen in de tijd d.w.z. plaats en datum kunnen veelal van doorslaggevende betekenis zijn voor het bepalen van iemands identiteit, zodat de familierelatie uiteindelijk redelijk betrouwbaar kan worden vastgesteld. Zo ontdekte ik bij het schutterszilver uit Klimmen een zekere Willm Order Kercke Coninck tot Climmen den 3 junius 1721 (bladvorm) (zeer waarschijnlijk mijn oud-overgrootvader!) en bij het schutterszilver uit Schin op Geul: L.J. Odekerken Koning van Schin op Geul 1861 (bladvorm), L.J. Odekerken Koning van Schin op Geulle 1864 (8-puntige ster), J. Odekerken Koning van Schin op Geul 1866 (borstschildvorm) en L.J. Odekerken Koning van Schin op Geulle 1870 (ovaal/bladvorm). Soms is

een schuttersplaat ook nog eens voorzien van een familie-herkenningsteken en/of familiewapen, maar dat is slechts een zeldzaamheid. Zoals ik echter van diverse bestuursleden van verschillende schutterijen heb vernomen, bestaat er geen totaal-overzicht van alle schutterszilver in Limburg, zodat het moeilijk te achterhalen valt of er nog meer naamgenoten in het verleden schutterskoning zijn geweest. Zonder alle schutterijen afzonderlijk te willen benaderen, wil ik bij deze van de gelegenheid gebruik maken om een oproep te doen om, indien u schutterszilver met de naam Odekerken/Oderkercken in uw bezit heeft, dit aan mij te willen doorgeven.

John Odekerken,
Onderstestr. 32, 6301 KB Valkenburg.
Tel. 043-6042039.

Gildencongres 1999

Op zaterdag 17 april a.s. wordt in sportcomplex Sporta te Tongerlo (B) een gildencongres gehouden. Het congres staat open voor leden die aangesloten zijn bij de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden, de Hoge Gildenraad der Kempen en de Hoge Gildenraad van Brabant.

Sprekers zijn H. van Noppen (De gilden in het geheel van de volkscultuur), Pater Karel de Wilde (Hoe oude gildenwaarden modern beleven) en Ad de Ponti (Informatie en vorming in het gilde).

St.-Anna Merum

Gouden jubileum schutterij en drumband St.-Anna Merum.

Op dinsdag 2 maart 1948 werd in Merum Schutterij St.-Anna opgericht. Dat historische feit vond plaats in café De Schuur en het bleef niet alleen bij woorden. Er bleek meteen een daadwerkelijke belangstelling te bestaan voor het schuttersgilde. Er werden onmiddellijk 26 leden geregistreerd waarvan er weer 22 meteen hun inleggeld betaalden, wat vastgesteld werd op één gulden per lid. Dit was de start van onze schutterij, nu al 51 jaren geleden.

Door activiteiten in ons dorp van andere jubilerende verenigingen in 1998, zijn wij met onze festiviteiten uitgeweken naar het 1999. We zijn de afgelopen maanden bezig geweest om de nodige voorbereidin-

gen te treffen om dit jubileum te laten slagen. Ons jubileumprogramma zal er als volgt uitzien:

Op vrijdag 30 april zullen onze jubilarissen en bestuur recipiëren.

Op zaterdag 1 mei komt de jeugd aan bod; er is een springkussen en men kan zich laten grimeren. Ook zal de uitslag van de kleurwedstrijd worden bekendgemaakt. De oudere jeugd krijgt de mogelijkheid om met een windbuks te schieten.

Zondag 2 mei staat geheel in het teken van ons Jubileumschuttersfeest. Er hebben zich reeds vele schutterijen aangemeld. Heeft U nog interesse om deel te nemen, neem dan contact op met de secretaris van de stuurgroep Patrick Knobens, telefoon 0475-457550.

Alle activiteiten zullen plaatsvinden aan de Broekveeweg in Merum-Roermond.

St.-Elisabeth Stokkem

Tijdens het koningschieten op Pinksterzondag aan het Schuttershof zal commandant Jean Ulrichs in de bloemetjes gezet worden vanwege zijn 60-jarige lidmaatschap van schutterij St. Elisabeth Stokkem.

Jean is reeds jaren commandant, jaren bestuurslid en zelfs voorzitter geweest. Zelden of nooit heeft hij een bondsfeest gemist.

Enkele jaren geleden heeft hij zelfs de eer gehad om de koningsplaten te mogen dragen en dit met zijn lieve echtgenote Anna als koningin aan zijn zijde.

Koningspaar Jean en Anna Ulrichs

Karlsschützengilde Aken

Een jaartje meer of minder doet er niet toe. Het zogenaamde "Karlsschützengilde" uit Aken meent in 1999 haar 1200-jarig bestaan te moeten vieren.

Haar vermeende oprichting zou liggen in het jaar 799. Op 24 april 1999 viert zij in Aken het 1200-jarig bestaansfeest met een grootschuttersfeest.

Karel de Grote trok op zijn veldtochten met een aantal "Schützen" en hij zou hen hebben toegestaan zich te verenigen in een gilde. Het gilde is op zich een oude vorm van samenwerking van vereniging.

Hoogstwaarschijnlijk had Karel de Grote een aantal "Schützen", die met hem meetrokken, namelijk een aantal boogschutters. In het jaar 800 werd Karel de Grote tot keizer gekroond, gemakshalve hebben de schutters het jaar 799 gekozen als beginjaar voor het "Karlsschützengilde". Bovendien grijpen ze terug in hun zoektocht naar oude schutters in het tijdperk van de Karolingische heersers naar de vermelding dat de zoon van Karel de Grote, namelijk Lodewijk de Vrome graag op herten joeg. Hij vond het niet passend om hiervoor het speer te gebruiken als werptuig, maar gaf de voorkeur aan pijl en boog. Lodewijk de Vrome werd dus bij de jacht begeleid door een aantal "Hirsch-

schützen", boogschutters die mee trokken op hertenjacht. Deze losse vermeldingen rechtvaardigen uiteraard niet de gedachtengang dat deze boogschutters in leger en voor de jacht georganiseerd waren in een vereniging als een schuttersgilde. Toch hebben de "Karlsschützen" dit gemakshalve aangenomen en verkondigen hierbij zelfs dat de vereniging sinds 799 onophoudelijk bestaan zou hebben. Dit maakt het "Karlsschützengilde" in haar pretenaties het oudste schuttersgilde van Duitsland en mogelijk van Europa. De oude keizersstad Aken herbergt aldus een zeer opmerkelijke schutterij. Zij noemt zich "Karlsschützengilde vor 1198 Aachen e.V." en de vermelding dat zij voor 1198 genoemd zou zijn maakt haar aanspraken op het oudste schuttersgilde alweer iets voorzichtiger. In haar huidige verenigingsactiviteiten onderscheidt het "Karlsschützengilde" zich nauwelijks van de andere "Schützenvereine".

Zij houdt het koningsvogelschieten, uitwisselingen met andere boogschutterijen, maar neemt bijvoorbeeld ook het beschermheerschap van het 90-jarig jubileumfeest van een andere Akense schutterij op zich en organiseert sinds 1978 het "Stadt-König-Schiessen", een Koning-der-koningen schieten tussen de Akense schutterijen.

Bron: *St. Josef Bogenschützen Bruderschaft AACHEN FORST 1888-1988. Festschrift zum 100-jährigen Jubelfest* (1988) pp. 20-23, 27, 64, 73, 75, 77 en 142.

Luc Wolters.

De reliquhouder in de vorm van een buste van Karel de Grote uit de schatkamer van de Dom te Aken (14e eeuws). De boogschutters van Karel de Grote leven voort in het Akense "Karlsschützengilde".

St.-Jan Grubbenvorst

Op 1 januari 2000 bestaat schutterij St.-Jan 100 jaar. Naast diverse activiteiten, willen wij dit op 7 mei op grootse wijze vieren met een prachtig verbroederingsfeest. Naast de bij de OLS-Federatie aangesloten verenigingen, zullen wij ook schutterijen en gilden uit Gelderland, Noord-Brabant, Duitsland en België uitnodigen. Bij voldoende deelname zullen wij er voor zorgdragen dat er ook volgens de bij hun gebruikelijke traditie geschoten kan worden. Voorlopige opgave is mogelijk tot 1 mei 1999. Medio mei zullen wij een uitgebreid programma, een overzicht van deelnemers en verdere inschrijfformulieren voor de diverse wedstrijden toezenden.

J.N. Sijben, secretaris.

WIJ FELICITEREN

Orde van de Rode Leeuw

Op zondag 24 januari werden de navolgende personen opgenomen c.q. bevorderd in de Edele Eed-Broederschap van de Souvereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de H. Sebastianus.

Opgenomen als Schutbroeder:

Hub. Boumans	St.-Sebastianus Voerendaal
M.H. Creemers	St.-Catharina Stramproy
N.J.H. Debije	St.-Lambertus Oirsbeek
F.-J. Habets	Nachtwachtgilde Berg en Terblijt
P.R.J. Huisman	St.-Antonius Slek
G.J. Janssen	St.-Petrus Kelpen-Oler
Th.G. Schrooders	St.-Martinus Houthem
F.M. Steffanie	St.-Joris Wessem
H.M. Vranken	St.-Monulphus & Gondulphus Maasmechelen
J.B.F. Wolff	St.-Hubertus Schaesberg
G.J.J. Wijshoff	Eendracht Grevenbicht

Opgenomen als officier:

F.A. Vergoossen	Jurylid MLSB en OLS
Drs. J.H.A. Walraven	Oprichter Limburgs Schutterijen- Museum, Jurylid Schuttersbond Eendracht Born-Echt e.o., Jury- lid OLS en redacteur Limburgs Schutterstijdschrift

Bevorderd tot officier:

Th.J.M. Schulpen	St.-Stephanus Dieteren
J. Terwingen	St.-Monulphus & Gondulphus I Maasmechelen
H.G. van de Ven	St.-Catharina Stramproy

Commandeur:

Drs. F.L.A.J. Wolters President OLS-Federatie

SCHUTTERSKONINGEN

Jan Bloemers	St.-Urbanus Belfeld
J. Gerrits	St.-Jan Grubbenvorst
Jo Muys	St.-Hubertus Ubachsberg
Paul Verbeek	Eregilde St.-Hubertus Ubachsberg
Jo Hutschemaekers	Burgerkoning St.-Hubertus Ubachsberg

Het koningsvogelschieten van schutterij St.-Hubertus Ubachsberg was in het gedrang gekomen. Normaliter wordt bij deze schutterij op Hemelvaartsdag geschoten voor het koningschap. In 1998 is men echter van die dag af moeten stappen omdat het de boeren en grondeigenaren, die land in het schootveld hadden, op deze dag niet uitkwam. Op zondag 20 september was het dan zover en werd op het sportcomplex In Gen Anker alsnog het koningsvogelschieten gehouden.

PERSOON VAN VERDIENSTE

Het benoemen van een Persoon van Verdienste is een behoefte die ontstaan is binnen de redactie. Er wordt niet opzettelijk gezocht naar een Verdienstelijk Persoon. Wanneer er binnen de redactie een voorstel wordt gedaan, wordt gekeken in welke mate de persoon verdienstelijk is voor het Limburgse Schutterswezen in het algemeen en het Limburgs Schutterstijdschrift in het bijzonder. Vandaar dat de uitverkiezing niet gebonden hoeft te zijn aan een jaarlijkse regelaar.

Tijdens de tweede Limburgse Schuttersdag werd de heer Joannes Daamen uit Niel bij As gehuldigd. Tijdens de vierde Limburgse Schuttersdag werd de heer Frans Ackermans uit Strucht gehuldigd.

In het kader van het 10-jarig bestaan van het Limburgs Schutterstijdschrift werd gezocht naar een persoon die in de afgelopen 10 jaar actief is geweest voor het Limburgs Schutterstijdschrift.

Wim Pijpers overhandigt Pieter Timmermans de prijs behorende bij de Persoon van Verdienste.

De keus viel dit keer op de heer Pieter Timmermans, directeur van drukkerij Limburgsche Post uit Beegden. Hij is iemand die in ruime mate geïnteresseerd is in de Limburgse Cultuur.

Op zoek naar een drukker voor het Limburgs Schutterstijdschrift, kwamen we in 1988 in contact met hem. Het virus dat ik gemakshalve het 'schuttersvirus' wil noemen kreeg ook Pieter in zijn ban. Vele bezoeken aan schuttersfeesten volgden. Samen met de redactie heeft de heer Timmermans in 1991-1992 een kunstzinnige Schutterskalender samengesteld en uitgegeven die enig in zijn soort is. Het werd een voltreffer die collectors item is voor hen die het Limburgse Schutterswezen aanhangen. De presentatie vond plaats in 1992 bij gelegenheid van het OLS in Kelpen-Oler.

De jaarlijkse bijlage bij het Limburgs Schutterstijdschrift van de Limburgse Schuttersagenda zag hij als een vanzelfsprekendheid die gewoon hoorde bij ons tijdschrift.

In 1993 verzocht schutterij St.-Joseph Koningsbosch drukkerij Limburgse Post om de OLS-feestgids in een nieuw jasje te steken. Het resultaat was verbluffend.

Na Koningsbosch vonden steeds meer schutterijen hun weg naar Drukkerij Limburgsche Post en steeds was het Pieter persoonlijk die hen met raad en daad van dienst was en klaar stond voor de schutterijen die bijvoorbeeld een gedenkboek wilden uitgeven.

Sinds het bestaan van 'D'n Um' levert Pieter Timmermans de Oorkonde en het Charter van d'n Ouwe Limburger. Ook verzorgde hij het drukwerk voor het Zuid-Limburgse Federatiefeest 1996 in Susteren en het OLS 1998 in Kinrooi.

De volgende grote stunt die we gezamenlijk realiseerden was de uitgave van het extra nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift juni 1998 in een oplage van maar liefst 25.000 stuks.

Dit jaar is Drukkerij Limburgsche Post hoofdsponsor en leverancier van al het drukwerk voor het OLS 1999 in Reuver.

JUBILARISSEN

12¹/₂-jarig lidmaatschap

Clement Botty	St.-Martinus Houthem
Stef van den Broek	St.-Martinus Houthem
Lou Deguelle	St.-Martinus Houthem
John Delahaye	St.-Martinus Houthem
Anita Evertz	St.-Joseph Waubach

Ruud Goovaerts	St.-Joseph Waubach
Marc Groenevelt	St.-Joseph Waubach
René Haagmans	St.-Martinus Houthem
Edith de Lange	St.-Martinus Houthem
Ger van Leeuwen	Oude en Jonge Nobelen Valkenburg
Boy Maessen	Oude en Jonge Nobelen Valkenburg
Margriet Pelzer	St.-Joseph Waubach
Hoeppi Rinkens	St.-Joseph Waubach
Mia Schrooders	St.-Martinus Houthem

25-jarig lidmaatschap

G.G. van de Berg	St.-Jan Grubbenvorst
H. Christiaans	Akkermansgilde Venlo
J.M.H. van Doorn	St.-Ansfried Thorn
L.H.J. Janssen	St.-Michaël Thorn
Marina Keymis	St.-Elisabeth Stokkem
C.P. Kivits	St.-Anthonius Tegelen
J.G.M. Knops	Eendracht Grevenbicht
Harrie de Munck	St.-Sebastianus Mheer
R.P.A.A. Nakken	St.-Sebastianus Heel
J.J.S. Naus	St.-Sebastianus Heel
G.C.Th. Oerlemans	St.-Sebastianus Voerendaal
A.J.M. Roelofs	St.-Sebastianus Voerendaal
M. Senden-de Roo	St.-Sebastianus Mheer
Jos Senden	St.-Sebastianus Mheer
L.A.M. Smeets	St.-Sebastianus Voerendaal
L.M.G. Smeets	Eendracht Grevenbicht
J.P.H. Storms	St.-Michaël Thorn
Eric Voorter	St.-Elisabeth Stokkem
Theo Voorter	St.-Elsabeth Stokkem
Marjo Willems	St.-Sebastianus Mheer

40-jarig lidmaatschap

Piet van de Beek	St.-Elisabeth Stokkem
P.M.R. van Can	St.-Brigida Noorbeek
L. Cuijpers	St.-Antonius Altweerderheide
Leo Eykenboom	St.-Sebastianus Eys
H.J.W. Franssen	St.-Sebastianus Klimmen
Jan Geeraedts	St.-Sebastianus Kerkrade
Math Haagmans	St.-Martinus Houthem
E.M.J. Loo	St.-Brigida Noorbeek
Rob Nakken	St.-Sebastianus Heel
Jan Naus	St.-Sebastianus Heel
J. Nelissen	St.-Martinus Dilsen
M. Ramaekers	St.-Martinus Dilsen
Antoon Salden	St.-Elisabeth Stokkem
Jan Voorter	St.-Elisabeth Stokkem

50-jarig lidmaatschap

M. Aengeveld	St.-Servatius Raam
P.J.G. Boumans	St.-Sebastianus Voerendaal
J. Craeghs	St.-Servatius Raam
Math Dijcks	St.-Joseph 1886 Koningsbosch
Paul van Eygen	St.-Servatius Raam
Pieter van Eygen	St.-Servatius Raam
P. Geelen	St.-Antonius Sleek-Echt
G. Scheren	St.-Eligius Juliana Schinveld

65-jarig lidmaatschap

A.J.H. Smeets	St.-Georgius en Sebastianus Beesel
P.A.H. Smeets	St.-Georgius en Sebastianus Beesel

75-jarig lidmaatschap

H.J. Steijns	St.-Sebastianus Klimmen.
--------------	--------------------------

WIJ GEDENKEN

St.-Joseph Sweikhuizen

In het afgelopen jaar zijn ons vier leden ontvallen, te weten:

Leo Dols, Leo was lid van onze vereniging sinds 1974. Voor die tijd maakte hij deel uit van het uniformcomité van onze vereniging. Toen deze taak er op zat, werd hij lid van de vereniging. Leo Dols was jaren gekluisterd aan zijn rolstoel. Het einde naderde voor hem niet onverwachts. Hij was voorbereid. Rustig en kalm is hij op 26 februari in de leeftijd van 67 jaar ingeslapen.

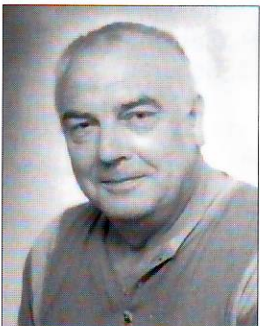
Lily Smits-Schoenmaeckers, Lily was een van onze eerste marketentsters. Zij was er trots op lid te zijn van de schutterij. Als marketentster genoot zij een grote bekendheid in de schutterswereld, zeker bij haar collega's marketentsters. Plotseing werd Lily ziek. Na een operatie overleed zij twee dagen later in het Academisch Ziekenhuis te Maastricht op 12 mei op 65-jarige leeftijd.

Pie Dohmen, Jaren was Pie schietmeester van onze schutterij. Hij stond ook aan de wieg van de successen van het eerste zestal. Een zesde plaats op het OLS in Beesel was de mooiste beloning voor hem. Pie was lid van dit zestal. Helaas was hij het die miste. Een kwartier later was het OLS beëindigd. Hij was trots wanneer het goed ging met onze vereniging. Tot het laatste moment heeft hij het uniform van onze vereniging gedragen. Een ongeneeslijke ziekte maakte een einde aan zijn leven. Pie was 45 jaar lid, Hij is officier in de rang van kapitein geweest van schutterij St.-Joseph Sweikhuizen en overleed op 31 oktober in de leeftijd van 79 jaar. Op verzoek van de familie heeft de crematieplechtigheid op 4 november niet met schutterseer plaatsgevonden.

Alois Haan, Enkele jaren geleden trad Alois toe tot de gelederen van onze schutterij nadat zijn zoons en echtgenote ook reeds lid waren. Hij moest eerst klaar zijn met de verbouwing van zijn monumentale huis. Alois was in 1995 koning. Geheel onverwacht werd hij ziek en een hersenbloeding deed hem in het ziekenhuis belanden. Nog tweemaal trof

hem hetzelfde Op 4 december overleed Alois op 55-jarige leeftijd.

Wij hebben in alle vier de schuttersvrienden, echte vrienden verloren. Wij zullen ze allen missen, maar niet vergeten.

Jan Dols, voorzitter.

IN MEMORIAM JAN MEIJER

Geheel onverwachts kregen wij bericht dat ons lid Jan Meijer in het ziekenhuis was opgenomen. Noch onwachter kwam na twee dagen het bericht dat hij was overleden op 67-jarige leeftijd. Voor onze begrippen nog te jong, zeker gelet op de vele idealen die Jan nog had. Jan Meijer was vanaf 1991 lid van onze schutterij en voelde zich in onze vereniging meteen thuis. Voordat Jan lid werd bij onze schutterij, was hij lid van schutterij St. Jozef Budel-Dorplein. Toen deze schutterij rustende werd, stapte Jan naar ons over. Jan was een actief lid. Nooit deden we een tevergeefs beroep op hem. Vanaf 1996 was hij eveneens bestuurslid. Jan wij zullen je missen.

Wij hebben Jan met schutterseer begraven.

L. Mennen,
schutterij St. Nicolaas en St. Antonius Budel.

IN MEMORIAM BEN GEENEN

23 oktober 1998 was een zwarte dag voor de "Busse-Schutten" uit Neer, want hun beschermheer Ben Geenen was overleden aan een ongeneeslijke ziekte. 49 jaar, veel te jong en zeker voor een ambitieus iemand als Ben, als mede-directeur van "Lindeboom Bierbrouwerij" te Neer stond hij midden in het zakenleven waar hij zijn mannetje stond.

In 1984 werd hij beschermheer van onze vereniging, ondanks het feit dat hij niet altijd aanwezig kon zijn vanwege zijn drukke werkzaamheden. Hij was er altijd als hij er zijn moest, dat was het voornaamste. Zijn aanwezigheid, samen met zijn echtgenote Marjo, maakte het mooier. Hij was er ook voor iedereen, voor

iedereen aanspreekbaar en als iemand een probleem had, dan had dit zijn volledige aandacht. Wij als "Bussen-Schutten" zijn er enorm trots op dat Ben Geenen onze beschermheer was.

Wij vonden het een prestatie van hem dat hij, ondanks zijn slopende ziekte, nog in juni 1998 samen met zijn vrouw op ons Dekenale Schuttersfeest was. Dit was de laatste keer dat hij in ons midden was. Het deed hem zichtbaar goed te zien dat alles goed ging binnen de vereniging.

Wij zullen de heer Ben Geenen in dankbare herinnering houden. We hopen dat hij de rust mag vinden die in zijn dagelijkse, drukke leven niet veel had.

Nogmaals willen wij onze dank uitspreken voor het vele en goede dat de heer Ben Geenen heeft gedaan voor onze schutterij.

Een bijna volledige schutterij bracht de overledene op 28 oktober de laatste eer in zijn woonplaats Roermond.

Het overlijden van Ben Geenen is een zwaar verlies voor onze Broederschap, ook voor zijn vrouw Marjo en zijn verdere familie, vooral voor zijn moeder die 20 jaar geleden haar man Wim Geenen verloor, toen erevoorzitter van de "Bussen-Schutten" en nu haar zoon aan dezelfde slopende ziekte. Wij wensen hen alle kracht toe om dit verlies te kunnen dragen.

Bussen-Schutten, Broederschap van St. Martinus Neer.

Bert Coenen, ruim 25 jaar lid van St.-Antonius Stramproy. Overleden op 23 november in de leeftijd van 48 jaar.

Piet Huijskens, voorzitter van St.-Martinus Grootbeersel. Overleden op 7 december op bijna 50-jarige leeftijd.

Ongeloof, ombegrip en nauwelijks te vatten is het plotselinge overlijden van Piet Huijskens, voorzitter van schutterij St.-Martinus Grootbeersel. Piet werd geboren op 26 december 1948 in Weert en overleed op 7 december in Maaseik. Na de uitvaartplechtigheid op vrijdag 11 december, hebben zijn schuttersvrienden en een afvaardiging van de Schuttersbond Maas en Kempen Piet met schutterseer op waardige wijze afscheid genomen. Piet was 21 jaar lid van onze vereniging. Hij was 16 jaar lid van ons trommelkorps waar hij alles voor overhad en zelf nog actief in meespeelde.

Piet wij zullen je dankbaar en met veel respect in onze herinnering houden.

J.C.

Gerard Brebels, Erevoorzitter en mede-oprichter van schutterij St.-Sebastiaan Grote Brogel. Overleden op 29 december op 79-jarige leeftijd.

IN MEMORIAM GERARD BREBELS

Gerard Brebels heb ik pas echt leren kennen tijdens de voorbereidingen van het OLS-1988 in Grote Brogel. Hij was het centrale punt van dit evenement, die zijn schutterij op waardige wijze presenteerde en van het OLS-feest een echt feest wilde maken. Zijn OLS kreeg een moderne opzet, met o.a. een krant die in de beide Limburgen huis-aan-huis werd bezorgd en een

schutterijtentoonstelling in het Gemeentehuis van Peer.

Helaas werd dit OLS-feest overschaduwd door het slechte weer tijdens het OLS én de boete die de OLS-Federatie daarna aan de organisator oplegde vanwege de "VIP-tenten".

Als voorzitter van zijn schutterij probeerde hij samen met zijn vriend Jef Ceijsens zich te verzetten tegen deze onrechtvaardige boete. Toen het bestuur van de OLS-Federatie bleef volharden, brak er

iets in de persoon van Gerard. Wat een hoogtepunt had moeten worden in zijn schutterscarrière, werd een ontgoocheling. Toch heeft dit hem nooit belet om zijn inzet voor zijn eigen vereniging of de Schuttersbond Maas en Kempen op een lager pitje te plaatsen.

Gerard Brebels is ook de schutter die vol trots het mooie uniform van Schuttersgilde St.-Sebastiaan Grote Brogel droeg en oude schuttersgebruiken in ere herstelde.

De verdiensten van Gerard zijn groots. Zo werd 42 jaar geleden onder zijn impuls de schutterij opgericht, waarvan hij sinds 1975 voorzitter was. Tijdens zijn voorzitterschap organiseerde zijn schutterij het Europese Koningsvogelschieten. Maar liefst 28 jaar was Gerard bestuurslid van de Schuttersbond Maas en Kempen, enz. enz.

Gerard Brebels was als het ware een levende schuttersencyclopedie, die op zijn warme wijze de mensen enthousiast wist te maken voor zijn gilde en voor het Limburgse Schutterswezen. Gerard Brebels zal in onze gedachten blijven als een groot mens, als een echte schuttersvriend. Gerard wij zullen U missen.

Wim Pijpers.

Bert Rietjens, ruim 12 jaar lid van St.-Antonius Stramproy. Overleden op 3 januari op bijna 84-jarige leeftijd.

Pierre Palmans, lid van St.-Joris Kaulille. Overleden op 7 januari in de leeftijd van 83 jaar.

Teun van de Winkel, lid van Broederschap St.-Sebastianus Eygelshoven. Overleden op 15 januari in de leeftijd van 73 jaar.

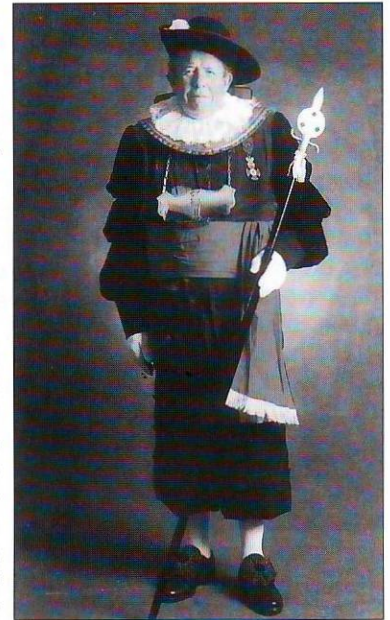
Leo Vandael, lid van St.-Martinus Grootbeersel. Overleden op 18 januari op 70-jarige leeftijd.

Hub Mewissen, lid van schutterij St. Martinus Holtum. Onderscheiden met de zilveren OLS-medaille. Overleden op 42-jarige leeftijd op 30 januari 1999. Begraven met schutterseer te Holtum 3 februari.

Sjiër Thoolen, 62 jaar lid van St.-Antonius Sleek-Echt. Overleden op 2 februari in de leeftijd van 74 jaar.

Jan Snoeren, 24 jaar lid van St.-Paulus Vaals. Overleden op 4 februari op 77-jarige leeftijd.

Thöm Baetsen, 38 jaar lid van St.-Agatha Haelen, waarvan 25 jaar buksmeester. Overleden op 15 februari in de leeftijd van 68 jaar.

HUUB CLAESSENS KEIZER EREGILDE

Kon. St. Sebastianus Voerendaal kent sinds 1966 een eregilde, dat de schutterij moreel en financieel steunt. Ook binnen dit eregilde wordt jaarlijks voor de koningsvogel gestreden. In 1998 slaagde Huub Claessens erin om voor de derde maal in successie koning te worden. Daarmee wordt hij de eerste keizer van het eregilde. Huub is geen onbekende binnen de Voerendaalse schutterij. In 1945 gaf hij zich op als hoornblazer en maakte diverse gloriejaren met Voerendaal mee, werd zelfs bevorderd tot officier, maar ging het in 1968 toch rustiger aan doen. In het jubileumjaar 1994 trad hij toe tot het eregilde. Hierin maakte hij zich onder meer verdienstelijk door een aantal boekjes te schrijven, namelijk "D'r schat van Voelender" over de Voerendaalse schutterij, "De Koningen van het Eregilde", "Genessche" over het gehucht Ten Eschen bij Voerendaal, dat ook een schutterij gekend heeft en tot slot het werkje "De ridders van Retersbeek, historie en dorpsverhalen". Claessens is een enthousiast verteller en verhaalt in zijn boekjes over diverse oude volksverhalen.

L.W.

DE BIELEMAN

Hiej sjtaon ich dan,
wie eine echte bieleman.
Ich leip vruiger ummer veurop
mit eine kolbak op de kop.
Ich kóm oet de tied van de reformatie,
Doe zörgde buim euver de waeg veur consternatie
Veer maakde dae dan weijer vrie,
mit de angere van de sjötterie.
De precesse koosj dan weijer door,
mit de hermenie en 't maagdekoor.
In daen tied brachte v'r Oos Leven Heer
op Sacramentsdaag gaer die grote eer.
Luipers van zaegmael, bloume of zandj,
ware baeter dan versperringe van ènj bes kantj.
Wo is dae tied toch gebleve?
D'r wurd allein nog van geschreve.
De precesse trök soms nog waal,
mer de stroate zeen zo kaal.

Kamers sjeite, gans vruig in de mörge,
me moosj dan veur 't sère gaon zörge.
Op de stroat en veur jeder hoës,
dan vuilde Oos Leven Heerke zich 't beste thoës.
Päölkes, luipers en rösaltaore,
en al die luuj die bie de precesse waore,
dat zeet g'r noe niet meer.
Hae luip bekans allein, Oos Leven Heer.
Es de brónk trok dan waas get oet,
euveral brende kaerse, veur jeder roet.
In daen tied heile v'r 't in ere,
mer noe zeen ze 't aan 't verlere.
Ze sjtaon waal mit filmcamaraas in de henj,
naeve de waeg aan beits kenj.

De waeg houf ich niet meer vrie te maken,
mer wilt geer noe same mit mich wake,
dat 't bietje precesse dat noch besjeit
neit wie ein Paoskaers oet geit.
Hauwt ze óms Herenwil in ere
en laote v'r toch same probere:
Dit auwt Limburgs gebroek te spare
en 't veur oos kènjer te beware.

Uit: Kal euver vanal.

Peter Camps.

INHOUDSOPGAVE

Artikel	pag
Colofon + Voorwoord	1
6e Limburgse Schuttersdag	2
Het is een spel, speel het dus volgens de regels	3
Beeld van bieleman, baard en bijl; de bieleman uitgebeeld	4
Dreiländereck Schuttersfeest 1999	5
Het Oud-Limburgs Schuttersfeest in het gedrang	6
Kroniek St.-Paulus Vaals nadert voltooiing	12
Vierde eeuwfeest St.-Martinus Houthem	13
St.-Andreas Maasbracht trekt weer uit	14
Geschiedenis en ontstaan van de Zuid-Limburgse Schuttersbond (7)	19
Vijf eeuwen St.-Catharina Stramproy	21
OLS 1999 Reuver	24
St.-Lambertus Broeksittard in vogelvlucht door 250 jaar verleden	26
De Thornse schutterijen en het jaar 1499	30
Krantenkoppen	31
Schutterij St.-Martinus Niel bij As (1)	32
500-jarig jubileum St.-Margaretha Ittervoort	33
Onder de schietboom	34
Wij feliciteren	44
Wij gedenken	46
De Bieleman	48
Redactie + correspondenten	48
Inhoudsopgave	48

REDACTIE EN CORRESPONDENTEN

- ★ Hoofdredacteur: Wim Pijpers Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen; Tel. 0475-492868, fax 0049
2161 5655718.
- ★ Piet Hermans Hegstraat 13 6001 EW Weert; Tel.
0495-544548.
- ★ Jean-Pierre Schobben Justus van Maurikstraat
37E 6416 EH Heerlen; Mob.Tel 06-53952854. E-
mail: jps@hvision.nl.
- ★ Werner Smet Nachtegaallaan 84 3650 Rotem; Tel.
089-868782.
- ★ Jos Thomassen Eikenlaan 32 3630 Maasmeche-
len; Tel. 089-767789.
- ★ Cor Voorter Maj. Evanslaan 1 6114 KR Susteren;
Tel. 046-4491539.
- ★ Drs. Jean Walraven Borgeind 21 6041 AP Roer-
mond; Tel. 0475-318124.
- ★ Drs. Luc Wolters Dr. Schweitzerstraat 4 6369 XL
Simpelveld; Tel. 045-5442585.
- ★ Correspondent Schuttersbond E.M.M.: H. Caris
Exaten 12 6002 UK Weert; Tel. 0495-524310.
- ★ Correspondente Schuttersbond St.-Gerardus Am-
stenrade: Yvonne van de Wall Antoniusstraat 84
6166 XL Geleen; Tel. 046-4755123.

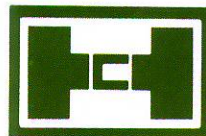

Jvb

Goud &
Zilver
Atelier

Jan van Buul
gespecialiseerd in schutterszilver

Lambertusstraat 51
6015 AR Neeritter
tel. 0475 - 56 53 71

Mr Cas van Heugten

ADVOCaat EN PROCUREUR

Rijksweg Noord 214 - 6136 AE Sittard
Telefoon: 046 - 4528899
Telefax: 046 - 4528900

- Verkeers- en bedrijfsongevallen.
- Heeft U iets opgelopen, dan worden Uw advocaatkosten vrijwel geheel gedragen door de aansprakelijke partij (meestal de verzekering van de veroorzaker).
- Ook toevoegingszaken (met verklaring omtrent inkomen en vermogen/"akte van onvermogen").
- Eigen bijdrage afhankelijk van inkomen en eventueel vermogen.
- Echtscheiding, ontslag, uitkeringen, slachtofferhulp, civiele zaken en strafzaken.
- Korte telefonische info **kosteloos**.
- Eerste gesprek op kantoor, maximaal 30 minuten, kost f 50,-.

Gemeente Beesel
Partner OLS

drukkerij *sinds 1935*
LIMBURGSCHE POST B.V.
Beegden

AUDIO•VIDEO•AUTO•HI-FI•TELECOM•ELEKTRO•COMPUTERS

George Vossen
GRIF

Rabobank
Beesel-Belfeld Reuver-Tegelen

FILING-SYSTEMS•OFFICE-SUPPLIES

UW BAND MET DE REGIO

Hoofdsponsors

